

ରୋମାଞ୍ଚ କାହାଣୀରେ ଭରପୁର

ବିକ୍ରମ ଦେବୀନୀ କଥା

Ganesh Pustaka Bhandar, CMCA/1
Badambadi, Ph-9937171494

ବିକ୍ରମ ବେତାଳ

Digitized by :-

Deb's Library Corner...

At/P.O:-Tambahara

Via-Harichandanpur

Dist-Kendujhar

State-Odisha

Contact-9556804309

e-mail-debaraj.123456789@gmail.com

Telegram link :- <https://t.me/debslibrarycorner>

ରଚନା :

ବିକାଶ କୁମାର ସାହୁ

ପ୍ରକାଶକ ଓ ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ:

ଗଣେଶ ପୁସ୍ତକ ଭଣ୍ଡାର

ସି.ଏମ୍. ସି/୧ ବାଦାମବାଡ଼ି, କଟକ

ମୋବାଇଲ୍ : ୯୯୩୭୧୭୧୪୯୪, ୯୮୬୧୫୯୧୮୩୮

ମୂଲ୍ୟ : ଟ ୨୦.୦୦ଟଙ୍କା

ଆଶୀର୍ବାଦ : ମା' ତାରିଣୀ

ବିକ୍ରମ ବେତାଳ

ଲେଖକ :

ବିକାଶ କୁମାର

ପ୍ରକାଶକ :

ଧର୍ମାନନ୍ଦ ସାହୁ

ଶ୍ରୀ କୋରୁଆଁ, ପୋ.ଅ : ଉତ୍ତାଳୀ, କଟକ

ମୋବାଇଲ୍ : ୯୯୩୭୧୭୧୪୯୪

୯୮୬୧୫୯୧୮୩୮

© ପ୍ରକାଶକଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସର୍ବସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ସଂରକ୍ଷିତ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ - ସ୍ଵ ୨୦୧୧ ମସିହା

ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରକାଶ - ସ୍ଵ ୨୦୧୨ ମସିହା

ତୃତୀୟ ପ୍ରକାଶ - ସ୍ଵ ୨୦୧୫ ମସିହା

ମୂଲ୍ୟ : ଟ ୨୦.୦୦ଟଙ୍କା

ପୁସ୍ତକ ସମ୍ପର୍କରେ...

ଲଘୁ-କଥା ସାହିତ୍ୟରେ କାହାଣୀର ରୂପ ଅନେକ । ରାଜାରାଣୀ, ଜୀବଜନ୍ତୁ, ଭୂତପ୍ରେତ, ଦାନବଦାନବୀ ଏବଂ ପରୀକଥା - ଏହିପରି ବିଭିନ୍ନ ରୂପ । ପାଠକପାଠିକାମାନଙ୍କର ମନୋରଞ୍ଜନ ତଥା ଅବସର ବିନୋଦନ ପାଇଁ ଏମାନଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି ।

କିଛି କାହାଣୀ ପାଠ କଲା ପରେ ପରେ ହିଁ ପାଠକ ତତ୍କାଳୀନ ବିସ୍ମୃତ ହୋଇସାରିଥାଏ ଏବଂ ଆଉ କିଛି ମନ ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିଥାଏ । ଏହିଥିରୁ ହିଁ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସନ୍ନିବେଶିତ ପୁସ୍ତକଟି କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଭାଗକୁ ନେଇ ସୃଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ପୁସ୍ତକର ପରିକଳ୍ପନା । ପୁସ୍ତକଟି ପାଠ କଲା ପରେ ମନେହେଲା, ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ପାଠକୀୟ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରିବ ।

ପୁସ୍ତକଟିର ଲେଖକ ଓ ପ୍ରକାଶକଙ୍କର ପରିଶ୍ରମର ସୁଫଳ ପାଠକପାଠିକାମାନେ ଲାଭକରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କଥା-ସାହିତ୍ୟର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତିରେ ସହାୟକ ହେଉ ।

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
ସୁନ୍ଦ-ଉପସୁନ୍ଦ	୫
ସ୍ୱପ୍ନ ସୁନ୍ଦରୀ	୧୫
ଚିନ୍ତି ପରୀକ୍ଷା	୨୧
ରହସ୍ୟମୟ ରକ୍ଷି	୨୯
ରାକ୍ଷସର ବିସ୍ମୟ	୩୬
ପିତା ଓ ପୁତ୍ର	୪୪
ଅଭୂତ ବୈଦ୍ୟ	୪୯
ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି	୫୫
ଜୟ ପରାଜୟ	୬୧
ଦୁଇ ଦେବୀ	୬୭
ରାଜ ଓ ଡାକୁ	୭୨
ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀର ବ୍ୟବହାର	୭୮
ସାହସୀ ଓ ଭୀରୁ	୮୪
ବିଚିତ୍ର ସେବକ	୯୦

ସୁନ୍ଦ-ଉପସୁନ୍ଦ

ଆଖପାଖ ଅରଣ୍ୟରୁ ଭାସି ଆସୁଥାଏ ସାଙ୍ଗି ସାଙ୍ଗି ଶବ୍ଦ ଘଡ଼ଘଡ଼ି ।
ଶ୍ଵାନ, ଶ୍ଵାପଦଙ୍କ ରଡ଼ି ସହିତ ଅଶରୀରୀମାନଙ୍କର ଅଙ୍ଗହାସ୍ୟ ଶୁଭୁଥାଏ ।
ଘନଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଝଲସି ଉଠୁଥାଏ ଭୟଙ୍କର ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ ଅବିଚଳିତ ଭାବେ ପୁନର୍ବାର ସେହି ବୃକ୍ଷଟି
ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ । ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉତାରି
ଆଣିଲେ । ପୂର୍ବବତ୍ ସେହି ଶୁଶାନ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି
ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ କହିଲା, “ରାଜନ୍, ବହୁଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଏ
କଥା ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ଯେ, କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତୁମେ ଏତେ କଷ୍ଟ
ସ୍ଵୀକାର କରୁଛ ? ଏହାର ପ୍ରକୃତ କାରଣ କ’ଣ ? ତୁମେ କ’ଣ
ଜାଣନାହିଁ ଏ ସଂସାର ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର । କେବଳ ଯୋଗ-ବିଦ୍ୟା
ସାଧନାକାରୀ ନୁହନ୍ତି, ଗୁଣିଗୋରଡ଼ି, ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ଦ୍ଵାରା କ୍ଷୁଦ୍ର ସଫଳତା
ପାଇ ପାରୁଥିବା ତାନ୍ତ୍ରିକମାନେ ମଧ୍ୟ ସମୟେ ସମୟେ ଅପୂର୍ବ ହଟତମତ
ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତି । ତାହା ଦେଖି ମନେହୁଏ, ସେମାନେ ସବୁ ଅସମ୍ଭବକୁ
ସମ୍ଭବ କରିପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଏହି ଯେ, ଏମାନଙ୍କ
ମଧ୍ୟରୁ କେହି କେହି ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରି
ନପାରି, କୌଣସି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ରାଜାଙ୍କର ଶରଣାପନ୍ନ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ।
ତୁମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୋର ସେହିପରି ସନ୍ଦେହ ଉପୁଜିଛି । କୌଣସି ସାଧକ
ବା ତାନ୍ତ୍ରିକ, ତା’ର ଅଭିଳାଷ ପୂରଣ ନିମନ୍ତେ ତୁମର ଆଶ୍ରୟ ଭିକ୍ଷା କରି
ନାହିଁ ତ ? ତା’ର ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପାଇଁ ତୁମେ ଏ କଠୋର ପ୍ରୟାସ
ଜାରୀ ରଖୁଛ ? ଅବଶ୍ୟ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି,

ସାଧକ ନିଜର ତପଃଶକ୍ତି ପ୍ରଭାବରେ ଅସହାୟ ପ୍ରଜାଗଣଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାନ୍ତ୍ରୀକ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ମୁଁ ତୁମକୁ ସୁନ୍ଦ ନାମକ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର କାହାଣୀ ଶୁଣାଉଛି । ପଥଶ୍ରମ ଦୂର ହେବ ।” ବେତାଳ ଗପିଲା ।

ବହୁଦିନ ପୂର୍ବର କଥା । ମଗଧ ଦେଶର ଧର୍ମପୁରୀ ଗ୍ରାମରେ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ସୁନ୍ଦ ଓ ଉପସୁନ୍ଦ ପଡ଼ୋଶୀ ଭାବେ ରହୁଥିଲେ । ସୁନ୍ଦଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ନିଜର ବୋଲି କେହି ନଥିଲେ । ସେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅନ୍ୟକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଗ୍ରାମରେ ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଥାଏ ।

ଉପସୁନ୍ଦଙ୍କ ଆଚରଣ ଠିକ୍ ଏହାର ବିପରୀତ ଥିଲା । ବଡ଼ ପରିବାର ସାଙ୍ଗକୁ ଅନେକ ମନ୍ଦ ସ୍ୱଭାବ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ଧନହୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ରଖୁଥାଏ । କଳହପ୍ରିୟ ବ୍ୟବହାର ହେତୁ, ତାଙ୍କୁ କେହି ସୁଖପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର

ଚିନ୍ତାଧାରା ବି ବିଚିତ୍ର । ନିଜର କ୍ଷତି ହେଉ ପଛେ, ଅନ୍ୟ କାହାରି ଲାଭ କିପରି ନ ହେଉ, ଏ ମନ୍ଦଚିନ୍ତା ତାଙ୍କୁ ଘାରିଥାଏ । କାହାରି ଶିରୀ ସେ ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଗ୍ରାମ ଲୋକଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରେ ସେ ଜଣେ ଈର୍ଷାପରାୟଣ ଦୁଷ୍ଟ ଚରିତ୍ରଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଉପସ୍ଥ, ନିଜର ଏହି ଦୁର୍ନାମ ବିଷୟରେ ଜାଣିଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହାର କାରଣ ଯେ ନିଜର ମନ୍ଦସ୍ୱଭାବ, ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥାନ୍ତି । ସର୍ବଦା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗରେ କହିବୁଲନ୍ତି “ଏହା ମୋର ପଡ଼ୋଶୀ ସୁନ୍ଦର ଏକ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର । ସେ ନିଜକୁ ଉତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତି ରୂପେ ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ପାଇଁ, ଜାଣିଶୁଣି ଏପରି ହୀନ ପ୍ରଚାର କରୁଛନ୍ତି ଓ ଦାନ-ଧର୍ମ କରୁଛନ୍ତି ।”

“ମୋର ବଡ଼ ପରିବାର ହେତୁ, ମତେ ଅନେକ କଷ୍ଟ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ପଡୁଛି । ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାର ଜାଲରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ମୁଁ ବିଚାରଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ମନ୍ଦ ବ୍ୟସନର ଶୀକାର ହେଉଛି । ନିଜର ଦୁଃଖକୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ମୋର ପଡ଼ୋଶୀ ସୁନ୍ଦର କ’ଣ ମୋର ଏହି ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଜାଣେ ନାହିଁ ? ତେବେ ବି ସେ ମୋତେ କେବେ ସାହାଯ୍ୟ କରିନାହିଁ । ସବୁ ଦୁଃଖିତାରୁ ମୁକ୍ତି ମିଳିଗଲେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଭଲ ମଣିଷ ହୋଇପାରିବି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭଲ ହେଲେ ତାହା ସୁନ୍ଦର କ୍ଷତି କରିବ ।” ଗ୍ରାମାଧିକାରୀଙ୍କ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥ ଏଭଳି ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥାଏ । ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକଟ କରି କହିଲେ, “ତୁମର ଭଲଗୁଣ ସୁନ୍ଦର କ’ଣ କ୍ଷତି କରିବ ?”

“କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣର କୋଇଲା ପାଖରେ ପାଉଁଶ ପଡ଼ିଥିଲେ ତାହା ଚାନ୍ଦିନୀ ପରି ଉଜ୍ଜଳ ଦିଶେ । ମରୁଭୂମିରେ ଗବଗଛ ବଡ଼ ଗଛ ରୂପେ କଳନା କରାଯାଏ । ଯେଉଁଠାରେ କେହି ପଣ୍ଡିତ ନ ଥାନ୍ତି ଅକ୍ଷର ଶିଖୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜକୁ କାଳିଦାସ ବୋଲାଏ । ଆପଣ କହିଲେ, ସୁନ୍ଦର ଏମିତି କ’ଣ ଭଲ କାମ କରୁଛି ? ମୁଁ ତା’ର ପଡ଼ୋଶୀ ହୋଇଥିବାରୁ, ତା’ର ସବୁ କାମ ସହିତ ମୋତେ ତୁଳନା କରାଯାଉଛି । ଯାହା ଫଳରେ ତା’ ଉପରେ ପ୍ରଶଂସା ଅଜାଡ଼ି ହୋଇପଡୁଛି ।” ଉପସ୍ଥ ଗ୍ରାମାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଏପରି କହିଲେ ।

ଗ୍ରାମାଧିକାରୀ ଏହି କଥାରେ କିଛି ସତ୍ୟତା ଅନୁଭବ କଲେ । ସାରା ଗ୍ରାମରେ ଏହା ପ୍ରଚାର ହୋଇଗଲା ଯେ, ସୁନ୍ଦ ଉପସୁନ୍ଦ ସହିତ ଶତ୍ରୁତା ଆଚରଣ କରୁଛି । କେବେ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରୁ ନାହିଁ । ଏହା ସୁନ୍ଦଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲା ।

ସେ ଗ୍ରାମାଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଗ୍ରାମର ଅନ୍ୟ କେତେଜଣ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଉପସୁନ୍ଦଙ୍କୁ ଡକେଇବା ପାଇଁ ସେ କହିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସେ ଉପସୁନ୍ଦଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, “ତୁମର ମାସିକ ଆୟ କେତେ ? ମାସକୁ ଏକ ଶହ ମୁଦ୍ରା, ସେ ପ୍ରକାଶ କଲେ ।” “ତୁମେ ମାସକୁ କେତେ ବ୍ୟୟ କର ?” ଉପସୁନ୍ଦ କହିଲେ, “ତିନିଶହ ମୁଦ୍ରା ଖର୍ଚ୍ଚ କରେ ।” ସୁନ୍ଦ ପୁନଶ୍ଚ ପଚାରିଲେ, “ଏବେ ତୁମର କେତେ ଅର୍ଥ କରଜ ରହିଛି ?” “ଦୁଇହଜାର ମୁଦ୍ରା” ଉପସୁନ୍ଦ କହିଲେ ।

ଏହାପରେ ସୁନ୍ଦ ଗ୍ରାମାଧିକାରୀଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମହୋଦୟ, ମୁଁ ଉପସୁନ୍ଦଙ୍କ କରଜ ଶୁଦ୍ଧିଦେବି । ମୋର ସମ୍ପତ୍ତି ବାଡ଼ିରୁ ମୋ ମାସିକ ଆୟ ଏକ ହଜାର ମୁଦ୍ରା ଅଟେ । ମୁଁ ଏହା ଆପଣଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରୁଛି । ଏହି ଅର୍ଥରୁ ପାଞ୍ଚଶହ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରତି ମାସରେ ଉପସୁନ୍ଦଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ମୋର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସର୍ତ୍ତ ତାଙ୍କୁ ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପ୍ରଥମ ସେ ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ ତ୍ୟାଗ କରିବ । କଳହ ସ୍ୱଭାବ ଛାଡ଼ିଦେବ ଓ ନିଜର ବଳକା ଆୟ ପରୋପକାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିନିଯୋଗ କରିବ ।”

ଗ୍ରାମାଧିକାରୀ ସୁନ୍ଦଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା କରି କହିଲେ, “ତୁମ ଆୟରୁ ପାଞ୍ଚଶହ ମୁଦ୍ରା ଉପସୁନ୍ଦଙ୍କୁ ଦେବ । ବଳକା ପାଞ୍ଚଶହ ମୁଦ୍ରା କ’ଣ ହେବ ?”

ସୁନ୍ଦ କହିଲେ, “ ମୁଁ ପଡ଼ୋଶୀ ଭାବରେ ରହିବାରୁ ଉପସୁନ୍ଦଙ୍କୁ ଲୋକମାନେ ମୋ ସହିତ ତୁଳନା କରୁଛନ୍ତି । ସେ ମୋର ସମାସ୍ତ

ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ଏହି କାରଣରୁ ଯଶ ଅର୍ଜନ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଏଠାରେ ରହି କାହିଁକି ତାକୁ ଏ ସବୁରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବି ? ମୁଁ ଏହି ଗ୍ରାମ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବି । ପ୍ରକୃତରେ ମୋର ଏହିକ ସୁଖ ପ୍ରତି କୌଣସି ଆସକ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅରଣ୍ୟରେ ମୁନି ରକ୍ଷିକ ସେବା କରି ଜ୍ଞାନାର୍ଜନ କରିବି । ମୋର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ହିତ ପାଇଁ ଉପଯୋଗ କରିବେ । ମୋର ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଟେ ।” ଏହାପରେ ସେ ସମ୍ପତ୍ତି ତ୍ୟାଗ ସଂପର୍କୀୟ ଆବଶ୍ୟକ ଦସ୍ତାବିଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଗ୍ରାମ ପରିତ୍ୟାଗ କଲେ ।

ଅରଣ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦ ଜଣେ ମାହାତ୍ମାଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ତାଙ୍କର ଶରଣାପନ୍ନ ହେବାରୁ, ସେ ସୁନ୍ଦଙ୍କଠାରୁ ସବୁ କଥା ଶୁଣି କହିଲେ, “ପୁତ୍ର, ମେଧାବୀ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଦୁଇଟି ମାର୍ଗରୁ, ଗୋଟିଏ ମାର୍ଗ ବାଛି ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ପ୍ରଥମ ତପସ୍ୟା ମାଧ୍ୟମରେ ମୋକ୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତି, ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଦ୍ୟା ମାଧ୍ୟମରେ ଜ୍ଞାନାର୍ଜନ । ତୁମର ଜ୍ଞାନ ପିପାସା ଅତ୍ୟଧିକ । ତେଣୁ ତୁମେ ସାଧକ ରୂପେ ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରି, ଜନସମାଜର ହିତ ସାଧନ କର ।”

ସେହି ସମୟରେ ମଗଧର ଶାସକ ଥିଲେ ମହାଗୁପ୍ତ । ଦୁଇ ବର୍ଷ ଲଗାତର ବର୍ଷା ହେଲା ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟରେ ମରୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଖାଦ୍ୟ ଓ ଜଳର ଘୋର ଅଭାବ ଦେଖାଗଲା । ତୃତୀୟ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ବର୍ଷାର କୌଣସି ସୂଚନା ନ ମିଳିବାରୁ ରାଜା ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଏକ ବୈଠକ ଡକେଇଲେ । ସମସ୍ତେ ଖୁବ୍ ଚିନ୍ତା କରି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ବାହାର କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଏଇ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସୁନ୍ଦ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ରାଜାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲେ । କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ମୋର ଏକ ସମସ୍ୟା ରହିଛି । ଯାହା ଆପଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ । ଆପଣ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି ।”

ତାଙ୍କର ବେଶଭୂଷାରୁ ରାଜା ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଯୋଗୀ ମନେ କଲେ । ସେ ସୁନ୍ଦକୁ କହିଲେ, “ମହାତ୍ମା, ଆପଣ ନିଜର ସମସ୍ୟା ବ୍ୟକ୍ତ କରନ୍ତୁ । ମୁଁ ତହାର ସମାଧାନ କରିବି । ମୋର ସମସ୍ୟା ଏବେ ଶୁଣନ୍ତୁ ।” ମହାଗୁପ୍ତ ରାଜ୍ୟରେ ଅନାବୃଷ୍ଟି ପ୍ରସଙ୍ଗର ଦୁଃଖର ସହିତ କହିଲେ ।

ସୁନ୍ଦ କୋମଳ ଭାବରେ କହିଲେ, “ଏହା ମୋର ବାମ ହାତର ଖେଳ । ପ୍ରାକୃତିକ ଶକ୍ତି ସମୂହ ଏକ ସୂତ୍ର ଉପରେ ଆଧାରିତ । ବାତାବରଣର ପ୍ରତିକୂଳତା ହେତୁ ଏହି ରାଜ୍ୟରେ ବର୍ଷା ହେଉ ନାହିଁ । କିଛି ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେ, ତା’ର ପ୍ରଭାବ ବାତାବରଣରେ ଅନୁକୂଳ ଅବସ୍ଥା ଆଣିଦେବ । ଏଥିପାଇଁ କେବଳ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥଳୀ ସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।” ମହାଗୁପ୍ତ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କହିଲେ, “ମାହାତ୍ମା ! ମୋ ରାଜ୍ୟରେ ବର୍ଷା କରାଇପାରିଲେ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର କନକାଭିଷେକ କରାଇବି ।”

ସୁନ୍ଦ କୌଣସି ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ, ଅଳ୍ପ କ୍ଷଣ ପାଇଁ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ହେଲେ । ତା’ପରେ ଆଶ୍ଚ ଖୋଲି କହିଲେ, “ରଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତୁ । ଶିବପୁର ଗ୍ରାମ ଶବ୍ଦ ଯଜ୍ଞ ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ସ୍ଥାନ ଅଟେ ।”

ରଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସିଲା । ସେହି ରଥରେ ସାରଥୀ ସହିତ କେବଳ ରାଜା ଓ ସୁନ୍ଦ ଉପବେଶନ କଲେ । ସୁନ୍ଦଙ୍କ କଥା ଅନୁଯାୟୀ ମହାରାଜ ନିରାୟୁଧ ଥିଲେ ।

ବହୁ ଦୂର ଯାତ୍ରା ପରେ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଶ୍ବ ହେଷ୍ଟାରବ କରି ଆଗକୁ ପାଦ ଟେକିଲା ନାହିଁ ।

ସୁନ୍ଦ ଓ ମହାରାଜ ଦେଖିଲେ, ସର୍ବମୋଟ ବାରଟି ବ୍ୟାଘ୍ର ସେହି ଦଳରେ ଅଛନ୍ତି । ଜଳର ଅଭାବ ହେତୁ ସେମାନେ ତୃଷା ନିବାରଣ ପାଇଁ ଘୁରୁଥିଲେ । ଏକ ସଙ୍ଗେ ଦୁଇଟି ଅଶ୍ବ ଓ ତିନି ଜଣ ମଣିଷଙ୍କୁ ଦେଖି ସେମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ଅଧିକ ହିଂସ୍ର ହୋଇଉଠିଲେ । ମହାରାଜ

ନିଜ ସହିତ ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଆଣି ନ ଥିବାରୁ ଖୁବ୍ ପକ୍ଷେଇଲେ । କିନ୍ତୁ ସୁନ୍ଦଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ମାନିବା ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟାଚାରା ନ ଥିଲା ।

ସୁନ୍ଦ ରଥରୁ ଅବତରଣ କରି କିଛି ମନ୍ତ୍ର ଜପ କଲେ । ମହାଗୁପ୍ତ ବିସ୍ଫାରିତ ନୟନରେ ଏ ସବୁ ଦେଖୁଥା'ନ୍ତି । ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ପ୍ରଭାବରେ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆସି ସୁନ୍ଦଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ କରି ଠିଆ ହେଉଥା'ନ୍ତି ଓ ଧୀରେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଚାଲିଯାଉଥା'ନ୍ତି ।

ଏହାପରେ ସୁନ୍ଦ ଆସି ରଥରେ ବସିଲେ । ରାଜାଙ୍କ ସନ୍ଦେହ ଦୂର ପାଇଁ କହିଲେ, “ ଏହି ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁ କିଛି ନିୟମ ଅନୁସରଣ କରି ଜୀବନ ବଂଚିଥାନ୍ତି । ଶବ୍ଦ ସମୂହ ଦ୍ଵାରା ଏମାନଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରାଇବାର କ୍ଷମତା ସାଧକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସମ୍ଭବ ଅଟେ ।”

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ରଥ ଶିବପୁର ଗ୍ରାମରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଠାରେ ସେମାନେ ଦେଖିଲେ, ଗ୍ରାମର ସାମାନ୍ତରେ କିଛି ଲୋକ ବିଚଳିତ ହୋଇ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ସୁନ୍ଦ ସେମାନଙ୍କୁ ତାହାର କାରଣ ପଚାରିଲେ ।

ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ସୁନ୍ଦଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ, “ଆପଣ ସେହି ସାଧକ ନୁହଁନ୍ତି ତ ?”

ସୁନ୍ଦ ତାହା ସ୍ଵୀକାର କଲେ ।

ତା'ପରେ ବୃଦ୍ଧ କହିଲେ, “ଗତ ରାତ୍ରିରେ ଆମ ଗ୍ରାମର ଗ୍ରାମାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଗ୍ରାମଦେବତୀ ସ୍ଵପ୍ନରେ କହିଛନ୍ତି, ଏହି ଗ୍ରାମକୁ ଜଣେ ସାଧକ ଆସିବେ । ସେ ଶବ୍ଦ ଯଜ୍ଞ କରି ବର୍ଷା କରେଇବେ । ବର୍ଷା ହେବା ସୁନିଶ୍ଚିତ । କିନ୍ତୁ ଏହାପରେ ଗ୍ରାମରେ ଭୂମିକମ୍ପ ହେବ । ଗ୍ରାମକୁ ଭୂମିକମ୍ପରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ମାର୍ଗ ଅଛି । ବରଗଛ ମୂଳରେ ପଡ଼ିଥିବା ଏହି ପଥର ଖଣ୍ଡକୁ ଛ'ଫୁଟ ଉଚ୍ଚତାରେ ଉଠେଇ ରଖିଲେ, ତାହା ଭୂମିକମ୍ପର ଆଶଙ୍କା ଦୂର କରିବ । ଗ୍ରାମବାସୀ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ

କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ ପଥରଟିକୁ ଆଜୁଳିଏ ମଧ୍ୟ
ଘୁଞ୍ଚେଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି ।

ମହାଗୁପ୍ତ ସେହି ପ୍ରସ୍ତର ନିକଟକୁ ଗଲେ । ଦେଖିଲେ ତାହା ଏକ
ବୃହତ୍ ଓ ଓଜନିଆ ପ୍ରସ୍ତର ଖଣ୍ଡ । ହୁଏତ କେହି ମହାବଳଶାଳୀ ଏହାକୁ
ଆଜୁଳିଏ ଦୂରତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନେଇପାରେ । ମାତ୍ର ଛ' ଫୁଟ ଉଚ୍ଚତା
ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ରାଜା କ'ଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ଭାବୁଥିବା ସମୟରେ ସୁନ୍ଦ
ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । “ମହାରାଜ ଜ୍ଞାନ ଶକ୍ତିର ଉପଯୋଗରେ ଅଶୁରୁ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ । ମୋର ଜ୍ଞାନଶକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟରେ
ମୁଁ ସେହି ପଥରକୁ ଉଠାଇବି ।” ସୁନ୍ଦ ଏପରି କହି ମନ୍ତ୍ରପାଠ କଲେ ।

ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପଥର ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଠିକ୍
ଛ' ଫୁଟ ଉଚ୍ଚତା ଯାଇ ଏହା ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରହିଗଲା । ଗ୍ରାମବାସୀଗଣ
ହର୍ଷଧ୍ବନି କଲେ ।

ଏହା ପରେ ସୁନ୍ଦ ଶବ୍ଦ ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଯଜ୍ଞ ସମାପ୍ତ ନ
ହେଉଣୁ ଆକାଶରେ କଳାମେଘ ଘୋଟି ଆସିଲା । ବୁନ୍ଦା ବୁନ୍ଦା ବରଷା
ଝରିପଡ଼ିଲା । କେବଳ ଶିବପୁର ଗ୍ରାମ ନୁହେଁ, ସାରା ମଗଧ ରାଜ୍ୟରେ
ଏହା ଅନୁଭୂତ ହେଲା ।

ଏହି ସବୁ ଘଟଣା ଦେଖି ମହାରାଜା ମହାଗୁପ୍ତ ଶଙ୍କିତ ହୋଇ
ସୁନ୍ଦଙ୍କୁ କହିଲେ, ‘ମହାନୁଭବ, ଅପଣ ସର୍ବଶକ୍ତି ସଂପନ୍ନ ଅଟନ୍ତି ।
ଭଗବାନଙ୍କ ଦୂତ ସ୍ବରୂପ ମୋ ଦେଶରେ ପାଦ ଦେଇ ମୋ ଦେଶବାସୀଙ୍କର
କଷ୍ଟ ଦୂର କରିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଜଣେ ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି । ଯେଉଁ ସମସ୍ୟା
ଆପଣଙ୍କ ପରି ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଧାନ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ତାହା ମୋଦ୍ବାରା
ସମ୍ଭବ ହେବ କି ନାହିଁ, ଏହି ଚିନ୍ତା ମୋତେ ମିୟମାଣ କରୁଛି ।

ସୁନ୍ଦର ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦେଇ ଉପସୁନ୍ଦର କାହାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । କହିଲେ, “ସେ ଏବେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ ପିଛା ଛାଡୁ ନାହିଁ । ଜଣେ ସାଧକ ହୋଇ ଅନେକ ଅଦ୍ଭୁତ ଶକ୍ତି ଲାଭ କରିଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ସେ ଜାଣେ । ତେଣୁ ମୋ ଆଶ୍ରମକୁ ବାରମ୍ବାର ଯାଇ, ଯୋଗ ବିଦ୍ୟା ଶିଖିବା ପାଇଁ ଜିଦ୍ କରୁଛି । ଆଶ୍ରମରେ ଗୋପନୀୟ ଭାବେ ମୁଁ କେତେକ ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ରଖିଛି ଯାହା ମୋତେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବ । ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ମୋତେ ଉପସୁନ୍ଦର ଉପଦ୍ରବରୁ ମୁକ୍ତ ରଖିବେ ଓ ମୋର ଆଶ୍ରମକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।”

ମହାଗୁପ୍ତ ଏକଥା ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ପଡ଼ିଲେ, “ଜଣେ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟଠାରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ, ମୋର ସାହାଯ୍ୟ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ? ମୋର ସୁରକ୍ଷା ଲୋଡୁଛନ୍ତି ।

ରାଜାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ ସୁନ୍ଦର କହିଲେ, “ରାଜନ୍ ! ନାଗରିକ ଓ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ସୁରକ୍ଷାର ଦାୟିତ୍ବ ରାଜାଙ୍କର ଅଟେ । ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ମୋତେ ସମ୍ବୃତ୍ତି ମନେହେଲା ନାହିଁ ।

ଏହା ଶୁଣି ମହାଗୁପ୍ତଙ୍କ ଦୁଃଖରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଅରଣ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦରଙ୍କର ଆଶ୍ରମକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ସେହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ପ୍ରବେଶ ନ କରିବା ପାଇଁ ଉପସୁନ୍ଦରକୁ ଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କଲେ ।

ବେତାଳ କାହାଣୀ ଶୁଣାଇବା ପରେ ରାଜାଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜନ୍ ! ସୁନ୍ଦର ମନ୍ତ୍ରପାଠ କରି ବାଘକୁ ବିତାଡ଼ିତ କରି ପାରିଲେ, ବିରାଟ ପଥର ଖଣ୍ଡ ଶୂନ୍ୟରେ ଟେକିଦେଇ ପାରିଲେ, ଶବ୍ଦ ଯଜ୍ଞ କରି ବର୍ଷା କରାଇ ପାରିଲେ । ଯୋଗଶକ୍ତି ସାଧନ କରିଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋର ଏକ ସନ୍ଦେହ ରହିଛି ।

ଏପରି ଅଦ୍ଭୁତ ଶକ୍ତି-ସଂପନ୍ନ ଅସାଧାରଣ ଯୋଗୀ, ଜଣେ ସାଧାରଣ ମଣିଷଠାରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ରାଜାଙ୍କ ସହାୟତା ଲୋଡ଼ିବା ଏକ ବିଚିତ୍ର ଆଚରଣ ନୁହେଁ କି ? ଉପସ୍ଥଳ ପରି ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେଇ ନ ପାରିବା ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ନୁହେଁ କି ? ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଜାଣି ମଧ୍ୟ ତୁମେ ନିରୁତ୍ତର ରହିଲେ, ତୁମ ମସ୍ତକ ଶତଧା ବିଦାର୍ଣ୍ଣ ହେବ ।”

ବିକ୍ରମାର୍ଜ୍ଜ୍ବ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ଭଗବାନ ମନୁଷ୍ୟକୁ ବୁଦ୍ଧି ବିଚାର ଶକ୍ତି, ବାକ୍ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଭାବେ ନିୟମାନୁଯାୟୀ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ସତ୍‌ମାର୍ଗ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ । କିନ୍ତୁ ଦୁଷ୍ଟବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର କେଉଁ ନିୟମରେ ଅନୁବର୍ତ୍ତୀ ନଥାଏ । ଜ୍ଞାନ, ବିଜ୍ଞାନ, ଯୋଗ ବିଦ୍ୟାର କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ଏପରି ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼େ ନାହିଁ ।

ସୁନ୍ଦ ନିଜର ଯୋଗ ବିଦ୍ୟା ଦ୍ଵାରା ଉପସ୍ଥଳକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେଇପାରିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ତା’ର ବୁଦ୍ଧି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ପାରି ନଥାନ୍ତେ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଜଣେ ଯୋଗୀ, ସାଧକ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ନିଜର ସ୍ଵାର୍ଥ ପୂରଣ ପାଇଁ ଅନ୍ୟକୁ କଷ୍ଟ ଦେବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରେ ନାହିଁ । ଯୋଗ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରୟୋଗ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସିଦ୍ଧିପୂରଣ ବିଲୋପ ଘଟିବାରେ ଆଶଙ୍କା ରହିଛି । ତେଣୁ ସୁନ୍ଦ ମହାରାଜାଙ୍କର ସହାୟତା ଲୋଡ଼ିଥିଲେ ।”

ରାଜାଙ୍କର ମୌନ ଭଙ୍ଗ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇ, ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ସେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

ସ୍ୱପ୍ନ ସୁନ୍ଦରୀ

ଆଖପାଖର ବଣବୁଦା ଭିତରୁ ଭାସି ଆସୁଥାଏ ସାଙ୍ଗି ସାଙ୍ଗି ଶବ୍ଦ । ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଓ ଶ୍ୱାନ ଶ୍ୱାପଦଙ୍କ ରଡ଼ି ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ ଅଶରୀରୀମାନଙ୍କ ଅଜହାସ୍ୟ । ଘନ ଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିକୁମାର୍କ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତବୋଧ ନକରି ପୁନର୍ବାର ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷ ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି ଶବ୍ଦକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତେବେ, ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ସେ ସେହି ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ତ ଶ୍ୱଶାନ୍ତ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ କହିଲା, “ରାଜନ୍, ମନେହୁଏ ତୁମେ କୌଣସି ଆଶା-ମରୀଚିକା ପଛରେ ଦୌଡୁଛ । ଯାହା ଲୋଡୁଛ, ତାହା ପାଇବା ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ । ମଣିଷ ବହୁବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ଯାହା ପାଏ, ତାକୁ ବି ସେ ଧରି ରଖିପାରେ ନାହିଁ । ମୋ କଥାଟି ବୁଝାଇଦେବା ନିମନ୍ତେ ତୁମକୁ ଗୋଟାଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଉଛି । ମନଦେଇ ଶୁଣ; ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : କଳିଙ୍ଗ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ବହୁମାନ ଥାଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ନଦୀ । ସେହି ନଦୀ କୂଳରେ ଗୋଟିଏ ମନୋରମ ରାଜ୍ୟ ଥାଏ । ତା’ର ନାମ ପୁଷ୍ପପୁର । ସେ ରାଜ୍ୟର ରାଜପରିବାରର ଜାତିକୁତୁମ୍ଭଙ୍କ ଭିତରେ ସୁଦର୍ଶନ ନାମକ ଯୁବକ ଥା’ନ୍ତି । ସେ ଯେପରି ସାହାସୀ, ସେହିପରି ଧୈର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ । ତାଙ୍କ ନାମ ଭଳି ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ସୁଦର୍ଶନ ।

ଅନେକ ଅଭିଜାତ ପରିବାରରୁ ତାଙ୍କ ସକାଶେ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କରୁ ନଥାନ୍ତି । ରହସ୍ୟ ହେଲା, ଥରେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ସେ ଜଣେ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲେ ।

ଗୋଟିଏ ମନୋରମ ହୃଦୟ କୂଳରେ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ ବୁଲୁଥିଲେ । ହୃଦୟକୁ ବେଷ୍ଟନ କରିଥାଏ କେତୋଟି ପର୍ବତ । ହୃଦୟ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଫଳଫୁଲ ଭରା ଶହଶହ ବୃକ୍ଷଲତା ।

ସୁଦର୍ଶନ ଯେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କୁ ଖାଲି ଦେଖିଲେ, ତାହା ନୁହେଁ ତାଙ୍କ ନାମ ମଧ୍ୟ ଶୁଣିଲେ । “ଅପରୂପା” ବୋଲି କେହି ଜଣେ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କୁ

ଭାବିଦେବା ଫଳରେ ସୁନ୍ଦରୀ ହୃଦୟ ଭିତରକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ସୁଦର୍ଶନ ନିଦରୁ ଉଠିବା ପରେ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କୁ ଭୁଲିପାରିଲେ ପାହିଁ । ତାଙ୍କ ଧାରଣା ହେଲା, ବାସ୍ତବ ଜଗତରେ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ନିଶ୍ଚୟ ଥିବେ ।

ସୁଦର୍ଶନ ମନେ ମନେ ସେହି ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କୁ ଖୋଜୁଥା’ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେତେ କନ୍ୟା ସେ ଦେଖୁଥା’ନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ସୁନ୍ଦରୀ ସହ କାହାରି ତୁଳନା ହୋଇ ପାରୁନଥାଏ ।

ଜଣେ ପରିବ୍ରାଜକ ସାଧୁଙ୍କୁ ସେ ଦିନେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନଟି ଗପିଲେ । ସାଧୁ କହିଲେ, “ତମେ ଯେପରି ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଉଛ, ସେପରି ହୃଦୟ ବହୁଥିବାର ମୁଁ ଜାଣେ । ତାହା ଜଣେ ଗନ୍ଧର୍ବ ରାଜାଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ । ହୁଏତ ତମ ଚେତନା

ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାରେ ସେହି ଗନ୍ଧର୍ବରାଜ୍ୟକୁ ଉଡ଼ିଯାଇ ଗନ୍ଧର୍ବକନ୍ୟାକୁ ଦେଖି ପକାଇଛି । ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ରାତିରେ ଗନ୍ଧର୍ବକନ୍ୟାମାନେ ହ୍ରଦ କୂଳରେ ବିହାର କରନ୍ତି ।”

“ମହାଶୟ, ମୋତେ ସେ ହ୍ରଦକୁ ଯିବାର ବାଟ ବତାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।” ସୁଦର୍ଶନ ସାଧୁଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ସାଧୁ ସବିଷ୍ଟାରେ ତାଙ୍କୁ ଯେପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବାକଥା, ତାହା ଦେଲେ ।

ସୁଦର୍ଶନ ତହିଁ ପରଦିନ ସେ ହ୍ରଦ ଅଭିମୁଖେ ବହିର୍ଗତ ହେଲେ । ତିନି ଚାରିମାସ, ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ଅନେକକ୍ଷଣ କରିବା ଉତ୍ତାରୁ ସେ ଅବଶେଷରେ ସେ ହ୍ରଦ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ବାସ୍ତବିକ ସେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଯେପରି ପରିସ୍ଥିତି ଓ ପରିବେଶ ଦେଖୁଥିଲେ, ସେଠାରେ ସେ ତାହାରି ସ୍ଥୁଳରୂପ ଦେଖି ଚମକିତ ହେଲେ । ତାଙ୍କ କାମନା ପୂରଣ ହେବା ବିଷୟରେ ତାଙ୍କ ଆଶା ଦୃଢ଼ ହେଲା ।

ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ରାତିକୁ ଦୁଇଚାରି ଦିନ ବାକିଥାଏ । ସୁଦର୍ଶନ ଗୋଟିଏ ଗୁମ୍ଫାକୁ ନିଜ ଆଶ୍ରୟ ରୂପେ ବାଛିନେଇ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ଚନ୍ଦ୍ର ଆକାଶକୁ ଉଠିବା ମାତ୍ରେ କେତେ ଜଣ ଗନ୍ଧର୍ବ କନ୍ୟା ହ୍ରଦ ତୀରରେ ବୁଲିବାର ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା । ତହିଁ ଭିତରୁ ଜଣକୁ ତାଙ୍କ ଭଉଣୀ ବା ବାନ୍ଧବୀମାନେ ଅପରୂପା ବୋଲି ଡାକିବାର ମଧ୍ୟ ସେ ଶୁଣିଲେ ।

ଅପରୂପା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହ ଲୁଚକାଳି ଖେଳିବା ଭିତରେ ଥରେ ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ସୁଦର୍ଶନଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଚମକି ପଡ଼ି ପଳାଇଯିବାକୁ ବସନ୍ତେ ସୁଦର୍ଶନ ତାଙ୍କ ପଥରୋଧ କରି ନିଜ ସ୍ୱପ୍ନ କଥା ଗପିଗଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିଜର ପ୍ରବଳ ବାସନା ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ ।

ଅପରୂପା ହସି ଦେଇ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରୁ ଖସି ଚାଲିଗଲେ । ସୁଦର୍ଶନ ପଛରୁ କହିଲେ, “ଅପରୂପା, ତୁମ ସହ କ’ଣ ଆଉ ଥରେ ବି ଦେଖା ହେବ ନାହିଁ ?” ଅପରୂପା ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ହାତ ଦେଖାଇ ହ୍ରଦକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ସୁଦର୍ଶନ ବୁଝିଲେ ଯେ ଆଗାମୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ବେଳକୁ ଯାଇ ପୁଣି ଅପରୂପା ଦେଖାଦେବେ ।

ଯୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ସେ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଆସିଲା । ଯଥା ସମୟରେ ଗନ୍ଧର୍ବ କନ୍ୟାମାନେ ହ୍ରଦ ତୀରରେ ଦେଖାଦେଲେ । ଅପରୂପା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଇଚ୍ଛା କରି ଗୁମ୍ଫା ଆଡ଼େ ଚାଲିଆସିଲେ ବୋଲି ମନେହେଲା । କିନ୍ତୁ ସୁଦର୍ଶନ ତାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅଗ୍ରସର ହେବା ମାତ୍ରେ ସେ ଦୌଡ଼ି ପଳାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସୁଦର୍ଶନ ଝପଟି ଯାଇ ତାଙ୍କ ବାହୁ ଧରି ପକାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ସେତିକିବେଳେ କେହି “ଅପରୂପା” ବୋଲି ଡାକିଦେବାରୁ ସେ ହାତ ମୁକୁଳାଇ ନେଇ ହ୍ରଦ ଭିତରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ।

ସୁଦର୍ଶନ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ହ୍ରଦ କୂଳରେ ଠିଆ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ହ୍ରଦ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ ଗନ୍ଧର୍ବରାଜ ଓ ତାଙ୍କ ସହ ତିନି ଜଣ କନ୍ୟା । ସେ ତିନିଜଣଯାକ ଦେଖିବାକୁ ଏକାପରି ।

“ତୁମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ’ଣ ଯୁବକ ?” ଗନ୍ଧର୍ବରାଜ ପଚାରିଲେ ।

“ମହୋଦୟ, ମୁଁ ଅପରୂପାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ।” ସୁଦର୍ଶନ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

“ଅପରୂପା କାହିଁ ?” ପଚାରିଲେ ଗନ୍ଧର୍ବରାଜ । ସୁଦର୍ଶନ ତିନିକନ୍ୟାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନାଇଲେ, କିନ୍ତୁ ଅପରୂପା କିଏ ଠଉରାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଗନ୍ଧର୍ବରାଜ କହିଲେ, “ଯଦି ଆଉ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ଅପରୂପାକୁ ଚିହ୍ନିପାରିବ, ତେବେ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ସର୍ତ୍ତରେ ବିବାହ କରିପାରିବ ।”

ସୁଦର୍ଶନ ତିନିକନ୍ୟାଙ୍କ ବାହୁ ସବୁ ଆଡ଼େ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ହଠାତ୍ ଜଣକୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦେଲେ । କାରଣ, ସେ କନ୍ୟାଟିର ବାହୁ ସେ ଧରି ପକାଇଥିବାରୁ ତହିଁ ଉପରେ ରକ୍ତିମ ଗାର ଥିଲା । ଗନ୍ଧର୍ବରାଜ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲେ, “ବେଶ୍ । ତୁମେ ଅପରୂପାକୁ ବିବାହ କରିପାର- କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ସର୍ତ୍ତରେ । ତୁମେ କେବେ ମଧ୍ୟ ତା’ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ବିରକ୍ତ ହେଲେ ସେ ଚାଲି ଆସିବ ।”

ସର୍ତ୍ତରେ ରାଜି ହୋଇ ସୁଦର୍ଶନ ସେଇଠାରେ ଅପରୂପାଙ୍କୁ ଗାନ୍ଧର୍ବ ରୀତିରେ ବିବାହ କଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ପୁଷ୍ପପୁରକୁ ନେଇ ଆସିଲେ ।

ଦିନ ସୁଖରେ ବିତିଯାଉଥିଲା । ଦିନେ ଜଣେ ଅମାତ୍ୟଙ୍କର ପୁତ୍ର ସନ୍ତାନ ଲାଭ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଭୋଜି ହେଉଥିଲା । ସୁଦର୍ଶନ ଏବଂ ଅପରୂପା ମଧ୍ୟ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଶିଶୁକୁ ସ୍ନେହ ସଦିକ୍ଷା ଦେଖାଉଥାନ୍ତି । ସୁଦର୍ଶନ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ହାତକୁ ନେଲେ ଏବଂ ସୌଜନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅପରୂପାଙ୍କୁ ନେବାକୁ କହିଲେ । କିନ୍ତୁ ଅପରୂପା ମୁହଁ ମୋଡ଼ିଦେଇ କହିଲେ, “ନା, ନା, ମୁଁ ତାକୁ ଛୁଇଁବି ନାହିଁ ।”

ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଲଜାର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଅପରୂପାଙ୍କୁ ଧରି ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ଓ କ୍ରୋଧ ସମ୍ବରଣ କରି ନପାରି ତାଙ୍କୁ ଚାପୁଡ଼ାଏ ଦେଇ କହିଲେ, “ତମେ ଏତେ ଅଭଦ୍ର ଆଚରଣ କଲ କିପରି ?”

ଅପରୂପା କହିଲେ, “ସେ ଶିଶୁ ଗୋଟାଏ ରାକ୍ଷାସର ଆତ୍ମା । ସେ ଦିନେ ଭୀଷଣ ବର୍ବର ଓ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ହେବ । ବହୁଲୋକଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହେବ । ତାକୁ ମୁଁ ଛୁଇଁଥା’ନ୍ତି କିପରି ? ସେକଥା ଯାହାହେଉ, ତୁମେ ତମ ସର୍ତ୍ତ ଲଘନ କଲ । ତେବେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ମୁଁ ଏହା ସହିନେଲି ।”

ସୁଦର୍ଶନ ସଚେତନ ହୋଇ ତେଣିକି ଅପରୂପାଙ୍କ ସହ ଖୁବ୍ ସାବଧାନରେ ଚଳୁଥା’ନ୍ତି । ଦିନେ ରାଜା ମରିଗଲେ । ଚାରିଆଡ଼େ ହାହାକାର ପଡ଼ିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଅପରୂପା ରୁପଚାପ୍ ବସିଥିଲେ, ହଠାତ୍ ହସିଉଠିଲେ । ସେତେବେଳେ ଘରେ ଆଠଦଶଜଣ ପାତ୍ରମିତ୍ର ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ସେମାନେ କାବା ହୋଇ ଅନାଇଲେ । ସୁଦର୍ଶନ ଅପରୂପାଙ୍କୁ ଝିଙ୍କିଦେଇ କହିଲେ, “ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ ?” ଅପରୂପା କଣ୍ଠସ୍ବର ନିମ୍ନ କରି କହିଲେ, “ରାଜା ପୂଣ୍ୟବାନ । ତାଙ୍କ ଆତ୍ମା ସିଧାସଳଖ ଦେବଲୋକକୁ ଗଲା । ମୁଁ ନ ହସି କାନ୍ଦନ୍ତି କିପରି ? କିନ୍ତୁ ତମେ ସର୍ତ୍ତ ଭଗ୍ନ କଲା । ଏହି ଶେଷଥର ପାଇଁ କ୍ଷମା କଲି ।”

ସୁଦର୍ଶନ ଏହାପରେ ଆହୁରି ସାବଧାନରେ ଚଳିଲେ । ରାଜାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଅନ୍ତେ ଦେଖାଗଲା, ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତି ନ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୁଦର୍ଶନଙ୍କୁ ହିଁ ମିଳିବ । ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଅଭିଷେକ ହୋଇ ନଥାଏ, ଏହି ସମୟରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପୁଅର ବାହାଘର ହେଲା ।

ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ଖୁସି, ହଠାତ୍ ଅପରୂପା କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସୁଦର୍ଶନ ତାଙ୍କୁ ଧରି ବାହାରି ଆସିଲେ ଓ ଚାପୁଡ଼ାଏ ମାରି କଠୋର କଣ୍ଠରେ ଧମକ ଦେଲେ, “ତମେ ଏମିତି କଲ କିପରି ?”

“ନବଦମ୍ପତ୍ତିଙ୍କ ଜୀବନରେ ସୁଖ ନାହିଁ । ଦୁହିଁଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ବିପରିତ । କିଛିଦିନ ପରେ, କଳିଗୋଳ ମାଡ଼ଗୋଳରେ ପରିଣତ ହେବ । ସେ ଯାହାହେଉ, ଏଥର ମୁଁ ଚାଲିଲି ।” ଏହା କହି ଦୁଃଖପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଥରେ ସୁଦର୍ଶନଙ୍କୁ ଅନାଇ ଦେଇ ସେ ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଆଖିରୁ ଅଶ୍ରୁଧାରା ବହିଗଲା କିନ୍ତୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇଲେ ନାହିଁ ।

କାହାଣୀଟି ଶେଷ କରି ବେତାଳ କଣ୍ଠସ୍ୱର ତାବ୍ କରି ପଚାରିଲା, “ରାଜା ! ଯେଉଁ ଅପରୂପାଙ୍କୁ ସୁଦର୍ଶନ ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ଘରକୁ ଆଣିଥିଲେ, ସେ ଚାଲିଗଲା ବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇବାର ସେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ନାହିଁ କିପରି ? ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶିର ହେବ ସ୍ନାନତ୍ୟାଗ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ସୁଦର୍ଶନ ବୁଝିପାରିଥିଲେ, ମଣିଷ ଭାବରେ ସେ ଯେପରି ତାଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ବଦଳାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ଏବଂ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଅସାମାଜିକ ଆଚରଣରେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବେ, ଗନ୍ଧର୍ବ ଭାବରେ ଅପରୂପା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ବଦଳାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ଏବଂ ବାରମ୍ବାର ଅଖାଡୁଆ ବ୍ୟବହାର କରିବେ । ସୁଦର୍ଶନ ରାଜା ହେବାର ଥିଲା । ରାଣୀଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ସାବଧାନରେ ଚଳିବାକୁ ହେବ । ନହେଲେ କୃତନୀତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ରାଜ୍ୟର ହାନି ହେବ । ଅପରୂପା ସେଭଳି ଭାବରେ ଚଳିବା ଅସମ୍ଭବ ଜାଣି ସେ ତାଙ୍କୁ ଗଭୀର ଭଲ ପାଉଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଅଟକାଇଲେ ନାହିଁ ।”

ରାଜାଙ୍କ ମୌନଭଙ୍ଗ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷତାଳରେ ଝୁଲିପଡ଼ିଲା ।

ତିନି ପରୀକ୍ଷା

ଘନ ଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନ କରି ପୁନର୍ବାର ସେହି ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତେବେ ତା'ପରେ ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ସେହି ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ କହିଲା, “ରାଜା, ତୁମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଖ ନିଦ୍ରାରେ ଶାୟିତ ଥିବା କଥା । ରାତିରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବିଶ୍ରାମ କଲେ ସିନା ଦିନବେଳେ ରାଜ୍ୟଶାସନରେ ଯଥାର୍ଥ ମନୋନିବେଶ କରିପାରିବ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ କାହା ପ୍ରରୋଚନାରେ ପଡ଼ି କେଜାଣି, ଏ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗପୂର୍ଣ୍ଣ ରାତିରେ ଭୀଷଣ ପରିଶ୍ରମ କରୁଛ, ଅଯୋଗ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ସେବାରେ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ଧୀମାନ ଲୋକେ ଅନେକ ସମୟରେ ବୃଥା ସମୟ ନଷ୍ଟ କରନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ କେହି କେହି ଠିକ୍ ସମୟରେ ଏ ବିଷୟରେ ଚେତି ଉଠି ନିଜକୁ ସୁଧାରି ନିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ତ ଆଉ ଶେଖର ଭଳି ବିଜ୍ଞ ଓ ତତ୍ପର ନୁହନ୍ତି । ହଁ ଯେତେବେଳେ ତା' କାହାଣୀ କହୁଛି, ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : ଅନେକ ଦିନ ତଳର କଥା । ଲାବଣ୍ୟପୁର ଉପରେ ରାଜୁତି କରୁଥା'ନ୍ତି ରାଜା ଭ୍ରମରବର । ତାଙ୍କ ପୁଅ ଯୁବରାଜଙ୍କ ନାମ ସିନା ବୀରଭଦ୍ର କିନ୍ତୁ ସେ ବୀର ନଥିଲେ କି ଭଦ୍ର ନଥିଲେ । ସେ କୌଣସି କାମରେ ସାହାସର ବା ମହତ୍ତ୍ୱର ପରିଚୟ ଦେଇପାରୁ ନଥାନ୍ତି ।

ତେଣେ ରାଜପୁତ୍ର ବୋଲି ତାଙ୍କ ଗର୍ବ ଅହଙ୍କାର ବି କମ୍ ନଥାଏ । ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅସମ୍ମାନ ଓ ଅପମାନ କରୁଥାନ୍ତି ।

ଯୁବରାଜ ବୀରଭଦ୍ରଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ, ତାଙ୍କର ମିତ୍ର ଥିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପୁଅ ଶେଖର । ପିଲାବେଳଠୁଁ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳୁଥିଲେ, ପଢୁଥିଲେ ଓ ବଢ଼ିଥିଲେ । ଶେଖର ବୀରଭଦ୍ରଙ୍କ ଦୁର୍ବଳତା ଓ ଅଯୋଗ୍ୟତା ଜାଣୁଥିଲେ,

କିନ୍ତୁ ସେ ସର୍ବଦା ତାଙ୍କୁ ସହାୟତା କରୁଥିଲେ । ରାଜା ଭ୍ରମରବର ବି ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଶେଖରଙ୍କୁ କହୁଥାନ୍ତି, “ଶେଖର, ମୋ ପୁଅ ଚିକିଏ ଖିଆଲି ମିଜାଜର ପିଲା । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ଜଗିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ତମର ।” ବାସ୍ତବିକ, ଯେତେ ପ୍ରକାର ସମ୍ଭବ ଶେଖର ବୀରଭଦ୍ରଙ୍କୁ ସୁପଥରେ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥା’ନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଯେପରି ବୁଦ୍ଧି ଓ

ବିବେକର ବିକାଶ ହେବ, ସେ ଦିଗରେ ସେ ତାଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥାନ୍ତି ।

ଦିନେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଜ୍ୟୋତିପୁର ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ଦୂତ ଆସି ରାଜା ଭ୍ରମରବରଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ସେ ଦୂତ ଜ୍ୟୋତିପୁରର ରାଜକୁମାରୀ ଶାନ୍ତାଙ୍କ ପ୍ରତିକୃତି ଆଣିଥିଲେ । ସେ କହିଲେ, “ରାଜକୁମାରୀ ଶାନ୍ତା ବିବାହ ହେବା କଥା । ଯେ କୌଣସି ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଯୁବକ ତାଙ୍କ ପାଣିପ୍ରାର୍ଥୀ ହୋଇପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ତିନୋଟି ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ଯାଇ ସେ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ଭେଟି ପାରିବେ । ତେଣିକି ରାଜକୁମାରୀ ତାଙ୍କୁ ବାହା ହେବେ କି ନା ସ୍ଥିର କରିବେ ।”

ରାଜା ଭ୍ରମରବର ତ ନିଜ ପୁଅର ବୁଦ୍ଧି ବିଚକ୍ଷଣତା ବିଷୟ ଜାଣିଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ କୌଣସି ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଇଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯୁବରାଜ ବୀରଭଦ୍ର ସବୁ ଶୁଣିଲେ ଓ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ପ୍ରତିକୃତି ବି ଦେଖିଲେ । ସେ ଶାନ୍ତାକୁ ବିଭା ହେବାକୁ ଏଡ଼େ ଉତ୍ସୁକ ହେଲେ ଯେ ରାତିରେ ଶେଖରଙ୍କୁ ଡାକି ନିଜ ମନ କଥା କହି ତାଙ୍କ ସହ ଜ୍ୟୋତିପୁର ଯିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ ।

“ଯୁବରାଜ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧର । ମହାରାଜା ଆଗେ ଆମକୁ କହନ୍ତୁ ।” ଶେଖର କହିଲେ ।

“ଶେଖର, ବାପା ଯଦି କିଛି କହିବାର ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ସେ କହିସାରିଥାନ୍ତେ । ସେ କୌଣସି କାରଣରୁ ଏ ବିଷୟରେ ନୀରବ । ତାଲ ଆମେ ଦୁହେଁ ଯିବା ।” ଯୁବରାଜ ଜିଦି କରି କହିଲେ ।

“ଯୁବରାଜ, ଧର ରାଜକୁମାରୀ ଏଭଳି କୌଣସି ଜଟିଳ ପରୀକ୍ଷା ରଖିବେ, ଯେଉଁଥିରେ ତୁମେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ । ତା’ହେଲେ କେଡ଼େ ଅପମାନଜନକ ପରିସ୍ଥିତି ହେବ ବୁଝିପାରୁଛ ତ ?” ଶେଖର କହିଲେ ।

“ସେଥିପାଇଁ ତ ତମକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଉଛି । ତମ ସହାୟ୍ୟରେ ମୁଁ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବି । ମୁଁ ତ ଆଉ ବୋକା ନୁହେଁ ।”

ଶେଖର କୌଣସି ମତେ ବୀରଭଦ୍ରଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅଗତ୍ୟା ସେ ତାଙ୍କ ସହ ଜ୍ୟୋତିପୁର ଗଲେ ।

ଦୁହେଁ ଜ୍ୟୋତିପୁର ପ୍ରସାଦରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ରାଜାଙ୍କ ଚରଫରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପହୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ଦିଆଗଲା ଓ ରାଜାଙ୍କ ବିଶେଷ ଅତିଥିଭବନରେ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା ।

ରାଜକୁମାରୀ କିଭଳି ତିନୋଟି ପରୀକ୍ଷା ରଖିଥିଲେ, ସେ ବିଷୟ ଗୋପନ ନଥିଲା । ପ୍ରାର୍ଥୀକୁ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ସର୍ପମୟ କୋଠରି ଭିତର ଦେଇ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦ୍ଵିତୀୟ କୋଠରୀରେ ସମାନ ବେଶଭୂଷା ହୋଇ

ଜଣେ ପଣ୍ଡିତ ଓ ଜଣେ ଗଜମୁଖ ଏକା ଆସନରେ ବସିଥିବେ । ପ୍ରାର୍ଥୀକୁ ଠିକ୍ ଠିକ୍ କହିଦେବାକୁ ହେବ କିଏ ପଣ୍ଡିତ କିଏ ମୁଖ । ସେଥିରୁ ଉତ୍ତରୀୟ ହେଲେ ତୃତୀୟ କୋଠରୀ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ରପଟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ । ସେ ଚିତ୍ରରେ ଜଣେ ଲୋକ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ଏକ ଦୂର୍ଘାୟମାନ ଚକ୍ର ଅତିକ୍ରମ କରିବାର ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଘୋଡ଼ାଟିର ଅଧା ଧଳା ଓ ଅଧା କଳା । ସେ ଚିତ୍ରର ଅର୍ଥ କହିପାରିଲେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ ।

ଦୁଇଦିନ ଧରି ଶେଖର ବୀରଭଦ୍ରଙ୍କୁ ଯାହା କରିବାର ଏବଂ ଯାହା କହିବାର କଥା ସେସବୁ ଶିଖାଇଦେଲେ ।

ପ୍ରଥମେ ବୀରଭଦ୍ର ସର୍ପ-ସଙ୍କୁଳ କୋଠରୀ ଭିତରେ ପଶିଲେ । ସେ ଅବଶ୍ୟ ଶଙ୍କିଗଲେ । ତେବେ ଶେଖର ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହିଥିଲେ, ସେସବୁ କଦାପି ସତ ସାଧ ନୁହଁନ୍ତି । କାରଣ ବିଷଧର ସାଧ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରାର୍ଥୀକୁ ପ୍ରଥମରୁ ହତ୍ୟା କରି ରାଜକୁମାରୀଙ୍କର କୌଣସି ଲାଭ ହୋଇପାରନା । ଅତଏବ ନିର୍ଭୟରେ ବୀରଭଦ୍ର ସେ କୋଠରୀ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଠିକ୍ ହେବ ।

ବୀରଭଦ୍ର କୌଣସି ମତେ କୋଠରୀ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବା ମାତ୍ରେ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କର ଜଣେ ସଖୀ ତାଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇ ପଚାରିଲା, “ସାପମାନେ ଆପଣଙ୍କର କିଛି ହାନି କରିନାହାନ୍ତି ତ ?”

“ମୁଁ ବାଘ ସିଂହଙ୍କୁ ଡରିବାବାଲା ନୁହେଁ । ସାପଙ୍କୁ ଡରିବି ?” ବୀରଭଦ୍ର ଉତ୍ତର ଦେଲେ । ଅବଶ୍ୟ ଶେଖର ତାଙ୍କୁ ଏଭଳି ଉତ୍ତର ଶିଖାଇ ନଥିଲେ ।

ତା’ପରେ ତାଙ୍କୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ନିଆଗଲା । ସେଠାରେ ବସିଥିବା ଦୁଇଜଣଯାକ ବ୍ୟକ୍ତି ବେଶଭୂଷାରେ ସମାନ ଦିଶୁଥିଲେ । ବୀରଭଦ୍ର କଡ଼ା ଭାବରେ କହିଲେ, “ପଣ୍ଡିତ ହୋଇ ଖାସ୍ ରାଜକୁମାରୀଠୁଁ ପଛସା ପାଇବା ଲୋଭରେ ଗୋଟାଏ ମୁଖ ସହ ଏକା ଆସନରେ ବସିବାକୁ ଲଜା ଲାଗୁନାହିଁ ?”

ତାଙ୍କର ଏ ଧମକ ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣଙ୍କ ମୁହଁ ଶେତା ପଡ଼ିଗଲା । ବୀରଭଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ସଖୀଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଏଇ ଲୋକଟି ପଣ୍ଡିତ ।”

ସଖୀ ତାଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇ ଦୃତୀୟ କୋଠରୀକୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ବୀରଭଦ୍ର ସେ କୋଠରୀରେ ପଶି ଚିତ୍ର ଆଡ଼େ କିଛି ସମୟ ଅନାଇଲେ ଓ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରହରୀକୁ କହିଲେ, “ଏ ଚକ୍ର ହେଲା କାଳଚକ୍ର । ଘୋଡ଼ା ଦେହର କଳା ଓ ଧଳା ରଙ୍ଗ ଦୁଃଖ ଓ ସୁଖର ପ୍ରତୀକ । ଘୋଡ଼ା ହେଲା ଜୀବନ । ଯେଉଁ ଲୋକ ସୁଖ ଦୁଃଖ ଭରା ଜୀବନ-ଅଶ୍ୱକୁ ନିଜ ଆୟତ୍ତରେ ରଖି କାଳ ଚକ୍ର ଭେଦି ଗତି କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ସେହି ହେଲେ ଆଦର୍ଶ ।”

ପ୍ରହରୀ ତାଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇ ରାଜକୁମାରୀ ବସିଥିବା କକ୍ଷ ଆଡ଼େ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ । ଏହା ଭିତରେ ବୀରଭଦ୍ର କିପରି ନକଲ ସାପଥିବା କୋଠରୀରେ ପଶି ଭୟଭୀତ ହୋଇଯାଇଥିଲେ, ସେକଥା ଜଣେ ଚର ଆସି ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ କହିଦେଇଥିଲା । ବୀରଭଦ୍ରଙ୍କ ସାଥରେ ଜଣେ ବିଚକ୍ଷଣ ଯୁବକ ଥାଇ ସର୍ବଦା ପରାମର୍ଶ ଦେବା କଥା ମଧ୍ୟ ରାଜକୁମାରୀ ଶୁଣିଥିଲେ । ବୀରଭଦ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖି ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା ରାଜକୁମାର ବାସ୍ତବିକ ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ଚିତ୍ରର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲା ଭଳି ବୁଦ୍ଧିମାନ ନୁହନ୍ତି ।

ରାଜକୁମାରୀ କହିଲେ, “ରାଜକୁମାର ! ଆପଣ ତିନୋଟି ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଅଭିନନ୍ଦନ । କିନ୍ତୁ ନିଜ ବୁଦ୍ଧିରେ ହିଁ ଆପଣ ଏହା କରିପାରିଛନ୍ତି । ଏତକ ପ୍ରମାଣ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କୁ ପୁଣି ଏକ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେବ ।”

ବୀରଭଦ୍ର କ୍ରୋଧ ସମ୍ବରଣ କରି ନପାରି ଚିତ୍କାର କରି କହିଲେ, “ପୁଣି ପରୀକ୍ଷା ? ମୋ ବୁଦ୍ଧି ଉପରେ ଅବିଶ୍ୱାସ ? ମୋଠୁଁ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଆଉ କିଏ ?”

“ଆପଣଙ୍କ ସାଥରେ ଥିବା ଯୁବକ ହୁଏତ ଆପଣଙ୍କୁ ଅଧିକ ବୁଦ୍ଧିମାନ ହୋଇଥିବ !” ରାଜକୁମାରୀ କହିଲେ ।

“ଚୋପ ! ମୁଁ ତମ ରାଜ୍ୟ ଜୟ କରି ତମକୁ ଧରି ନେଇଯିବି ।” ଧମକ ଦେଲେ ବୀରଭଦ୍ର ।

ରାଜକୁମାରୀ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ହେଲା, ଏଥର ଆପଣଙ୍କ ଚରିତ୍ର ଜଣା ପଡ଼ିଗଲା । ଆପଣ ଯାଇପାରନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ପଠାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ବୀରଭଦ୍ର ରାଗ ତମତମ ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । ଅତିଥି ଭବନରେ ଶେଖର ଉକ୍ତଶ୍ଚିତ ଭରବରେ ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ସେ ଯାଇ ଶେଖରକୁ ସବୁ କହିଲେ । ଶେଖର କହିଲେ, “ରାଜକୁମାରୀ ମୋତେ ଭେଟିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ସ୍ଥଳେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖା ନ କରି ଚାଲିଯିବା ଅସୌଜନ୍ୟ ହେବ ।”

“ତାଙ୍କୁ ଦେଖା କର ଓ ମୋତେ ବିଭା ହେବା ପାଇଁ କୁହ ।” ବୀରଭଦ୍ର କହିଲେ ।

“ମୁଁ କହିଲେ ଯଦି ସେ ରାଜି ହୋଇଯାଆନ୍ତେ, ତେବେ ଏ ପରୀକ୍ଷା ରଖିନଥାନ୍ତେ ।” ଏହା କହି ଶେଖର ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ।

ରାଜକୁମାରୀ ଶେଖରଙ୍କ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ବୁଝିଲେ ତାଙ୍କ ଅନୁମାନ ଠିକ୍ । ଶେଖର ଅସାଧାରଣ ବୁଦ୍ଧିସଂପନ୍ନ, ଭଦ୍ର ଓ ସାହାସୀ । ରାଜକୁମାରୀ କହିଲେ, “ପ୍ରକୃତରେ ଆପଣ ହିଁ ପରୀକ୍ଷାରେ ବିଜୟୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଆପଣ ବିଜୟୀର ପ୍ରାପ୍ୟ ନ ପାଇବେ କାହିଁକି ?”

ଶେଖର ନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲେ, “ରାଜକୁମାରୀ, ଯିଏ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ପ୍ରାର୍ଥୀ ରୂପେ ଭାଗ ନେଇଛି; ତାକୁ ସିନା ବିଜୟୀ ଅଥବା ପରାଜିତ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଯିଏ ପଟ୍ଟଭୂମିରେ ରହି ପ୍ରଶ୍ନ ସବୁର ଉତ୍ତର ମାତ୍ର କଳ୍ପନା କରିଛି, ସେ କିପରି ପ୍ରାର୍ଥୀ ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହେବ ? ମୁଁ ଆସିଛି ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କ ଶୁଭେଚ୍ଛା ରୂପେ ।”

ରାଜକୁମାରୀ ରହସ୍ୟମୟ ହସ ହସ କହିଲେ, “ଯୁବକ ! ରାଜକୁମାରଙ୍କ ପ୍ରତି ଶୁଭେଚ୍ଛାର ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ?”

ଶେଖର ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ରହିଲେ ଓ ତା’ପରେ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇ ବାହାରିଗଲେ ।

ବୀରଭଦ୍ର ସହ ସେ ଲାବଣ୍ୟପୁର ଫେରିଗଲେ । ରାଜା ଭ୍ରମରବର ନିଜ ପୁଅର ଅପମାନ କଥା ଶୁଣି ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ରହିଲେ । ତା’ପରେ ଶେଖରଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଶେଖର ! ଆଗାମୀ କାଲି ମୁଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବି । ଗୋପନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ । ତମେ ମୋ ସହ ଯିବ ।”

ପରଦିନ ଶେଖରଙ୍କୁ ନେଇ ରାଜା ବଣ ଭିତରକୁ ଗଲେ । ହଠାତ୍ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ସେ ତରବାରୀ ବାହାର କରି ଶେଖରଙ୍କ ଆଡ଼େ ଉଦ୍ୟତ କଲେ । ଶେଖର ସତେ ଅବା ସେଭଳି ଆଶଙ୍କା କରୁଥିଲେ । ସେ ରାଜାଙ୍କ ହାତ ଧରି ପକାଇଲେ । ରାଜା ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷା ନକରି ପାରି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ।

“ମହାରାଜ ! ଯୁବରାଜଙ୍କ ଅପମାନ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ନିଜ ଔଦ୍ଧତ ଓ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବୁଦ୍ଧି ଦାୟୀ । ମୁଁ ନୁହେଁ ।” ଏହା କହି ଶେଖର ଘୋଡ଼ା ଛୁଟାଇ ଜ୍ୟୋତିପୁର ଚାଲିଗଲେ ଓ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ସବୁ କହିଲେ ।

ରାଜକୁମାରୀ ତାଙ୍କୁ ସ୍ବାଗତ ଜଣାଇଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ବିଭା ହେଲେ । ଏହା ପରେ ପରେ ଜ୍ୟୋତିପୁରର ସୈନ୍ୟଦଳ ଧରି ଶେଖର ଆସି କଲ୍ୟାଣପୁର ଆକ୍ରମଣ କଲେ ଓ ଅକ୍ଳେଶରେ ରାଜା ଭ୍ରମରବରଙ୍କୁ ପରାଜିତ କରି ରାଜ୍ୟ ଅଧିକାର କରିନେଲେ ।

ବେତାଳ ଟିକିଏ ନୀରବ ରହି ତା’ପରେ ତୀବ୍ର କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜା ! ମୋର କେତୋଟି ସନ୍ଦେହ ରହିଛି । ଶେଖର ହଠାତ୍ ତା’ର ପୃଷ୍ଠପୋଷକଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଅଧିକାର କରିନେଇ ନିଜକୁ ବିଶ୍ୱାସପାତକ

ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କଲା ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଦ୍ଵିତୀୟରେ ରାଜକୁମାରୀ ଶାନ୍ତା ରହସ୍ୟମୟ ହସ ହସି ସେ ଖାଲି ରାଜକୁମାରଙ୍କ ଶୁଭେଚ୍ଛୁ, ରାଜ୍ୟର ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ନୁହେଁ ବୋଲି ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ? ରାଜା ! ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତୁମ ଶୀର ହେବ ସ୍ଵଚ୍ଛନ୍ଦ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ବିକୁମାର୍କ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ବିଶ୍ଵାସଘାତକତା ଶେଖର କରି ନଥିଲେ, କଲେ ରାଜା ଭ୍ରମରବର । ନିଜ ପୁଅର ଅପମାନରେ ଓ ରାଜକୁମାରୀ ଶେଖରକୁ ବିଭା ହେବାକୁ ମନ ବଳାଇଥିବାର ଶୁଣି ସେ ଶେଖର ପ୍ରତି ହଠାତ୍ ଈର୍ଷ୍ୟାନ୍ବିତ ହେଲେ ଓ ଶେଖରକୁ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଶେଖର ନିଜ ବୁଦ୍ଧି ଓ ସତର୍କତା ଯୋଗୁଁ ବଞ୍ଚିଗଲା ସିନା କିନ୍ତୁ ସେ ନିହତ ବି ହୋଇପାରିଥା'ନ୍ତା । ଏହା ପରେ ତା'ର ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ସଦିକ୍ଷା ରଖିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ନଥିଲା । ଯାହାଙ୍କ ପୁଅର ମାନ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ସେ ସର୍ବଦା ସଚେତ୍ସା ଥିଲା, ସେ ତାକୁ ବିନା ଦୋଷରେ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ସେ ବି କ୍ଷତ୍ରିୟ ଯୁବକ । ତେଣୁ ସେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଲା ।

“ରାଜକୁମାରୀ ତାକୁ ଯାହା କହିଥିଲେ, ତା'ର ମର୍ମ ହେଲା, ସେ ରାଜକୁମାରଙ୍କ ପାଇଁ ଶୁଭେଚ୍ଛା ପୋଷଣ କରୁଛି, କିନ୍ତୁ ଏଭଳି ଉଦ୍ଧତ ରାଜକୁମାର ଯେତେବେଳେ ରାଜା ହେବ, ରାଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହେବ ? ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ସ୍ଵାର୍ଥ କଥା ସେ କେବେ ଚିନ୍ତା କରିଛି କି ? ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ଏହି ଇର୍ଜିତ କଲ୍ୟାଣପୁର ଅଧିକାର କରିନେବାକୁ ଶେଖରକୁ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇଲା ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦାନ ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ସେ ବୃକ୍ଷ ତାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

ରହସ୍ୟମୟ ରଷି

ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଓ ଶ୍ଵାନଶ୍ଵାପଦଙ୍କ ରଡ଼ି ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ ଅଶରୀରୀମାନଙ୍କ ଅଜହାସ୍ୟ । ଘନ ଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନ କରି ପୁନର୍ବାର ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି ଶବ୍ଦକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତେବେ ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ସେ ଶୁନ୍‌ଶାନ୍ ଶୁଶାନ୍ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ କହିଲା, “ରାଜା ! ତୁମେ କେଉଁ ପ୍ରକାର ଆଶା ଦ୍ଵାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଏ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗପୂର୍ଣ୍ଣ ରାତିରେ ଏଠାକୁ ଆସି ଏ କାମ କରୁଛ, ତାହା ମୁଁ ଜାଣେନା । ରାଜାମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଖାମ୍‌ଖିଆଲି ଭାବରେ କାମ କରନ୍ତି । ଧର ରାଜକୁମାର ଶିବଦତ୍ତଙ୍କ କଥା । କହୁଛି ତାଙ୍କ କାହାଣୀ । ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା ଅତୀତରେ ନୀଳ ସାଗର ନାମକ ଏକ ସମୃଦ୍ଧ ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । ରାଜା ଥିଲେ ଅଗ୍ନିଦତ୍ତ । ତାଙ୍କର ଥିଲେ ଦୁଇ ପୁଅ, ଶିବଦତ୍ତ ଓ ଶାନ୍ତିଦତ୍ତ । ଦୁଇ ରାଜପୁତ୍ର ଥିଲେ ସତ୍ ଓ ଗୁଣବାନ୍ । ତେବେ ବଡ଼ ରାଜପୁତ୍ର ବିନୟୀ ଓ ଦୟାଳୁ ଶିବଦତ୍ତଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ବିଶେଷ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ ।

ରାଜା ଠିକ୍ କଲେ, ସେ ଶିବଦତ୍ତଙ୍କୁ ଯୁବରାଜ ରୂପେ ଅଭିଷିକ୍ତ କରିବେ । ଯୁବରାଜ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିରକ୍ଷା ବିଭାଗର ଦାୟିତ୍ଵ ନେବେ,

ଏହା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା । କାରଣ ନୀଳସାଗର ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିବେଶୀ ସୁରଯପୁରର ରାଜା ଅନେକ ଦିନରୁ ନୀଳସାଗର ଦଖଲ କରିନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ।

ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ହାତରେ ବଡ଼ ରାଜକୁମାରଙ୍କ ପାଖକୁ ଏ ଶୁଭ ଖବର ପଠାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜକୁମାର କହିଲେ କି ସେ ଯୁବରାଜ ବା ରାଜା ହେବାରେ ମୋଟେ ଆଗ୍ରହୀ ନୁହନ୍ତି ! ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, “ରାଜକୁମାର ! ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି କ’ଣ ? ରାଜ୍ୟର ସବୁ ଲୋକେ ଆପଣ କେବେ ଯୁବରାଜ ହେବେ, ସେ ଦିନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି !”

“ସେ ପାଇଁ ମୁଁ କ’ଣ କରିବି ?” ଶିବଦତ୍ତ କହିଲେ ।

“ରାଜକୁମାର ! ଆପଣ ଯୁବରାଜ ହେବାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି, ଏହା ଜାଣିଲେ ସୁରଯପୁରର ରାଜା ଆମ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରିବାର ଲୋଭ ସମ୍ବରଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।” ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ।

“ମୁଁ ସେପାଇଁ କ’ଣ କରିବି ?” ଶିବଦତ୍ତ ନିଷ୍ପ୍ରହ ଭାବରେ ପୁଣି କହିଲେ । ତା’ପରେ ସେ ଶାନ୍ତିଦତ୍ତଙ୍କୁ ଯୁବରାଜ ପଦରେ ଅଭିଷିକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ।

ଏହା ଶୁଣି ରାଜା ବିରକ୍ତ ହେଲେ । ସେ ଶିବଦତ୍ତଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, “ତମେ ଯୁବରାଜ ହେଲେ ଯାଇ ମୋତେ ପରାମର୍ଶ ଦେବାର ଅଧିକାର ପାଇବ, ତହିଁ ପୂର୍ବରୁ ନୁହେଁ । ଶୁଣ ବନ୍ଧୁ, ମୋର ବଡ଼ ପୁଅ ଭାବରେ ଯୁବରାଜ ହେବା ତମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ରାଜା ହିସାବରେ କିଏ ଯୁବରାଜ କେବଳ ତାହା ଠିକ୍ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମୋର । ମୁଁ ତୁମକୁ ମନୋନୀତ କରିଛି । ଅଭିଷେକ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅ ।”

ପରଦିନ ଦେଖାଗଲା, ଶିବଦତ୍ତ ପ୍ରାସାଦ ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି ।

ରାଜା ମର୍ମାହତ ହେଲେ । ରାଣୀ ଖୁଆପିଆ କଲେ ନାହିଁ । ଦରବାର ତଥା ପ୍ରାସାଦ ଉପରେ ଦୁଃଖର ଛାୟା ଘୋଟିଗଲା ।

ପଞ୍ଚମ ଦିବସରେ ଜଣେ ସାଧାରଣ ବାଟୋଇ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଆଣି ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଲା । ସେ ଖଣ୍ଡିକ ଶିବଦତ୍ତ ହିଁ ତାଙ୍କ ପିତାମାତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଲେଖୁଥିଲେ, “ରାଜକୁମାର ଭାବରେ ମୋ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମୁଁ କୌଣସି ମାମୁଲି କାରଣରୁ ଏଡ଼ାଇଦେଇ ନଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଶୁଣୁଛି ମୋ ଆତ୍ମାର ଆହ୍ୱାନ । ଶାସ୍ତ୍ର କହେ, ନିଜ ଆତ୍ମା ପ୍ରତି ଆମର ଦାୟିତ୍ୱ ପରିବାର, ସମାଜ, ଆସନ ଇତ୍ୟାଦିଠୁଁ ଅଧିକ । ମୁଁ ତେଣୁ ସବୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଲି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ଯିଏ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ତା’ର କାହାରି ପ୍ରତି କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ । କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ।”

“ପୁଅ ! ମୋ ଅନୁମତି ବିନା ତୁ ସନ୍ନ୍ୟାସ ନେଲୁ କିପରି ?” ରାଣୀ ଏହା କହି କାନ୍ଦିଲେ । ସେ ଯାହା ହେଉ, ରାଜା ରାଣୀ ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ବି ହେଲେ । କାରଣ ପୁଅର ଜିଛି ଅନିଷ୍ଟ ହୋଇ ନଥିଲା ଓ ସେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମ ମାର୍ଗ ବାଛି ନେଇଥିଲା ।

ପଞ୍ଚବର୍ଷ ବିତିଗଲା । ରାଜା ଅସୁସ୍ଥ ହେଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ସାନ ରାଜକୁମାର ଶାନ୍ତିଦତ୍ତ ଯୁବରାଜ ହେଲେ । ଶାନ୍ତିଦତ୍ତ ତାଙ୍କ ସାଧାନୁସାରେ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଶୁଣା କଲେ ।

ଆହୁରି କେଇ ବର୍ଷ ପରେ ରାଜା ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ ଓ ଶାନ୍ତିଦତ୍ତ ସିଂହାସନ ଆରୋହଣ କଲେ ।

ଶାନ୍ତିଦତ୍ତ ଭଲ ମଣିଷ ଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଶାସକ ହିସାବରେ ସେତେ ଦକ୍ଷ ନଥିଲେ । ଥରେ ରାଜ୍ୟରେ ମରୁଡ଼ି ଦେଖାଦେଲା । ଯଥା ସମୟରେ ପ୍ରତିବେଶୀ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରୁ ଶସ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ରଖିବା ଭଳି ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ଶାନ୍ତିଦତ୍ତଙ୍କର ନଥିଲା । ଚୋର ଡକାଏତ ଓ ଦୁର୍ନୀତିପରାୟଣ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଆହୁରି ଶୋଚନୀୟ କରିପକାଇଲେ । ସୁରଯପୁରର ରାଜା ନୀଳସାଗର ରାଜ୍ୟ ଦଖଲ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ଏ ସମ୍ବାଦ ନୀଳସାଗର ବ୍ୟାପି ଆଡ଼ଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟ କଲା । ସେତିକିବେଳେ ରାଜା ଶାନ୍ତିଦତ୍ତ ଅସୁସ୍ଥ ହେଲେ ।

ରାଜମାତାଙ୍କ ଚିନ୍ତାର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, “ମା, ଏ ସଙ୍କଟରୁ ଆମକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିବେ ମାତ୍ର ଜଣେ ମଣିଷ । ସେ ହେଲେ ରକ୍ଷି ବିସ୍ମୟଦେବ । ତାଙ୍କ ବିଷୟ ଆପଣ ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣିଥିବେ । ତାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଶକ୍ତିରେ ଅନେକ ଅସମ୍ଭବ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ।”

ରାଜମାତା ରକ୍ଷି ବିସ୍ମୟଦେବଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଥିଲେ । କେତେ ବର୍ଷ ତଳେ କେଇଜଣ କାଠୁରିଆ କୁଆଡ଼େ ବଣ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଉଇଛୁଙ୍କା ତାଡ଼ି ପକାଇବାରୁ ତହିଁ ଭିତରେ ରକ୍ଷି ଧାନରତ ଥିବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା । କାଠୁରିଆମାନେ ଏଥିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ମିତ ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ରକ୍ଷିଙ୍କୁ ବିସ୍ମୟଦେବ ବୋଲି ଅଭିହିତ କରୁଥିଲେ । ଅନେକେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସୁଥା’ନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଉପରେ କ୍ରମେ ଲୋକଙ୍କର ଗଭୀର ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମିଲା । ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ସେ ସାରା ରାଜ୍ୟରେ ସବୁଠାରୁ ଭକ୍ତିଭାଜନ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇପାରିଲେ ।

ବଣ ଭିତରେ ଲୋକେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଆଶ୍ରମ ଓ ମନ୍ଦିର ତିଆରି କରିଦେଇଥିଲେ । ବଣର ସେ ଅଞ୍ଚଳ ଅତି ମନୋହର ଦିଶୁଥାଏ ।

ରାଜମାତା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପରେ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି, ସେତିକିବେଳେ ଖବର ମିଳିଲା ଯେ ସୁରଯପୁର ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ନୀଳସାଗର ଅଭିମୁଖେ ମାଡ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି ।

ଦ୍ଵିଧା ପାଇଁ ବେଳ ନଥିଲା । ସେହି ରାତିରେ ହିଁ ରାଜମାତା ବଣକୁ ଯାଇ ରକ୍ଷିଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ରକ୍ଷି ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇଲେ । ରାଜମାତା ତାଙ୍କୁ ଶତ୍ରୁର ଆକ୍ରମଣ ଓ ରାଜାଙ୍କ ଅସୁସ୍ଥତା କଥା କହି ଶେଷରେ କହିଲେ, “ରକ୍ଷିବର, ତମେ ହିଁ ଏ ସଙ୍କଟରୁ ଆମକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିବ ।”

ରକ୍ଷି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ କରି କିଛି ସମୟ ନୀରବ ରହି କହିଲେ, “ମା ! ଆପଣ ବିଚଳିତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କର ବା ରାଜ୍ୟର କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ।”

ତା’ପରେ ରକ୍ଷି ଗୋଟିଏ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ କାମ କଲେ । ସେ ସ୍ଵୟଂ ରାଜପ୍ରସାଦ ଆଗକୁ ଯାଇ ସମବେତ ସୈନ୍ୟଦଳକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଲେ । ସୈନ୍ୟମାନେ ଗଭୀର ଉତ୍ସାହରେ ପ୍ରାଣପାତ କରି ରାଜ୍ୟରକ୍ଷା କରିବାର ସଂକଳ୍ପ ନେଲେ । ତା’ପରେ ସେ ରାଜପ୍ରସାଦ ଭିତରକୁ ଯାଇ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ରାଜା ଶାନ୍ତିଦତ୍ତଙ୍କୁ କହିଲେ, “ରାଜା ! ତମର କିଛି ହୋଇନାହିଁ । କାମରେ ଲାଗିଯାଅ । ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ।”

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ରାଜା ଶାନ୍ତିଦତ୍ତ ଉଠି କିପରି ଭାବରେ ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା କରାଯିବ, ସେ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲେ । ନୀଳସାଗରର ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଏଭଳି ବିକ୍ରମରେ ଶତ୍ରୁକୁ ସାମ୍ନା କଲେ ଯେ ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇ ପଛଦୁଆ ଦେଲେ । ନୀଳସାଗରର ସୈନ୍ୟମାନେ ସୁରଯପୁର ଭିତରକୁ ଯାଇ ସେ ରାଜ୍ୟ ଦଖଲ କରିନେଲେ ଓ ତାହା ତେଣିକି ନୀଳସାଗରର ଗୋଟାଏ ଇଲାକାରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ରକ୍ଷି ବିସ୍ମୟଦେବ ଏକାକୀ ରାଜମାତାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ତାଙ୍କୁ ଭୂମିଷ୍ଠ ପ୍ରଣାମ କଲେ ଓ ପଚାରିଲେ, ମା, ବର୍ତ୍ତମାନ ଯିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଅନୁମତି ପାଇ ପାରେ ?”

ରାଜମାତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଦେଖାଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୁହଁରେ ହସ ପୁଟିଲା । ସେ ରକ୍ଷିଙ୍କ କପାଳରେ ତୁମ୍ଭନ ଦେଇ କହିଲେ, “ପୁଅ, ତୁ ତୋ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିଛୁ । ତୋ ଭଳି ସନ୍ତାନ ପାଇ ମୁଁ ଭାଗ୍ୟବତୀ ।” ସେହି ରାତିରେ ରକ୍ଷି ରାଜପ୍ରସାଦରୁ ବିଦାୟ ନେଲେ ।

ଟିକିଏ ନୀରବ ରହି ବେତଳା କଠୋର କଣ୍ଠରେ ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜା ରକ୍ଷି ଯେ ବଡ଼ ରାଜକୁମାର ଶିବଦତ୍ତଙ୍କ ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ନୁହନ୍ତି, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ତାହା ମୋ ମନରେ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ ନ କରି ତାକୁ ବରଂ ଜଟିଳ କରୁଛି । ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଶିବଦତ୍ତ କାହିଁକି ଚାଲିଯିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ମା’ଙ୍କ ଅନୁମତି ଭିକ୍ଷା କଲେ ? ଦ୍ଵିତୀୟରେ ଶିବଦତ୍ତ ରାଜ୍ୟର ହାନିଲାଭ ପ୍ରତି ଖାତର କରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ଏକଦା ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେଇଥିଲେ । ଏତେ ବର୍ଷ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇ ରହିବା ପରେ ପୁଣି ରାଜ୍ୟର ସ୍ଵାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ ଦୌଡ଼ି ଆସିବା ବିସ୍ମୟକର ନୁହେଁ କି ? ପୁଣି ନୀଳସାଗର ସୁରଯପୁର ଦଖଲ କରିନେବାରେ ସେ ଆପଣ କଲେ ନାହିଁ କିପରି ? ରାଜା, ପାରିଲେ, ମୋ ପ୍ରଶ୍ନ ସବୁର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସ୍ଫଟିତ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ଜଣେ ଯେତେବେଳେ ନିଜ ଆତ୍ମାର ଆହ୍ୱାନ ଶୁଣେ, ସେତେବେଳେ ସେ ପରିବାର ବା ସମାଜ ପ୍ରତି ତା’ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଓହରି ଯିବାରେ ଶାସ୍ତ୍ରର ସମ୍ମତି ରହିଛି, ଏହା ସତ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ପୃଥିବୀରେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ପର୍କ

ଅଛି, ଯାହା ଖାସ୍ ପାରିବାରିକ ବା ସାମାଜିକ ନୁହେଁ । ତାହା ହେଲା ଜନନୀ ସହ ସମ୍ପର୍କ । ଶିବଦତ୍ତ ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କ କ୍ଷୋଭ କଥା ଜାଣିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମା'ଙ୍କ ଅନୁମତି ଭିକ୍ଷା କରି ସେ ମା'ଙ୍କର ସେ କ୍ଷୋଭ ଶାନ୍ତ କଲେ । ଏହା କୌଣସି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ କଲେ, ତାହା ନୁହେଁ, ନିର୍ମଳ ସଦିଚ୍ଛାରୁ କଲେ । ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ହେଲା, ଉପରକୁ ଏକାପ୍ରକାର ଦେଖାଗଲା ବି ଜଣେ ରାଜାର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଜଣେ ରକ୍ଷିର କାର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ବହୁତ । ଶିବଦତ୍ତ ରାଜାହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିଲେ ତାହା ସେ ନିଜ ସ୍ଵାର୍ଥ ପାଇଁ ବା ଆସକ୍ତି ସହ କରିଥାନ୍ତେ । ରକ୍ଷି ହିସାବରେ ଶିବଦତ୍ତଙ୍କର କୌଣସି ସ୍ଵାର୍ଥ ନଥିଲା, ଆସକ୍ତି ନଥିଲା । ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଶକ୍ତି ବଳରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ରଜାମତାଙ୍କୁ ବା ସାହାଯ୍ୟ ନ କରନ୍ତେ କିଆଁ । ଜଣେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଲୋକ ସାଂସାରିକ ବ୍ୟାପାରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିପାରେ । ତୃତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ହେଲା, ସେ କାହିଁକି ନୀଳସାଗର ସୁରଯପୁର ଦଖଲ କରିବାରେ ଆପଡ଼ି କରିଥା'ନ୍ତେ ? ସୁରଯପୁର ତ ପୁଣି ନୀଳସାଗର ଦଖଲ କରିବାକୁ ବସିଥିଲା ? ସୁରଯପୁରର ରାଜା ନିଜ କର୍ମର ଫଳ ପାଇଲେ ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦାନ ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ସେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲିପଡ଼ିଲା ।

ରାକ୍ଷସର ବିସ୍ମୟ

ବଜ୍ରଧ୍ବଜ ଓ ଶ୍ଵାନଶ୍ଵାପଦମାନଙ୍କ ରଡ଼ି ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ
ଅଶରୀରୀ ଅଙ୍ଗହାସ୍ୟ । ଘନଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ
ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିକୁମାର୍ଜ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନକରି ପୁନର୍ବାର
ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷୋରୋହଣ କରି
ଶବ୍ଦକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ସେ
ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ
ବେତାଳ ତାଙ୍କୁ କହିଲା, “ରାଜା ! ତମକୁ ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ କିଏ ନିଯୁକ୍ତି
କରିଛି, କିଏ ଏ ଦୁଃସାହାସିକ କାମରେ ହାତଦେବାକୁ ଉତ୍ସାହ ଦେଇଛି,
ଜାଣେନା । ତମ ଭିତରେ ଯେଉଁ ସାହସ ରହିଛି, ତାହା ଦୁଃସାହାସ ନା
ସତ୍ ସାହାସ, ସେକଥା ଭାବି ଦେଖୁଛ କି ? ଯେଉଁମାନେ ନ ଭାବି
ନଚିଛି କୌଣସି ବିପଜ୍ଜନକ କାମରେ ହାତ ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନେ
ଦୁଃସାହାସୀ । ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ମହତ୍ ବା ସତ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି
ବିପଜ୍ଜନକ କାମ ହାତକୁ ନିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ସତ୍ ସାହାସୀ । ତମେ
କେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପଡ଼ିବ, ସେକଥା ତୁମେ ନିଜେ ହିଁ ଭାବି ଦେଖ ।
ସେ ଦିଗରେ ତମକୁ ସୁତ୍ର ଯୋଗାଇ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଘଟଣା
କହୁଛି, ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : ପ୍ରାଚୀନ କାଳର କଥା । ସେତେବେଳେ
ବିଶାଳପୁର ନଗରୀରେ ରାଜୁତି କରୁଥିଲେ ରାଜା ବୀରଭଦ୍ର । ତାଙ୍କ

ରାଜ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟ ଶାସନ ଚାଲୁ ହୋଇଥାଏ । ଲୋକେ ସୁଖରେ ଥା'ନ୍ତି । ରାଜା ତାଙ୍କ ଗୁପ୍ତଚରମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ନିୟମିତ ଖବର ପାଉଥା'ନ୍ତି କି ରାଜ୍ୟରେ ଅଶାନ୍ତି, ଗୁଣ୍ଡାମି ବା କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିଶୃଙ୍ଖଳାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ସେ ନିଜେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଓ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦରେ ଥା'ନ୍ତି ।

ହଠାତ୍ ଦିନେ ଗୋଟିଏ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟଣା ଘଟିଲା । ଖାସ୍ ରାଜଧାନୀରେ ଦେଖାଦେଲା ଗୋଟିଏ ରାକ୍ଷସ । ସେ ରାକ୍ଷସ ରାଜାଙ୍କ ଅଙ୍ଗାଳିକାଠୁଁ ଦୁଇଗଣା ଉଚ୍ଚ । ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ସେ ଗୋଟିଏ ପୁରା

ଘର ଟଳାଇ ଦେଲା । ତା' ଅଙ୍ଗହାସ୍ୟରେ ଲୋକଙ୍କ କାନ ବଧୂରା ହୋଇଗଲା । ସେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ରାଜ-ପ୍ରସାଦ ସାମ୍ନାରେ ।

ଯିଏ ଯୁଆଡ଼େ ପାରିଲେ ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ଧାଇଁ ପଳାଇଲେ । ରାଜା ପ୍ରଥମେ କଥା କ'ଣ କିଛି ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏହା ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷରେ ଆକ୍ରମଣ ହୋଇପାରେନା । କାରଣ ରାଜ୍ୟର ସୁରକ୍ଷା ଦିଗରେ ସେ ସବୁ ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ । ସୀମାନ୍ତକୁ ତାଙ୍କ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଜଗି ରହିଥିଲେ । ଶତ୍ରୁପକ୍ଷ ଆକ୍ରମଣ କଲେ ସେ ଅନେକ ଆଗରୁ ଖବର

ପାଇବେ । ସେମାନେ ଆସି ହଠାତ୍ ରାଜଧାନୀ ମଝିରେ ପହଞ୍ଚିଯାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହା ତେବେ କ'ଣ ? ସେ ତରତରରେ ନିଜ ପ୍ରାସାଦ ଛାତକୁ ଉଠିଗଲେ । ଉଠିଯାଇ ଯାହା ଦେଖିଲେ, ସେଥିରେ ତାଙ୍କ ବିସ୍ମୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ରାକ୍ଷସ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହିଥାଏ ।

ରାଜା ନିଜ ମନୋଭାବ ଦମନ କରି ଭଦ୍ର ଭାବରେ ପଚାରିଲେ, “ଆଗନ୍ତୁକ ! ତମେ କିଏ ? ତମ ଆକାରର ବ୍ୟକ୍ତି ଆମ ଲୋକେ କେବେ ଦେଖିନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଦୌଡ଼ି ପଳାଉଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏଭଳି ଆଚରଣରେ ତମେ କିଛି ମନେକରିବ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ କୁହ, ତମେ ଆସିଲ କେଉଁଠୁ ? ବିଶାଳପୁର ଆସିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ? ସେ ଯାହାହେଉ, ରାଜା ହିସାବରେ ବିଦେଶୀଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବା ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।”

ରାକ୍ଷସ ପ୍ରଥମେ ରାଜାଙ୍କର ଏଭଳି ସ୍ୱାଭାବିକ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ବହୁତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ତା’ପରେ ସେ ପୁଣି ଅଙ୍ଗହାସ୍ୟ କଲା । ସେଥିରେ ରାଜପ୍ରସାଦ ଭଳି ଶକ୍ତ ଇମାରତ୍ ମଧ୍ୟ କମ୍ପିଉଠିଲା । ରାକ୍ଷସ କିଛି ସମୟ ପରେ ହସ ସମ୍ବରଣ କରି କହିଲା, “ରାଜା ! ମୁଁ ଏ ରାଜ୍ୟର ନାମ ବା ହାଲତାଲ୍ ଜାଣି ଯେ ଆସିଛି, ତାହା ନୁହେଁ । ମୁଁ ପାତାଳପୁରୀର ବାସିନ୍ଦା । କୌଣସି କାରଣରୁ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛି । ଏଠାକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ମଣିଷଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ଚୋବାଇ ଖାଇଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା । ଏସବୁ ଘରଦ୍ୱାର ଚୁରମାର କରିଦେବାକୁ ମନ ହେଉଛି । ତେବେ ତମେ ମୋ ସହ ଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିଛ । ତେଣୁ ସେମିତି କିଛି ନକରି ମୁଁ ଯାଉଛି ରୁପଚାପ୍ ବଣ ଭିତରେ ରହିବି । ତେବେ ପ୍ରତିଦିନ ଥରେ ସହର ଭିତରକୁ ଆସି ଯୋଡ଼ିଏ ଯୋଡ଼ିଏ ବଳବାନ୍, ଯୁବକଙ୍କୁ ଧରି ଖାଇବି । ଏଥିରେ ମୋତେ ଯଦି କେହି ବାଧା ଦେବ, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ଛାରଖାର କରିଦେବି ।”

“ରାକ୍ଷସ, ଶୁଣ ଟିକିଏ ଥୟ ଧର । ତମ ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ଆମ ରାଜ୍ୟର ଲୋକେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ସୁଖାଦ୍ୟ ରନ୍ଧନ କରିବାରେ ପଛୁ । ତମର ରୁଚି କ’ଣ କୁହ । ଆମେ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଖାଦ୍ୟ ତମକୁ ଯୋଗାଇ ଦେବା ।” ରାଜା ବ୍ୟଗ୍ର ହୋଇ କହିଲେ ।

“ନା, ନା, ମୋ ପାଇଁ କିଛି ସେଭଳି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ମୁଁ ଦୁଇ ଦୁଇଟା ମାତ୍ର ମଣିଷ ଖାଇ ଚଳିଯିବି ।” ରାକ୍ଷସ କହିଲା ।

ଏହା କହି ସାରି ରାଜା ଅନ୍ୟ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଦୁଇ ପାହୁଣ୍ଡ ଆଗକୁ ଯାଇ ଯୋଡ଼ିଏ ଯୁବକଙ୍କୁ ଧରିନେଇ ପାଟିରେ ପକାଇ ଦେଲା ଓ ଚାଲିଗଲା ।

ରାଜା ଏଥିରେ ଭୀଷଣ ଆଘାତ ପାଇଲେ । ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପରିଷଦର ବୈଠକ ଡାକିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ପ୍ରଥମେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ପରାମର୍ଶ କରି ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମହାରାଜ ! ଆମର ସୈନ୍ୟମାନେ ଏ ରାକ୍ଷସର କିଛି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ସେ ଏକାଥରକେ ଶହ ଶହ ସୈନ୍ୟ ମାରିଦେଇ ପାରିବ । ତେଣୁ ଆମର ପରାମର୍ଶ ହେଲା, ତାକୁ ଆମେ ବାଧା ଦେବା ନାହିଁ । ସେ ଦୈନିକ ମାତ୍ର ଯୋଡ଼ିଏ ଯୁବକ ଖାଇବ । ବରଂ ସେ ସେମିତି ଖାଉଥାଉ । ତାକୁ ରଗାଇଲେ ସେ ରାଜ୍ୟ ଛାରଖାର କରିଦେବ ।”

“କିନ୍ତୁ ତା’ର ଏଭଳି ବ୍ୟବହାର ବରଦାସ୍ତ କରିବା ଆମ ପକ୍ଷରେ ଘୋର ଲଜାର କଥା ନୁହେଁ କି ?” ରାଜା କହିଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ନୀରବ ରହିଲେ । ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, “ଗୋଟିଏ କାମ କରାଯାଉ । ସେ ଆପଣଙ୍କ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛି । ଆଗାମୀ କାଲି ଆପଣ ତାକୁ କହନ୍ତୁ କି ଆମ ପଡ଼ୋଶୀ ଶ୍ରଦ୍ଧାନଗର ରାଜ୍ୟର ଲୋକଙ୍କ ମାଂସ ଅଧିକ ସୁସ୍ବାଦୁ । ରାକ୍ଷସ ସେଠାକୁ ଯାଇ ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ଖାଉ ।”

ରାଜା କହିଲେ, “ମନ୍ତ୍ରୀ, ଆମେ ନିଜେ ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ, ସେ ସମସ୍ୟାକୁ ପର ମୁଣ୍ଡକୁ ଠେଲି ଦେବା କେତେ ଦୂର ଉଚିତ ? ମୋ ରାଜ୍ୟର ଲୋକେ ଯେମିତି ମଣିଷ, ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟର ଲୋକେ ବି ସେମିତି ମଣିଷ । ସେମାନେ ଆମଠି କିଛି ଅପରାଧ କରିନାହାନ୍ତି ଯେ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ରାକ୍ଷସର ଆହାର ବନାଇ ଦେବା ।”

ରାଜାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଚୁପ୍ ରହିଲେ । ରାଜା ଆଶା କରୁଥିଲେ ସେନାପତି ତାଙ୍କ ମନର ଅବସ୍ଥା ବୁଝିବେ ଓ କିଛି କହିବେ । କୌଣସି ବାହାର ଶକ୍ତି ଆସି ରାଜ୍ୟରେ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ତାକୁ ଦମନ କରିବା ସେନାପତିଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ରାଜା ଆଶାୟୀ ଭାବରେ ସେନାପତିଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନାଇ ରହିଲେ ।

ହଠାତ୍ ସେନାପତି କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ଆପଣ ଅବଶ୍ୟ ତାନ୍ତ୍ରିକ ବିଷମଭଙ୍ଗଙ୍କ ନାମ ଶୁଣିଥିବେ । ସେ ଭୂତ ପ୍ରେତ ପିଶାଚ ତାଡ଼ନାରେ ଯେପରି ସିଦ୍ଧହସ୍ତ, ମାରଣ ମନ୍ତ୍ର ଦ୍ଵାରା ବହୁତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମଣିଷଙ୍କୁ ଖତମ୍ କରିବାରେ ବି ସେହିପରି ସିଦ୍ଧହସ୍ତ । ତାଙ୍କୁ ରାକ୍ଷସ ନିଧନ କାମ ଦିଆଯାଉ ।”

ରାଜା ଏଥିରେ ଆପତ୍ତି କଲେ ନାହିଁ । ବିଷମ ଭଙ୍ଗ ତକା ହୋଇ ଆସିଲେ । ସେ କହିଲେ, “ମୁଁ ତନ୍ତ୍ର କରିବି । ମୋ ଆୟତ୍ତରେ ଯେତିକି ତନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ଅଛି, ମୋଥିରେ ମୁଁ ମଣିଷ ଓ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ମାରି ପକାଇପାରେ କିନ୍ତୁ ରାକ୍ଷସ ଉପରେ ମୁଁ କେବେ ସେ ଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରି ନାହିଁ । ରାକ୍ଷସର ଆତ୍ମରକ୍ଷା ଶକ୍ତି ଯଦି ମୋ ତନ୍ତ୍ରଶକ୍ତିଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ମୁଁ ପଠାଇବା ମାରାତ୍ମକ ଶକ୍ତି ଫେରି ଆସି ମୋର ବିପଦ ଘଟାଇ ପାରେ । ତଥାପି ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।”

ତାନ୍ତ୍ରିକ ଯଥାବିଧି ଅନୁଷ୍ଠାନମାନ କରି ରାତିରେ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ ଭିତରେ ବସି ରହିଲେ । ସକାଳ ହେବା ବେଳକୁ ଦେଖାଗଲା, ସେ ମରି

ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ରାକ୍ଷସର ଆତ୍ମରକ୍ଷା ଶକ୍ତି ତାଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରଶକ୍ତିଠାରୁ ଅଧିକ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଗଲା ।

ରାଜା ବଡ଼ ହତାଶ ହେଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପଦ୍ମା ଅବଲମ୍ବନ କଲେ । ସେମାନେ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ ଦୁଇଜଣ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଆଣି ସେମାନଙ୍କ ଦେହଯାକ ମାରାତ୍ମକ ବିଷ ବୋଳିଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ମୁଠାଏ ଲେଖାଏଁ ବିଷ ଧରାଇଦେଲେ ଓ ସାଧାରଣତଃ ରାକ୍ଷସ ଯେଉଁଠି ଦେଖା ଦେଉଥାଏ, ସେଇଠି ସେମାନଙ୍କୁ ରଖାଇଲେ । ରାକ୍ଷସ ଆସି ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ପକାଇବା ମାତ୍ରେ ଧରିନେଲା ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ହାତମୁଠାରେ ଥିବା ବିଷ ସହ ସେମାନଙ୍କୁ ଖାଇଲା । କିନ୍ତୁ ଦେଖାଗଲା, ତା' ଦେହରେ ବିଷର କୌଣସି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ହେଉ ନାହିଁ । ସେ ନଦୀରୁ ଆଞ୍ଜୁଳା ଆଞ୍ଜୁଳା ପାଣି ପିଇ ବଣ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

ରାଜାଙ୍କ ମନରେ ବିଷାଦ ଭରିଗଲା । ସେ ଏ ବିପଦ ବିଷୟରେ କାହା ସହ ଆଲୋଚନା କଲେ ନାହିଁ । ନିଜେ ଶୁଆପିଆ ପ୍ରାୟ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ରାତିରେ ବି ଶୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ତଥା ସେନାପତି ଆହୁରି କେତେ ପ୍ରକାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଧରି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲେ ଓ ସେସବୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜାଙ୍କ ମନକୁ କିଛି ପାଇଲା ନାହିଁ ।

ରାଜା ରାତିରେ ମନ୍ଦିରରେ ଯାଇ ଅତି କାତର ଭାବରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ରାତିରେ ସେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଦେଖିଲେ, ଦେବୀ ତାଙ୍କୁ କହୁଛନ୍ତି, “ବାପା ! ରାକ୍ଷସ ପାତାଳପୁରୀରେ ତା' ନିଜ ଧର୍ମ ନେଇ ରହିଥାଏ । ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସି ସେ ଧର୍ମରୂପ ହୋଇ ଦୁଷ୍ଟଶକ୍ତିର ଆଧାର ବନିଯାଇଛି । ଦୁଷ୍ଟଶକ୍ତିକୁ କେବଳ ମହତ୍ ଶକ୍ତି ଓ ଯଥାର୍ଥ ବୀରତ୍ୱ ଦ୍ୱାରା ଦମନ କରାଯାଇପାରେ ।”

ରାଜା ନିଦରୁ ଉଠିବା ମାତ୍ରେ ରାଜ୍ୟରେ ମହତ୍ ଶକ୍ତି ଓ ବୀରତ୍ବ ଏ ଉଭୟ ଗୁଣ ସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି କିଏ ଅଛନ୍ତି, ସେ କଥା ମନେ ପକାଇଲେ । ପ୍ରଥମେ ଜଣେ ରକ୍ଷିକ କଥା ତାଙ୍କ ମନକୁ ଆସିଲା । ସେ ମହତ୍ ନିଶ୍ଚୟ । ଇଚ୍ଛା କଲେ ବୀର ବି ହୋଇପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଖବର ନେଲା ବେଳକୁ ଦେଖାଗଲା, ସେ ମରିଗଲେଣି । ରାଜା ନିଜ ସେନାପତିଙ୍କ କଥା ଭାବିଲେ ଓ ଉତ୍ସାହ ଅନୁଭବ କରି ତାଙ୍କୁ ଡାକିବାକୁ ବାହାରିଲେ । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଅନ୍ୟ କିଛି ମନରେ ଭାବି ତାଙ୍କୁ ଆଉ ଡାକିଲେ ନାହିଁ ।

କ୍ରମେ ସେ ଭୀଷଣ ବିଷାଦ ଅନୁଭବ କଲେ ଓ ଭାବିଲେ, “ମୁଁ ମୋ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ବଞ୍ଚି ରହି ଲାଭ କ’ଣ ? ରାକ୍ଷସ ସହ ଲଢ଼ିବି ଓ ପ୍ରାଣ ଦେବି ।”

ସେଦିନ ସେ ଅସ୍ତ୍ର ଧରି ପ୍ରସ୍ତୁତ୍ ରହିଲେ । ରାକ୍ଷସ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ସେ କହିଲେ, “ରାକ୍ଷସ ତମକୁ ଅନୁରୋଧ, ତମେ ନିଜ ପାତାଳ ଲୋକକୁ ଚାଲିଯାଅ ।”

ରାକ୍ଷସ ଅଚହ୍ଚାସ୍ୟ କଲା ଓ କହିଲା, “ମୁଁ ଛାର ମଣିଷ କଥାରେ କାମ କରିବି ?”

ରାଜା କହିଲେ, “ତେବେ ମୁଁ ତମ ସହ ଲଢ଼ିବି ।” ଏହା କହି ସେ ଅସୀ ଉତ୍ତୋଳନ କରି ରାକ୍ଷସ ଆଡ଼େ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ଓ ତାକୁ ଆଘାତ କଲେ । ରାକ୍ଷସ ଦେହରେ ସାମାନ୍ୟ କ୍ଷତ ହେଲା । ସେ ହସ ସମ୍ବରଣ କରି ରାଜାଙ୍କୁ ତା’ ହାତରେ ତୋଳି ନେଇ କହିଲା, “ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।”

ରାଜା ଦମ୍ଭ ଧରି ପୁଣି ଅସୀ ଉଠାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ରାକ୍ଷସ କହିଲା, “ରାଜା ! ଆଉ । ମୁଁ ମୋ ପାତାଳ ଲୋକକୁ ଯାଉଛି ।” ସେ ରାଜାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରାସାଦ ଛାତରେ ଥୋଇ ଦେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା । ଆଉ କେବେ ତାକୁ କେହି ଦେଖିଲେ ନାହିଁ ।

ବେତାଳ ଚିକିଏ ଚୁପ୍ ରହି ଧମକ ଦେଲାଭଳି କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା,
 “ରାଜା ! ରାକ୍ଷସର ଏଭଳି ଆଚରଣର ଅର୍ଥ କ’ଣ ? ରାଜା କେଉଁ
 ବୀର ଯେ ସେ ଡରିଗଲା ? ରାଜାଙ୍କୁ ତ ସେ ଅକ୍ଳେଶରେ ମାରି
 ପାରିଥାନ୍ତା ! ରାଜା ସେନାପତି ଭଳି ଯୋଦ୍ଧାଙ୍କୁ ବା କାହିଁକି ନ
 ପଠାଇଲେ ? ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବା ଶକ୍ତି
 ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସ୍ବଚ୍ଛଦ୍ଧ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ୍ଜ୍ବ କହିଲେ, “ସ୍ୱପ୍ନରେ
 ଦେବୀ ଯେଉଁ ବୀରତ୍ୱ କଥା କହୁଥିଲେ, ତାହା ମାନସିକ ବୀରତ୍ୱ, ଖାଲି
 ଦେହର ବଳ ନୁହେଁ । କାରଣ ଦେହର ବଳ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କେହି ରାକ୍ଷସ ସହ
 ପାରନ୍ତା ନାହିଁ । ସେନାପତିଙ୍କର ଯଦି ଯଥାର୍ଥ ବୀରତ୍ୱ ଥାଆନ୍ତା ସେ ମୂଳରୁ
 ହିଁ ରାକ୍ଷସ ସହ ଯୁଦ୍ଧିବା ସକାଶେ ବାହାରିଥାନ୍ତେ । ସେହି କଥା ମନେ
 ପଡ଼ିବାରୁ ରାଜା ଆଉ ସେନାପତିଙ୍କୁ ଡାକିଲେ ନାହିଁ ।

ରାଜା ବୀରଭଦ୍ର ନିଜେ ହିଁ ଥିଲେ ମହତ୍ ଓ ଯଥାର୍ଥ ବୀର । ମହତ୍
 ବୋଲି ସେ ରାକ୍ଷସକୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ପଠାଇଦେବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କଲେ
 ନାହିଁ । ବୀର ବୋଲି ନିର୍ଭୟରେ ରାକ୍ଷସ ସହ ଲଢ଼ିବାକୁ ଗଲେ । ରାକ୍ଷସ
 ତାଙ୍କ ଚେତନାର ମହତ୍ ଓ ଯଥାର୍ଥ ବୀରତ୍ୱ ଆଗରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇଛି ।”

ରାଜାଙ୍କ ମୌନ ଭଙ୍ଗ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଉପସ୍ଥିତ ବେତାଳ
 ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲିପଡ଼ିଲା ।

ପିତା ଓ ପୁତ୍ର

ବଜ୍ରଧ୍ବଜ ଓ ଶ୍ଵାନଶ୍ଵାପଦଙ୍କ ରଡ଼ି ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ ଅଶରୀରୀମାନଙ୍କ ଅଳହାସ୍ୟ । ଘନଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନ କରି ପୁନର୍ବାର ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି ଶବ୍ଦକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ସେ ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ତ ଶୁଶାନ୍ତ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କୁ କହିଲା, “ ରାଜା ! ତୁମକୁ କିଏ ଏ ଦୁଃସାହସିକ କାମରେ ପ୍ରେରିତ କରିଛି, ଜାଣେନା । ସିଏ ତୁମର ଶୁଭାକାଂକ୍ଷୀ କି ନୁହେଁ, ତାହା ବି ମୁଁ ଜାଣେନା । ଯିଏ ଶୁଭାକାଂକ୍ଷୀ, ସିଏ ଯେ ସର୍ବଦା ଉପଯୁକ୍ତ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିବ, ସେକଥା କହିବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ତମକୁ ଗୋଟାଏ ଉଦାହରଣ ଦେଉଛି । ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ମନେ ହେବ । ”

ବେତାଳ ଗପିଲା : ଧବଳଗିରି ଗ୍ରାମରେ ଜଣେ କୃଷକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ନାମ ପ୍ରସନ୍ନ । ତାଙ୍କର ବେଶ୍ କିଛି ଜମିବାଡ଼ି ଥିଲା । ସେଥିରେ ସେ ଖୁବ୍ ସଫଳ ଭାବରେ ଚଳୁଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ଜମିବାଡ଼ିର ସେ ଯେପରି ତତ୍ତ୍ଵ ନେଉଥିଲେ, ଜମିବାଡ଼ିକୁ ଉର୍ବର କରିବା ଦିଗରେ ସେ ସେପରି ପରିଶ୍ରମ କରୁଥିଲେ, ତାହା ଅନ୍ୟ କୃଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍କଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ସେ ଭାବୁଥିଲେ ଅନ୍ୟ ହାତରେ ଜମି ଛାଡ଼ିଦେଲେ ତାହା ଜମି ପ୍ରତି ଅପମାନ ହେବ ।

ତାଙ୍କର ଥିଲେ ଦୁଇ ପୁଅ । ଜୀତେନ୍ଦ୍ର ଓ ସମରେନ୍ଦ୍ର । ଜୀତେନ୍ଦ୍ର ପିଲାବେଳରୁ ବାପା ସହ ବିଲକୁ ଯାଉଥାଏ । ଗଛଲତା ଫସଲ ଇତ୍ୟାଦି ଭିତରେ ଆନନ୍ଦରେ ଖେଳୁଲ କରୁଥାଏ । ପ୍ରସନ୍ନ ତାକୁ ଚାହାଳିରେ ଛାଡ଼ିଲେ । ଚାହାଳି ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଜୀତେନ୍ଦ୍ର କ୍ଷେତ ବିଲକୁ ପଳାଇ ଆସୁଥାଏ ।

ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରେ ତା' ପାଠପଢ଼ା ଶେଷ ହେଲା । ସେ ତେଣିକି ପୁରା ସମୟ ଦେଇ ବାପାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କଲା । ଫଳରେ ଜମିବାଡ଼ିରେ ଆହୁରି ଭଲ ହେଲା । ଫସଲ ଆହୁରି ଭଲ ହେଲା । ପ୍ରସନ୍ନ ଖୁସି ହେଲେ । ସାନ ପୁଅ କେବେ କାମ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ, ସେ ସେଦିନକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲେ ।

ସମରେନ୍ଦ୍ର ବି ଚାହାଳିରେ ପାଠ ପଢ଼ା ଶେଷ କଲା ଓ ପିତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଜମିକୁ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ସେ ବେଳ ପାଇଲେ ବସି ରହି ଗଛଲତାର ଛବି ଆଙ୍କେ କିମ୍ବା ଟାଣ ମାଟି ସଂଗ୍ରହ କରି ସେଥିରେ ପିତୁଳା ଗଢ଼େ । ପୁଅ ଏପରି ସମୟ ନଷ୍ଟ କରୁଛି ଦେଖୁ ପ୍ରସନ୍ନ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ମୁହଁ ଖୋଲି ସମରେନ୍ଦ୍ରକୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ତାକୁ ଚାଷବାସର ମହତ୍ତ୍ୱ ଓ ସେ ଦିଗରେ କୃଷକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୁଝାନ୍ତି ।

କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ହଠାତ୍ ଦିନେ ସମରେନ୍ଦ୍ର ବାପାଙ୍କୁ କହିଲା,
“ବାପା ! ମୁଁ ସହରକୁ ଯାଇ ବେପାର କରିବି ।”

“ବେପାର ? ଆମ ସାତପୁରୁଷରେ କେହି ବେପାର କରି ନାହାନ୍ତି ।
ବେପାର ଆମ ଦ୍ଵାରା ହବ ନାହିଁ ପୁଅ ।” ପ୍ରସନ୍ନ ନରମ ଭାବରେ ତାକୁ
ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

କିନ୍ତୁ ସମରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା, “ବାପା ! ସହରରେ ଥିବା ଲାଲୁ ଶେଠ
ଆପଣଙ୍କର ବନ୍ଧୁ । ସେ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସାୟୀ । ଆପଣ କହିଲେ ସେ
ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ।”

ପ୍ରସନ୍ନ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ, “ତୋ ଉପରେ ଆଶା କରି ମୁଁ
ଆମ ଜମିକୁ ଲାଗିଥିବା ତୋଟା କିଣିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଛି । ତୁ ବେପାର
କରିବାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲୁ କିପରି ? ସେକଥା ଭୁଲିଯାଇ ଚାଷରେ
ମନଦେ । ମୁଁ ଲାଲୁ ଶେଠକୁ କିଛି ଅନୁରୋଧ କରିବି ନାହିଁ ।”

ସମରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା, “ବାପା, ଯଦି ଲାଲୁ ଶେଠଙ୍କୁ ମୋ ବିଷୟରେ
ନ କହିବେ, ତେବେ ମୋତେ କିଛି ମୂଳଧନ ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ନିଜେ ଯାହା
କରିବାର କରିବି ।”

ପ୍ରସନ୍ନ ରାଗିଗଲେ । ବାପ ପୁଅ ଭିତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କ୍ରମେ କଢ଼ା
ହେଲା । ସମରେନ୍ଦ୍ର ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ତା’ ଭାଗ ଦାବୀ କରିବା ଯାଏ
କଥା ଗଲା । ସମେସ୍ତ ତା’ର ଏଭଳି ମନୋଭାବକୁ ଔଦ୍ଧତ ବୋଲି କହି
ତାକୁ ସତ୍ପଥକୁ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଫଳ କିଛି ହେଲା ନାହିଁ ।
ଶେଷକୁ ପଞ୍ଚାୟତ ବସିଲା । ସେଥିରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେଲା, ସମରେନ୍ଦ୍ର
ପ୍ରସନ୍ନଙ୍କଠୁଁ କିଛି ମୂଳଧନ ନେଇ ସହରକୁ ଯାଇ ବେପାର କରିବ । କିନ୍ତୁ
ବର୍ଷକ ମଧ୍ୟରେ ସେ ବେପାରର ସୁଫଳ ନ ଦେଖାଇଲେ ବେପାର ଛାଡ଼ି
ଆସି ଚାଷରେ ଯୋଗ ଦେବ ।

ସମରେନ୍ଦ୍ର ଖୁସି ହେଲା । ଟଙ୍କା ଧରି ସେ ସହରକୁ ଚାଲିଗଲା ।
ବେଳେ ବାପା ବୋଉଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ଗଲା । ବୋଉ ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ ।
ବାପା କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବେପାରରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ନ ଥିବାରୁ ସେ
ଛଅମାସ ଭିତରେ ସବୁ ମୂଲ୍ୟଧନ ହରାଇଲା । ହତାଶ ହୋଇ ସେ ଜୁଆ
ଖେଳି ଟଙ୍କା ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ସେଥିରେ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଆହୁରି
ବଢ଼ିଗଲା । ସେ ନିଜର ଦୁଃଖ ଭୁଲିବା ନିମନ୍ତେ ମଦ ପିଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ
କଲା । ଅସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ତା'ର କେତେଜଣ ବନ୍ଧୁ ଘରକୁ ନେଇ
ଆସିଲେ । ଘରେ ଆସି ସେ ସୁସ୍ଥ ହେଲା ଓ ସର୍ତ୍ତ ଅନୁସାରେ ଜମିଜମା
କାମରେ ଯୋଗଦେଲା । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ସେ କୌଣସି ଉତ୍ସାହ ଅନୁଭବ
କରୁ ନଥାଏ । ତା' ଦେହ ବି ପୁରାପୁରି ସୁସ୍ଥ ହେଲା ନାହିଁ ।

ହଠାତ୍ ଦିନେ ପ୍ରସନ୍ନ ବଡ଼ପୁଅ ଜୀତେନ୍ଦ୍ର ଓ ସାନପୁଅ ସମରେନ୍ଦ୍ରକୁ
ପାଖକୁ ଡାକି କହିଲେ, “ଜୀତେନ୍ଦ୍ର, ମୁଁ ଦେଖୁଛି ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକା
ଚାଷବାସ ବେଶ୍ ଭଲଭାବରେ ଦେଖିପାରୁଛୁ । ମୁଁ ଚୋ' ଉପରେ ଦାୟିତ୍ବ
ଦେଇ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ସହରକୁ ଯିବି । ସମରେନ୍ଦ୍ର ସହ ବେପାର କରିବି ।”

ଜୀତେନ୍ଦ୍ର ଓ ସମରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବିସ୍ମୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ଜୀତେନ୍ଦ୍ର
କହିଲା, “ବାପା ! ଆପଣଙ୍କର ଯେପରି ଇଚ୍ଛା ।” ସମରେନ୍ଦ୍ରକୁ ନେଇ
ପ୍ରସନ୍ନ ସହର ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲେ ।

ବେତାଳ ଟିକଏ ରୁପ୍ ରହି ହଠାତ୍ ତୀବ୍ର କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା,
“ରାଜା ! ପ୍ରସନ୍ନଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ କି ? ସମରେନ୍ଦ୍ର ଖାଲି
ଯେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅସୌଜନ୍ୟମୂଳକ ଆଚରଣ କରିଥିଲା ତାହା ନୁହେଁ,
ସେ ବେପାରରେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଅଯୋଗ୍ୟତା ପ୍ରମାଣ କଲା । ତା' ସହ ମିଶି
ବେପାର କରିବାକୁ ପ୍ରସନ୍ନ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ କିପରି ? ପୁଣି ପ୍ରସନ୍ନ
ନିଜେ କହୁଥିଲେ କି ତାଙ୍କ ସାତ ପୁରୁଷରେ କେହି ବେପାର କରିନାହାନ୍ତି ।

ସେକଥା ସେ ଭୁଲିଗଲେ କିପରି ? ରାଜା ! ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନିରୁତ୍ତର ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସ୍ବୟଚ୍ଛୁୟତ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ୍ଜ୍ବ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ଖୁବ୍ ଭଲ ମଣିଷମାନେ ଥରେ ଥରେ ଅବିବେକୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରସନ୍ନ ତାହା ହିଁ କରିଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ପ୍ରବୃତ୍ତି ଓ ବିକାଶଧାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ଯେହେତୁ ଜୀତେନ୍ଦ୍ର ଚାଷ ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହୀ ଥିଲେ ତେଣୁ ସମରେନ୍ଦ୍ର ବି ସେହିପରି ଆଗ୍ରହୀ ହେବ, ଏପରି ଭାବିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଭୁଲ୍ ହୋଇଛି । ପ୍ରଥମେ ସମରେନ୍ଦ୍ର ଛବି ଆଙ୍କିବା ଓ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବାରେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା । ପ୍ରସନ୍ନ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଶିଳ୍ପୀ ହେବାର ସୁଯୋଗ ଦେବା ଉଚିତ ଥିଲା । ସେ କିନ୍ତୁ ସେ କଥା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ, ଯେତେବେଳେ ସମରେନ୍ଦ୍ର ବେପାର କରିବାକୁ ବାହାରିଲା, ପ୍ରସନ୍ନ ସେତେବେଳେ ନିଜ ଜିଦି ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ବେପାରୀମାନଙ୍କ ସହ ତା’ର ପରିଚୟ କରାଇାଦେଲେ ନାହିଁ । ଅଭିଜ୍ଞତା ଅଭାବରୁ ସମରେନ୍ଦ୍ର ବେପାରରେ ଅସଫଳ ହେଲା । ହତାଶ ଯୋଗୁଁ ଅସୁସ୍ଥ ହେଲା । କ୍ରମେ ପ୍ରସନ୍ନ ଏ ସବୁ ବୁଝିପାରିଲେ । ନିଜ ପୁଅର ବିକାଶ ଓ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ସେ ପରିଣତ ବୟସରେ ବେପାର କରିବାକୁ ବାହାରିଲେ ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

ଅଭୂତ ବୈଦ୍ୟ

ବିଜୁଳି ଆଳୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

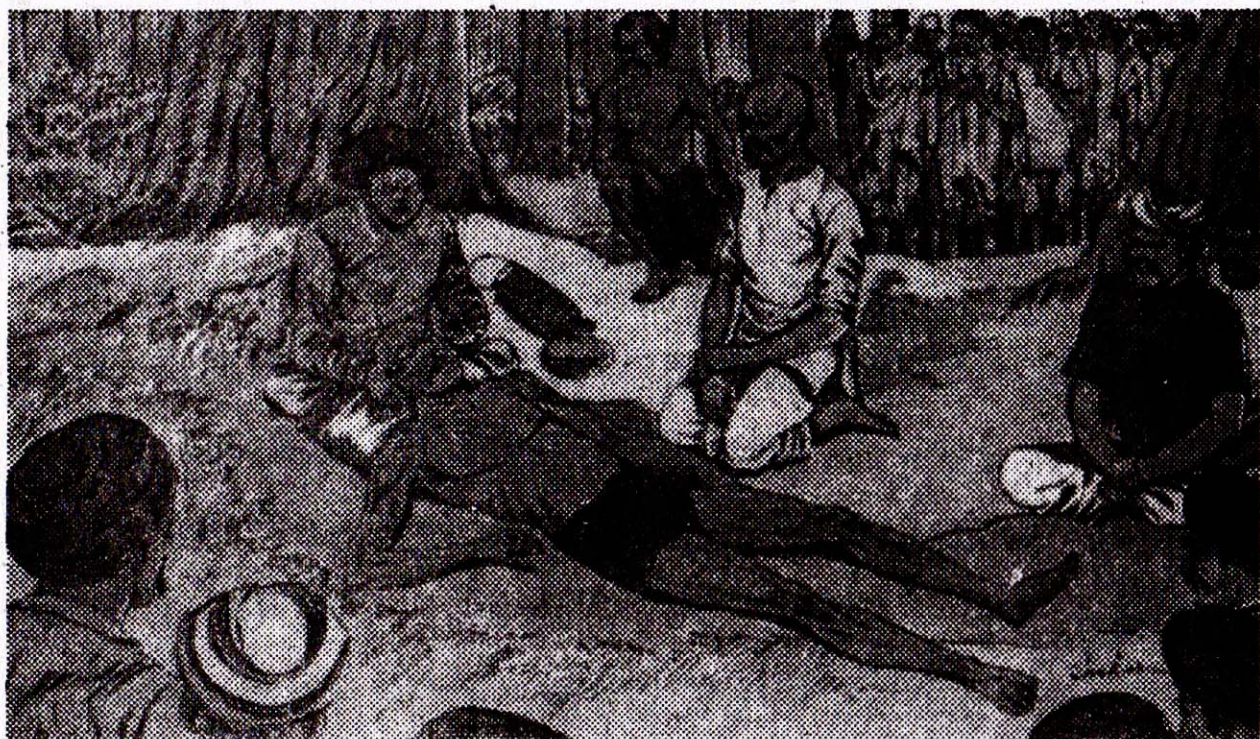
କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନ କରି ପୁନର୍ବାର ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି ଶବ୍ଦକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ସେ ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କୁ କହିଲା, “ରାଜା ! ଏ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗପୂର୍ଣ୍ଣ ରାତିରେ ତମେ ଯେଉଁ କାମ ହାତକୁ ନେଇଛ, ତାହା ବାସ୍ତବିକ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧି ପରେ ସେଥିରୁ ତମେ ଯେଉଁ ଲାଭ ପାଇବା କଥା, ନିଜ ଭୁଲରୁ ସେ ଲାଭରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବ ନାହିଁ ତ ? ଦୁନିଆରେ ସେଉଁ କୋକାମି କଲା ଭଳି ଲୋକ ଯେ ଅଛନ୍ତି, ତାହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଉଛି । ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ମନେ ହେବ ।

ବେତାଳ ଗପିଲା: ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ରାଜୁତି କରୁଥିଲେ ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସିଂହ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ସନ୍ତାନ । ନାମ ମଧୁମତି । ରାଜକନ୍ୟା ଯେତେବେଳେ ଯୌବନରେ ପଦାର୍ପଣ କଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଧିର ଶୀକାର ହେଲା । ପ୍ରଥମେ ତାହା ସାଧାରଣ ଅସ୍ତ୍ରସ୍ଥତା ବୋଲି ଧରି ନିଆଗଲା ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ ଚିକିତ୍ସା ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଦିନକୁ ଦିନ ବ୍ୟାଧିର ପ୍ରକୋପ ବହୁତ ବଢ଼ିଲା । ରାଜଦରବାରରେ ଥିବା ବୈଦ୍ୟମାନେ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ରଜାକୁମାରୀଙ୍କୁ ଆରୋଗ୍ୟ

କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ବୈଦ୍ୟମାନେ ଡକା ହୋଇ ଆସିଲେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ କିଛି କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ରାଜା ଅଗତ୍ୟା ଘୋଷଣା କଲେ କି ଜାତିଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଯିଏ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଭଲ କରିଦେବ, ସିଏ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିଭା ହେବ । ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜଗାଦିର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହେବ ।

ଏହା ପରେ ଅନେକ ଆଶାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଆସି ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା କଲେ । ସେଥିରେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଆହୁରି ଖରାପ ହେଲା ।

ସେତିକିବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଖବର ମିଳିଲା କି ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ସୀମାନ୍ତ ଗ୍ରାମରେ ଜୀବନ ଶର୍ମା ନାମକ ଜଣେ କ୍ଷୁବ୍ଧବୈଦ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରାଚୀନ ପୋଥିପତ୍ର ପଢ଼ି ଚିକିତ୍ସାଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯାଇ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା କଥା କହି ତାଙ୍କୁ ରାଜଧାନୀକୁ ନେଇ ଆସିଲେ । ଜୀବନଶର୍ମା ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ସାରି କହିଲେ, “ମହାରାଜ ! ଏ ରୋଗ କୌଣସି ସାଧାରଣ ଔଷଧ ଦ୍ଵାରା ଭଲ ହେବ ନାହିଁ । ଏହି ଧରଣର ରୋଗ ସବୁ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଚେର ଦ୍ଵାରା ଭଲ ହୋଇପାରେ । ତାହା ହିମାଳୟର ଗୋଟିଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ମିଳେ । ସେ ଚେର

ଶୁଖିଗଲେ କାମ ଦିଏ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ତାକୁ ପାଖରେ ରଖୁନା । ମୁଁ ପନ୍ଦର ଦିନ ଭିତରେ ଔଷଧ ନେଇ ଆସିପାରେ ।”

ରାଜା ବହୁତ ଖୁସି ହେଲେ । ଜୀବନଶର୍ମା ହିମାଳୟ ଗଲେ ।

ଠିକ୍ ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ଲେଉଟି ଆସିଲେ । ସେ ଶୁଣିଲେ ପ୍ରାସାଦ ସଂଲଗ୍ନ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରେ କୋଳାହଳ । ଜୀବନଶର୍ମା ଦୌଡ଼ିଗଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ଉଦ୍ୟାନର ମାଳୀକୁ ସାପ କାମୁଡ଼ି ଦେଇଛି । ସେ ପ୍ରାୟ ମୃତ ।

ଜୀବନଶର୍ମା ତାକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ ସେ ଆଣିଥିବା ଚେର ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଔଷଧ ଯାହା ଦ୍ଵାରା ମାଳି ଭଲ ହୋଇପାରିବ । ବିଳମ୍ବ କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ସେ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ସେ ଚେରକୁ କରି ପାଣିରେ ଗୋଳାଇ ତାକୁ ପିଆଇଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ମାଳି ଉଠି ବସିଲା ।

ରାଜା ଯେତେବେଳେ ଖବର ପାଇଲେ କି ଜୀବନଶର୍ମା ହିମାଳୟରୁ ଫେରି ଆସିଲେଣି, ସେତେବେଳେ ସେ ଆନନ୍ଦରେ ତାଙ୍କୁ ପାଛୋଟି ନେବା ପାଇଁ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ । ମୃତପ୍ରାୟ ମାଳିକୁ ସେ ବଞ୍ଚାଇଥିବାର ଖବର ପାଇ ସେ ଆହୁରି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ସେ ଜାଣିଲେ କି ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଆଣିଥିବା ଔଷଧ ବୈଦ୍ୟ ମାଳି ପାଇଁ ଶେଷ କରି ଦେଇଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେ କ୍ରୋଧୋନ୍ମୁଖ ହୋଇ କହିଲେ, “ତମେ ବିଶ୍ଵାସଘାତକ । ତମେ ମୋ କନ୍ୟାର ଜୀବନ ଅପେକ୍ଷା ସାମାନ୍ୟ ବୁଢ଼ା ମାଳୀର ଜୀବନକୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଲ ।” ଏହା କହି ରାଜା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ ଦେବାର ହୁକୁମ ଦେଲେ ।

“ମହାରାଜ ! ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ରୋଗର ଅବସ୍ଥା ପନ୍ଦର ଦିନରେ ବଦଳିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ପନ୍ଦର ଦିନରେ ପୁଣି ଔଷଧ ନେଇ ଆସିବି ।” ଜୀବନଶର୍ମା କହିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜା ସେକଥା ପ୍ରତି କର୍ଣ୍ଣପାତ କଲେ ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ଜୀବନଶର୍ମା କାରାଗାରେ ରହିଲେ । ପରିଦିନ ପ୍ରଭାତ କାଳରେ ତାଙ୍କୁ ପାଶୀ ଦେବା କଥା । ତାଙ୍କୁ ପାଶୀ ମଞ୍ଚକୁ ନିଆଗଲା ।

ମାଳି ଆସି ରାଜାଙ୍କ ପାଦ ଧରି ପଡ଼ିଯାଇ କହିଲା, “ମଣିମା ! ପ୍ରକୃତ ଦୋଷୀ ମୁଁ । ମୋତେ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ହିଁ ବୈଦ୍ୟ ସେ ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ଔଷଧ ଶେଷ କରିଦେଲେ । ମୁଁ ଜଣେ ସାଧାରଣ ମଣିଷ । ମୋର ବଞ୍ଚିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ବୈଦ୍ୟଙ୍କର ମହାନ ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରି ତାଙ୍କ ବଦଳରେ ମୋତେ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ମାଳିର ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଶୁଣି ପକାଇ ବୈଦ୍ୟ ପାଶୀମଞ୍ଚରୁ କହିଲେ, “କଦାପି ନୁହେଁ । ମୁଁ ଗତ କାଳି ତମକୁ ବଞ୍ଚାଇଥିଲି କ’ଣ ଆଜି ତମେ ମୋ ବଦଳରେ ପ୍ରାଣ ଦେବ ବୋଲି ? ଯଦି ରାଜା ତାଙ୍କ କନ୍ୟାର ଜୀବନ ରହୁ ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ ଚାହାନ୍ତି, ତେବେ ମୋତେ ପୁଣି ଥରେ ଔଷଧ ନେଇ ଆସିବା ନିମନ୍ତେ ସୁଯୋଗ ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ପନ୍ଦର ଦିନ ଭିତରେ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବି । ଯଦି ରାଜା ଏଥିରେ ସମ୍ମତ ନ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଯାହା କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି, ତାହା ହିଁ କରନ୍ତୁ ।”

ସୁଯୋଗ ପାଇ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, “ମହାରାଜ ! ଏ ଯୁବକକୁ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ ଦେଇ ଆମର କୌଣସି ଲାଭ ହେବ ନାହିଁ । ବରଂ ସେ ଯଦି ତା’ କଥା ଅନୁସାରେ କାମ କରିପାରେ, ତେବେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷା ହେବ ।”

ରାଜା ଏଥିରେ ରାଜି ହେଲେ । ଜୀବନଶର୍ମା ହିମାଳୟ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ ଓ ପନ୍ଦରଦିନ ପରେ ଔଷଧ ଧରି ଫେରିଲେ । ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଦ୍ଵିତୀୟ ଦିନ ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥାରେ ବିଶେଷ ଉନ୍ନତି ଦେଖାଦେଲା । ସାତଦିନ ଭିତରେ ସେ ଚାଲବୁଲ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ବୈଦ୍ୟ ତାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟପେୟ କଥା ବୁଝୁଥା’ନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରୋଗ ପୁରା ଦୂର ହୋଇଯିବା ପରେ ତାଙ୍କ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟର ଯେପରି ଉନ୍ନତି ହେବ, ସେଇଥିପାଇଁ ସେ କେତେକ ଔଷଧ ସେହିଠି ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ।

ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟରେ ଉନ୍ନତି ଦେଖା ଦେବା ମାତ୍ରେ ବୈଦ୍ୟଙ୍କୁ ରାଜକନ୍ୟା ସମ୍ମାନ ମିଳିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା କଥା ସ୍ବୟଂ ରାଣୀ ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ବୁଝୁଥାନ୍ତି । କାରଣ ସେ ରାଜାଙ୍କ ଘୋଷଣା ଅନୁସାରେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିଭା ହେବା କଥା ।

ରାଜା ଜ୍ୟୋତିଷକୁ ଡାକି ବିବାହର ତିଥି ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ବସିଲେ । ସେ ବୈଦ୍ୟଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିବାକୁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପଠାଇଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ସଦାରୀ ଓ ବାଦ୍ୟକାରମାନଙ୍କୁ ଧରି ଅତିଥିଭବନରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦେଖିବା ବେଳକୁ ବୈଦ୍ୟ ନାହାନ୍ତି । ରାତିରୁ ସେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେଣି । ସେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ଅତିଥିଭବନର ପରିଚାଳକ ତାଙ୍କ କଥାରୁ ବୁଝିଥିବାର କହିଲେ ।

ବେତଳା କାହାଣୀଟି ଏହିଠାରେ ବନ୍ଦ ରଖି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜା ! ଜୀବନଶର୍ମାଙ୍କ ଆଚରଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଖାଡ଼ୁଆ ନୁହେଁ କି ? ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ସକାଶେ ଆଣିଥିବା ଔଷଧ ମାଲି ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଦେବା ହେଲା ପ୍ରଥମ ବୋକାମି । ଦ୍ଵିତୀୟ ଓ ସବୁଠୁ ବଡ଼ ବୋକାମି ହେଲା ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିବାହ ନ କରି ପଳାଇଯିବା । ସେ ଯଥା ସମୟରେ ରାଜ୍ୟ ବି ପାଇଥାନ୍ତେ ! ତୃତୀୟ ବୋକାମି ହେଲା ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ଯିବା । ଚନ୍ଦ୍ରପୁରରେ ସେ ତ ଚିରଦିନ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ଜୀବନଦାତା ଭାବରେ ସମ୍ମାନ ପାଇଥାନ୍ତେ । ସେ ଏଭଳି ତିନି ବୋକାମିର ପରିଚୟ କିପରି ଦେଲେ ? ରାଜା ! ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସ୍ବଚ୍ଛବିତ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ଜୀବନଶର୍ମା ବିବେକୀ ଓ ବୁଦ୍ଧିମାନର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଜଣେ ବୈଦ୍ୟର

ଧର୍ମ ହେଲା ରୋଗୀକୁ ଯେକୌଣସି ମତେ ରକ୍ଷା କରିବା । ରୋଗୀ ବୁଢ଼ା
କି ବାଳକ, ଗରୀବ କି ଧନୀ, ସେ ବିଚାର ସେ ଚିକିତ୍ସା ବେଳେ କରେ
ନାହିଁ । ଜୀବନଶର୍ମା ସେହି ଧର୍ମ ଅନୁସାରେ କାମ କରିଥିଲେ । ସେ
ଜାଣିଥିଲେ କି ମାଳି ଉପରେ ତତ୍ତ୍ଵଶାତ୍ ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ ନକଲେ ସେ
ଭଲ ହେବ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ଔଷଧ
ଦେଲେ ଚଳିବ ।

ବୈଦ୍ୟ ଜୀବନଶର୍ମାଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଜ୍ଞାନ ଥିଲା ସବୁଠାରୁ ବଡ଼
ଆକର୍ଷଣ । ନୀରବରେ ସେ ଚିକିତ୍ସା ଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲେ ।
ରାଜ୍ୟଭୋଗ ପାଇଁ ବା ଘଟଣା ପ୍ରବାହର ସୁଯୋଗ ନେଇ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ
ବିବାହ କରିବା ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ସୁଯୋଗ ସେ
ଏଡ଼ାଇ ଗଲେ ।

ସେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ଚାଲିଯିବାଟା ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ରାଜାଙ୍କ ବ୍ୟବହାର
ବିରୁଦ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ନୀରବ ପ୍ରତିବାଦ । ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ରାଜା ଅବିବେକି
ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଜୀବନ ନେବାକୁ ବସିଥିଲେ । ସେ ରାଜା ପୁଣି ଅପମାନ
ବୋଧ କଲେ ଅବିବେକୀ ଭାବରେ କାମ କରିପାରନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ
ତାଙ୍କ ପାଇଁ ନିରାପଦ ହେବ ବୋଲି ସେ ବୁଝୁଥିଲେ । ନିଜ ବିଦ୍ୟାବଳରେ
ସେ ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଅତିରେ ସମ୍ମାନ ଓ ସମ୍ବଳ ପାଇବେ, ସେ
ବିଶ୍ଵାସ ତାଙ୍କର ଥିଲା ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ପାଇବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ
କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି

ତୁହାକୁ ତୁହା ଶୀତଳ ପବନ ପିଚୁଥାଏ । ବଜ୍ରଧ୍ବନି ଓ ଶ୍ଵାନଶ୍ଵାପଦଙ୍କ
ରଡ଼ି ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ ଅଶରୀରୀମାନଙ୍କ ଅଳଙ୍କାର । ଘନଘନ ବିଜୁଳି
ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନ କରି ପୁନର୍ବାର
ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି
ଶବଟିକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ ଶୁନ୍‌ଶାନ୍, ଶୁଶାନ୍ ପଥ ଅତିକ୍ରମ
କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କୁ କହିଲା,
“ରାଜା ! ଏଇ ଦୁଃସାହାସିକ କାମରେ ତମର କେହି ସହଯୋଗୀ ବା
ପ୍ରେରଣାଦାତା ଥିବେ ପରା । ସେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏଥିରୁ କିଛି ଲାଭ ଆଶା କରୁଛି ।
କିନ୍ତୁ ଯଦି ଏ କାମରେ ତମେ ସିଦ୍ଧିଲାଭ କର, ଏକଥା ତମେ ନିଜେ
ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କହିପାରିବ କି ? ମଣିଷଙ୍କ ଆଚରଣ ବିଷୟରେ କିଛି
କହିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ତମକୁ ମୋ ବକ୍ତବ୍ୟ ବୁଝାଇବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ
ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଉଛି । ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ନାମକ ସୁପ୍ରାଚୀନ ନଗରୀରେ
ରହୁଥିଲେ ତିନି ଜଣ ବଣିକ । ସେମାନଙ୍କ ନାମ ଜୟେନ୍ଦ୍ର, ସୋମେନ୍ଦ୍ର
ଏବଂ ଶିବଦାସ । ସେମାନେ ଅଲଗା ଅଲଗା ବେପାର କରୁଥିଲେ କିନ୍ତୁ
ସାଧାରଣତଃ ଦୂର ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲେ ।

ଥରେ ଏକତ୍ର ସେମାନେ ସିଂହପୁର ଅଭିମୁଖେ ଗଲେ ।
ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହୀରା ଖଣିରୁ ସେମାନେ କେତେକ ହୀରା ସଂଗ୍ରହ
କରି ବିକିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ ।

ଦୁଇମାସ ପରେ ଯେତେବେଳେ ଜୟେନ୍ଦ୍ର ଓ ସୋମେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନକୁ ଫେରି ଆସିଲେ, ଦେଖାଗଲା ସେମାନଙ୍କ ସହ ତୃତୀୟ ଯାତ୍ରୀ ଶିବଦାସ ନାହାନ୍ତି ।

ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ଅଶ୍ରୁମୋଚନ କରି ଶିବଦାସଙ୍କ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ତିନିହେଁ ଲେଉଟାଣି ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ବଣ ଭିତରେ ବିଶ୍ରାମ କରୁଥିବା ବେଳେ ଶିବଦାସ ବାଘ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ି ଜୀବନ ଦେଇଥିଲେ । ସିଂହପୁରର ଜଣେ ବଣିକ ବାଲି ଓ ସୁମାତ୍ରା ଅଭିମୁଖେ ଜଳଯାତ୍ରା କରୁଥିଲେ । ଶିବଦାସ ତାଙ୍କ ହୀରାତକ ସେହି ବଣିକଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲେ । ବଣିକ ସେସବୁ ଦୂର ଦ୍ଵୀପରେ ବିକ୍ରି କରିବା ପରେ ତା'ର ମୂଲ୍ୟ ଶିବଦାସଙ୍କୁ ଦେବେ ବୋଲି କଥା ହୋଇଥିଲା । ଶିବଦାସ ପ୍ରଚୁର ଲାଭ ଆଶା କରୁଥିଲେ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ସିଂହପୁର ଯାଇ ବଣିକଙ୍କଠୁଁ ଟଙ୍କା ଆଣିବାର ଯୋଜନା କରିଥିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ହାୟ ! ଶିବଦାସ ଏଡ଼େ ଶୀଘ୍ର କାଳକବଳରେ ପଡ଼ି ଇହଧାମରୁ ବିଦାୟ ନେବେ, ଏକଥା କିଏ ଜାଣିଥିଲା ।

ଶିବଦାସଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଓ ଛୋଟ ଶିଶୁମାନେ ସମସ୍ତେ ବହୁତ କାନ୍ଦିଲେ । ଜୟେନ୍ଦ୍ର ଓ ସୋମେନ୍ଦ୍ର ପର ଥର ସିଂହପୁର ଗଲେ ବାଲିଦ୍ଵୀପ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କରିଥିବା ସେ ବଣିକଙ୍କଠାରୁ ଶିବଦାସଙ୍କ ସବୁତକ ପ୍ରାପ୍ୟ ଆଦାୟ କରି ଆଣିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ ।

ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟାଟିଏ ଥିଲା । ସୋମେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଥିଲା ପୁଅଟିଏ । ନାମ ପ୍ରଣବ । ସେ ବାପାଙ୍କଠୁଁ ବେପାର ବଣିଜ ଶିକ୍ଷା କରୁଥାଏ ।

ପ୍ରଣବ ଦେଖିଲା, ତା ବାପାଙ୍କ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ରହୁନାହିଁ । ସେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବେପାରର ସବୁ ଦାୟିତ୍ଵ ନିଜ କାନ୍ଧକୁ ନେଇଗଲା ।

ବୈଦ୍ୟ ଓ ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ଵଜନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ସୋମେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟରେ ଅବନତି ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଦିନେ ସେ ପ୍ରଣବଙ୍କୁ ନିଜ ଶେଷ

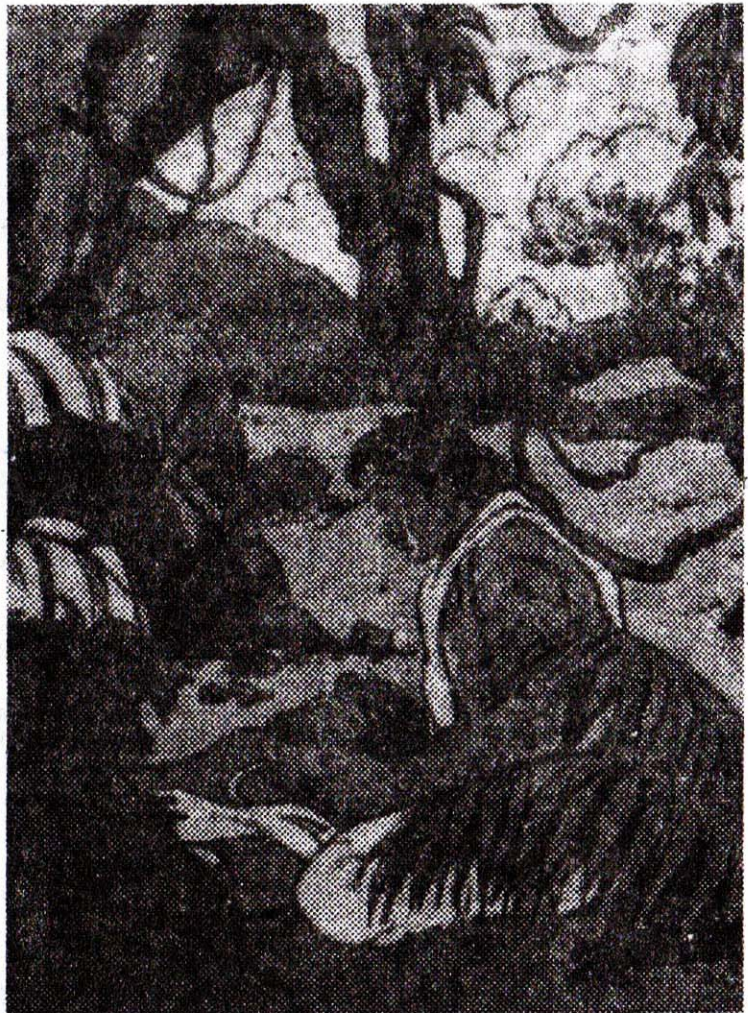

ପାଖକୁ ଡାକି କହିଲେ, “ପୁଅ ! ମୋର ବୋଧହୁଏ ଆଉ ଅଧିକ କାଳ ବଞ୍ଚିବାର ଯୋଗ ନାହିଁ ।...” ସେ ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ପୁଣି କହିଲେ, “ଜୟେନ୍ଦ୍ର ମୋତେ ସେ ଅର୍ଥରୁ ଅଧା ଦେବାର କଥା...”

ଏହାପରେ ସେ ଯାହା କହିଲେ, ତାହା ଦୁର୍ବୋଧ ରହିଗଲା ।

ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ପ୍ରଣବ ଏତକ ବୁଝିଲା ଯେ ଜୟେନ୍ଦ୍ର ଯାହା ଦେବେ, ତାହା ସେ ନିଜେ ନ ରଖି ସିଧାସଳଖ ନେଇଯାଇ ଶିବଦାସଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେଇଦେବା ଠିକ୍ ହେବ ।

“ବାପା ! ଶିବଦାସଙ୍କ ପରିବାର କେତେ କଷ୍ଟରେ ଚଳୁଛନ୍ତି, ସେକଥା ମୁଁ ଜାଣେ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ କାମ କରିବି ।” ପ୍ରଣବ କହିଲା ।

ସୋମେନ୍ଦ୍ର ଏହାପରେ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଆଶୁ ବନ୍ଦ କଲେ ।

ପ୍ରଣବ ବାପାଙ୍କ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି କ୍ରିୟା ଯଥାବିଧି ସମାପନ କଲା । ଦିନେ ସେ ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଏକାନ୍ତରେ ପଚାରିଲା, “ଆଜ୍ଞା, ବାପାଙ୍କର ଆପଣଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ବ୍ୟାପାରରେ ଯେଉଁ ଅଧା ଅର୍ଥ ପ୍ରାପ୍ୟ ଥିଲା, ତାହା ସେ ଶିବଦାସଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଯାଇଛନ୍ତି ।”

ଜୟେନ୍ଦ୍ର ଚମକି ଉଠିଲେ ଓ ଚିକିଏ ବିରକ୍ତ ଦେଖାଗଲେ । ସେ କହିଲେ, “ତମ ବାପାଙ୍କର ମୋଠୁଁ କ’ଣ ପ୍ରାପ୍ୟ ଥିଲା ମୋର କାହିଁ ମାନପଡୁ

ନାହିଁ । ଆମେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲୁ । କେତେବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥାଏ । ହଠାତ୍ ଜୟେନ୍ଦ୍ର ଚିତ୍କାର କରି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ । ପ୍ରଣବ ଆତଙ୍କିତ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା, ଗୋଟାଏ ନାଗ ସାପ ବିଜୁଳି ବେଗରେ ବୁଦା ଆତୁଆଳରେ ଲୁଚି ଯାଉଛି ।

ଜୟେନ୍ଦ୍ର ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ ହେଉଥାନ୍ତି । ପ୍ରଣବ କ'ଣ କରିବ ପ୍ରଥମେ ଠଉରାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଜୟେନ୍ଦ୍ର ଆର୍ତ୍ତ କଣ୍ଠରେ ଡାକିଲେ, ସେତେବେଳେ ଆଉ ଲୁଚି ରହିପାରିଲା ନାହିଁ । ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଝରଣା ଥିଲା । ସେ ପତ୍ର ଠୁଙ୍ଗାଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ସେଥିରେ ପାଣି ନେଇଯାଇ ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଦେଲା ।

ଜୟେନ୍ଦ୍ର ଡୋକେ ମାତ୍ର ପାଣି ପିଇଲେ, କିନ୍ତୁ ତାର କଣ୍ଠ ଓ ଦୃଷ୍ଟି କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଆସୁଥାଏ । ସେ ଜଡ଼ିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, “ପୁଅ ! ଏ ପାପୀ ଏବେ ମରିବ । ଏ ଗର୍ଭ ଭିତରେ ଟଙ୍କା ଅଛି । ନେଇଯା...”

ସେ ଆହୁରି କିଛି କହିବା ପାଇଁ ଅତି ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବରେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ, କିନ୍ତୁ କହିପାରିଲେ ନାହିଁ । ପ୍ରଣବ ଖାଲି କେତୋଟି ଶବ୍ଦ ବୁଝି ପାରିଲା : ମୋ ଝିଅ...ତା' ବିବାହ... ମୋ ବୋଝ... ଏ ଅର୍ଥ...”

“ମଉସା ! ଆପଣ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ କନ୍ୟାର ବିବାହ ଯେପରି ସୁରୁଖୁରୁରେ ହୁଏ, ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ମୋର ।” ପ୍ରଣବ କହିଲା ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଉଜ୍ଜଳ ଦେଖାଗଲା । ତା'ପରେ ସେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ ।

ପ୍ରଣବ କିଛି ସମୟ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୁକ୍ତ ହୋଇ ବସି ରହିଲା । ତା'ପରେ ସେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ଆଶ୍ରମକୁ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ସାଧୁଙ୍କୁ ସବୁ କହିଲା । ସାଧୁଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦେହ ନେଇଯାଇ ଯଥାବିଧି ସଂସ୍କାର କଲେ ।

ପ୍ରଣବ ତା'ପରେ ସାଧୁଙ୍କୁ ଗର୍ଭ ଭିତରେ ଥିବା ଅର୍ଥ କଥା କହିଲେ ।
“ସାଧୁବାବା ! ଆପଣ ଯେଉଁ ଦାତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେ ଅର୍ଥ
ସେହିଥିରେ ବ୍ୟୟ କରନ୍ତୁ ।” ସେ ଅନୁରୋଧ ଜଣାଇଲା ।

ସାଧୁ ସେଥିରେ ସମ୍ମତ ହେଲେ । ଟଙ୍କାତକ ବାହାର କରି ତା'ର
ସଦୁପଯୋଗ କରାଗଲା ।

ପ୍ରଣବ ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଲୁଗାପଟା ଓ ଟଙ୍କା କଉଡ଼ି ଧରି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନକୁ
ଫେରିଲା ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାରକୁ ସେସବୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କଲା । ପରେ ପରେ
ତା' ନିଜ ଉପାର୍ଜିତ ବିପୁଳ ଅର୍ଥରୁ ଅଧା ନେଇ ସେ ଶିବଦାସଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ
ଦେଲା । ନିଜ ପିତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ସେ ତାହା କରୁଛି ଓ ସେ ବକ୍ଷୟରେ
କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇବା ଅନାବଶ୍ୟକ ବୋଲି ସେ ଜଣାଇ ଦେଲା । ତା'ପରେ
ସେ ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଖବର ଦେଲା କି ତାଙ୍କର ଆପଣ ନଥିଲେ
ସେ ତାଙ୍କ କନ୍ୟାକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଏଥିରେ
ଅତି ଆନନ୍ଦିତା ହେଲେ । ଜାକଜକମରେ ବିବାହ ହେଲା । ପ୍ରଣବ ବଣିକ
ଭାବରେ ବହୁତ ଉନ୍ନତି କଲା ।

ବେତାଳ ଟିକିଏ ରୁପ ରହି ତା'ପରେ ତୀବ୍ର କଣ୍ଠରେ ରାଜା
ବିକ୍ରମାର୍ଜଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜା ! ପ୍ରଣବର ଆଚରଣ ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ
କି ? ସେ ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପରିବାରକୁ ସେ ଗର୍ଭ-ନିହିତ ଅର୍ଥରୁ କାହିଁକି
ବଞ୍ଚିତ କଲା ? ସେ ଶିବଦାସଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ବା ନିଜ ଆୟର ଅର୍ଦ୍ଧେକ କାହିଁକି
ଦେଲା ? ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି
ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସ୍ବୟତ୍ୟୁତ ।”

ମୁହୁର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ ଉତ୍ତର ଦେଲେ :
“ଶିବଦାସ ବାଲି ସୁମାତ୍ରାକୁ ତାଙ୍କ ହୀରା ପଠାଇବା କଥା ଯେ ମିଛ,
ଏକଥା ପ୍ରଣବ ବୁଝିପାରିଥିଲା । ମହୀନ୍ଦ୍ରପୁରର ରାଜାଙ୍କୁ ଓ
ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଶିବଦାସ ତା' ହୀରା ବିକ୍ରି କରିଥିଲେ । ଶିବଦାସ

କିପରି ମଲା ଆମେ କହିପାରିବା ନାହିଁ । ହୁଏତ ତାଙ୍କୁ ବାଘ ଖାଇବା କଥା ଠିକ୍ । କିନ୍ତୁ ସେ ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳର ଏକ ଗର୍ଭ ମଧ୍ୟରେ ଗଞ୍ଜିତ ଥିବା ଟଙ୍କା ତାଙ୍କର ବୋଲି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ସୋମେନ୍ଦ୍ର ଓ ଜୟେନ୍ଦ୍ର ଏକାଥରେ ସବୁ ଟଙ୍କା ସାଥରେ ଧରି ବାହୁଡ଼ିବା ନିରାପଦ ନୁହେଁ ବୋଲି ମନେକରି ଶିବଦାସଙ୍କ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଲୋଭ ଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନଙ୍କର ଭୟ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ତେଣୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାକୁ ନେଇ ନେବାକୁ ସାହାସ କରି ନଥିଲେ । ସେ ଦୁହେଁ ପରେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ତାହା ଭାଗ କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ । ସୋମେନ୍ଦ୍ର କିନ୍ତୁ ଏ ବ୍ୟାପାରରେ ପରେ ଗୁମ୍ଫା ବୋଧ କରି ତାଙ୍କ ଭାଗ ଶିବଦାସଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଇ ଦେବାକୁ ପୁଅକୁ କହିଥିଲେ ।

“ପ୍ରଣବ ପରିସ୍ଥିତି ବୁଝିବା ପରେ ଯାହା କଲା ତାହା ଜଣେ ବିବେକୀ ଓ ସତ୍ୟପରାୟଣ ଯୁବକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ସେ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ଥିବା ଟଙ୍କା ନିଜେ ସ୍ପର୍ଶ ନକରିବାର କାରଣ, ସେ ଟଙ୍କାରେ ପାପ ଅଛି ବୋଲି ତା’ଣ ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା । ସାଧୁଙ୍କ ଜରିଆରେ ଦୁଷ୍ଟଙ୍କ ସେବାରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ସେ ଟଙ୍କାକୁ ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବହାରେ ଲଗାଇଲା । ସେ ନିଜ ଉପାର୍ଜନର ଅଧା ଶିବଦାସଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେଇ ନିଜ ବାପାଙ୍କ ଆଗରେ କରିଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ରକ୍ଷା କଲା । ସେ ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କନ୍ୟାକୁ ବିଭା ହୋଇ ଜୟେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପାଖରେ କରିଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପାଳନ କଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ସେ ନିଜ ସତ୍ୟ ନିଷ୍ଠାର ପରିଚୟ ଦେଲା । ପ୍ରଣବର ଚରିତ୍ର ମହତ୍ ବୋଲି ଆମକୁ ସ୍ମୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦାନ ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ ସହ ଶବସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

ଜୟ ପରାଜୟ

ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ ଅଶରୀରୀମାନଙ୍କ ଅଳଙ୍କାର । ଘନଘନ ବିଜୁଳି
ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ କିନ୍ତୁ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନ କରି ପୁନର୍ବାର
ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି
ଶବ୍ଦକୁ ଉତ୍ତାରି ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ପଥ ଅତିକ୍ରମ
କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କୁ କହିଲା,
“ରାଜା ! ତମେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଜୟଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏ
ଦୁଃସାହାସିକ କାମ ହାତକୁ ନେଇଛ ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ଥରେ ମଣିଷ ଜୟ
ପ୍ରାପ୍ତିର ଦ୍ଵାର ଦେଶରେ ଠିଆ ହୋଇ ପରାଜୟ ବରଣ କରିନେବାର
ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଆଶା କରେ ତମେ ଏ ବିଷୟରେ
ସଚେତନ । ତମକୁ ଗୋଟାଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଉଛି, ମନ ଦେଇ ଶୁଣ ।
ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : ଉତ୍କଳପୁର ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ରାଜୁତି
କରୁଥିଲେ ଶୁଭମତି । ତାଙ୍କର ପଥୁ ନଥିଲେ, ଥିଲେ ଗୋଟିଏ
ବୋଲି କନ୍ୟା - ଶୁଭମତି ।

ରାଜକୁମାରୀ ଶୁଭମତି ଥିଲେ ବିଚକ୍ଷଣ କନ୍ୟା । ସେ ପିତାଙ୍କୁ
ରାଜକାର୍ଯ୍ୟରେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କଠୁ ବଳି ଅଧିକ ସହାୟତା କରୁଥିଲେ ।
ପୁଅ ନଥିବା ହେତୁ ରାଜାଙ୍କ ମନରେ କୌଣସି ଦୁଃଖ ନଥିଲା । କାରଣ
ଶୁଭମତିଙ୍କ ଭଳି କନ୍ୟା ସୁପୁତ୍ରଠୁଁ କୌଣସି ଗୁଣରେ ଉଣା ନୁହେଁ ।

ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ଚାଲିଥିଲା । ହଠାତ୍ ରାଜା ଦିନେ ଗୋଟିଏ ବଣ ମୁଲକରେ ବୁଲୁଥିବା ବେଳେ ଅଜଣା କୀଟଟିଏ ଦଂଶନ କଲା । ପ୍ରଥମେ ସେ ଏହା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଦେଖାଗଲା ସେ କୀଟର ବିଷ ତାଙ୍କୁ ନିଷ୍ପେଜ କରି ଦେଉଛି । ତାଙ୍କର କ୍ଷୁଧା ତୃଷ୍ଣା ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ଅର୍ଦ୍ଧଚେତନ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଲେ ।

ବଡ଼ ବଡ଼ ଚିକିତ୍ସକମାନେ ତାଙ୍କୁ ନିରାମୟ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ରାଜକୁମାରୀ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରି ଘୋଷଣା କଲେ କି ଯିଏ

ରାଜାଙ୍କ ରୋଗ ଭଲ କରିଦେବ, ସେ ବିପୁଳ ଅର୍ଥ ଲାଭ କରିବ, ନହେଲେ ଅର୍ଥ ବଦଳରେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ରାଜ୍ୟର ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ପାଇବ ।

ରାଜଧାନୀଠାରୁ ବହୁ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ସୁନନ୍ଦ ନାମକ ଯୁବକ ଥାଏ । ସେ ଅତିଶୟ ଗରିବ । ଗାଁର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟାକୁ ସେ ବିଭା ହେବାକୁ ମନ କରୁଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ସେ ଗରିବ ବୋଲି କନ୍ୟାପିତା ତା' ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାହିଁ । ଦୁଃଖରେ ସେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲା ଓ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ଶିଖରକୁ ଉଠିଗଲା ।

ହଠାତ୍ ସେ ପଛରୁ ଶୁଣିଲା ଅଜହାସ୍ୟ । ଅନାଇ ଦେଖିଲା, ଗୋଟିଏ ରାକ୍ଷସ ତା' ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଆସୁଛି । ସେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା । ରାକ୍ଷସ ହସ ବନ୍ଦ କରି ପାଖକୁ ଆସି କହିଲା, “ସାବାସ୍ !” ରାକ୍ଷସକୁ ଦେଖି,

ମୃତ୍ୟୁ ଆସନ୍ତୁ ଜାଣି ବି ଦମ୍ଭ ଧରି ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଏଭଳି ସାହାସୀ ଯୁବକ ମୁଁ ଦେଖୁ ନଥିଲି । ଜଣେ ସାହାସୀ ଯୁବକକୁ ମୁଁ ଖାଇବି ନାହିଁ ।”

“ରାକ୍ଷସ ବୀର ! ତମେ ମୋତେ ଖାଇପାର । ମୁଁ ଏ ପର୍ବତରୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାକୁ ମନ କରୁଥିଲି । ତମେ ଖାଇଗଲେ ବି ଏକା କଥା ହେବ ।” ସୁନନ୍ଦ କହିଲା ।

“ଓଃ, ତମେ ତେବେ ସାହାସୀ ନୁହେଁ, ତା’ର ବିପରୀତ, ଭୀରୁ ! ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଭୀରୁମାନେ ହିଁ କରନ୍ତି । ନାଃ, ଏଭଳି ନିପଟ ଭୀରୁକୁ ଖାଇବାକୁ ବି ମୋର ରୁଚି କହୁ ନାହିଁ ।”

ରାକ୍ଷସ କହିଲା “ବେଶ୍, ତମେ ଗୋଟାଏ କାମ କର । ରାଜା ଅସୁସ୍ଥ । ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ଆରୋଗ୍ୟ କରିବ, ସିଏ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ପାଇବ । ରାଜାଙ୍କୁ କେଉଁ କୀଟ କାମୁଡ଼ିଥିଲା, ତାହା ମୁଁ ଜାଣେ । ତଳେ ଏଇ ଯେଉଁ ଗୁଳ୍ମ ଦେଖୁଛ, ସେ ହେଲା ତା’ର ଔଷଧ । ମେଞ୍ଚାଏ ପତ୍ର ଧରି ଯାଅ । ଦୁଇ ଚାରିଦିନ କିଛି କିଛି ବାଟି ତା’ ରସ ପିଆଇବ । ରାଜା ଭଲ ହୋଇଯିବେ । ତମେ ରାଜ୍ୟ ନେବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ନେଇ ସୁଖରେ ରହିବ ।”

ସୁନନ୍ଦ ରାକ୍ଷସକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ କିଛି ଗୁଳ୍ମ ପତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରି ରାଜଧାନୀ ଆଡ଼େ ଚାଲିଲା ।

ରାଜାଙ୍କ ନଅରରେ ପହଞ୍ଚି ସୁନନ୍ଦ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କଲା ଓ ରାଜାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା କରିବ ବୋଲି କହିଲା । ମନ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ ପଚାରିଲେ, ତମେ କେତେ ଦିନରୁ ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନରେ ହାତ ଦେଲଣି ? ତମ ଗୁରୁ କିଏ ? ତମେ ପୂର୍ବରୁ କାହାକୁ ଏଭଳି ରୋଗରୁ ଭଲ କରିଛ କି ?”

ସୁନନ୍ଦ ନାହିଁ କଲା । ମନ୍ତ୍ରୀ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ବାବୁ, ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ଅଥବା ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ପୁରସ୍କାର ଦେବାର ଘୋଷଣା ଅନେକଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ାଇ ଦେବ, ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।”

ସୁନନ୍ଦ କହିଲା, “ମହାଶୟ, ଘୋଷଣା ଯେତେବେଳେ କରିଛନ୍ତି, ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ନିଜ ଘୋଷଣା-ବିରୋଧୀ କାମ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୋତେ ସୁଯୋଗ ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ବରଂ ନିଜ ଘୋଷଣା ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେବେ ।” ମନ୍ତ୍ରୀ ରାଜି ହେଲେ ।

ଆରମ୍ଭ ହେଲା ସୁନନ୍ଦ ଦ୍ଵାରା ରାଜାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା । ରାଜକୁମାରୀ ନିଜେ ତା’ ବରାଦ ମୁତାବକ କାମ କରୁଥାନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ଦିନ ରାଜା ତା’ ରସ ପିଇ ସତେଜ ଦେଖାଗଲେ । ଦ୍ଵିତୀୟ ଦିନ ସେ ସ୍ଵାଭାବିକ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲେ । ତୃତୀୟ ଦିନ ତାଙ୍କ କ୍ଷୁଧା ତୃଷ୍ଣା ଫେରି ଆସିଲା । ଚତୁର୍ଥ ଦିନ ସେ ଚାଲବୁଲ କଲେ ଓ ପଞ୍ଚମ ଦିନ ସ୍ନାନାଦି ଶେଷ କରି ଦରବାରକୁ ବି ଗଲେ ।

ଦରବାରରେ ସୁନନ୍ଦକୁ ବିପୁଳ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଦିଆଗଲା । ରାଜା ପଚାରିଲେ, “ତମେ ରାଜ୍ୟର ଏକାଂଶ ଚାହଁ, ନା ବିପୁଳ ଅର୍ଥ ଚାହଁ ?”

ସୁନନ୍ଦ କହିଲା, “ମହାରାଜା ! ଆପଣ ମୋତେ କିଛିଦିନ ସମୟ ଦିଅନ୍ତୁ ।” ରାଜା ସେଥିରେ ସମ୍ମତ ହେଲେ ।

ରାଜା ଓ ରାଜକନ୍ୟାଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ସୁନନ୍ଦ ଜଣେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ସେନାପତିଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା । ତାଙ୍କଠାରେ ଛଅମାସ ରହି ନାନା ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲା । ତା’ପରେ ଜଣେ କୁସ୍ତି ବିଷାକ୍ତଙ୍କଠାରୁ କୁସ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ନାନା କୌଶଳ ଶିଖିଲା । ତା’ପରେ ଜଣେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କଠାରେ କିଛି ଶାସ୍ତ୍ର ବି ଅଧ୍ୟୟନ କଲା ।

ଏହା ପରେ ସେ ଭିନ୍ନ ନାମରେ ଆସି ନଅରରେ ହେଉଥିବା ବାର୍ଷିକ କୁସ୍ତି ଓ ଅସ୍ତ୍ରଚାଳନା ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଭାଗ ନେଲା ଓ ସଫଳ ହେଲା । ରାଜା ଯେତେବେଳେ ଜାଣିଲେ ଯେ ସେ ସୁନନ୍ଦ, ସେତେବେଳେ ସେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲେ ।

“ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ନେବ ନା ଅର୍ଥ ନେବ, ସେ ବିଷୟରେ କିଛି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କଲଣି ?” ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

“ମହାରାଜ ! ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ସମେତ ମୋତେ ଆଉ ଏକ ଉପହାର ଦିଅନ୍ତୁ ।” ସେ କହିଲା ।

“କି ଉପହାର ?”

“ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ସହ ମୋର ବିବାହ ହେଉ ।” ସୁନନ୍ଦ କହିଲା ।

ରାଜା ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ, “ସୁନନ୍ଦ ! ଏ ବିଷୟରେ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହିଁ ରୂଢ଼ାନ୍ତ ହୋଇପାରେ । ତମେ ତାଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ କର ।”

ରାଜା ସୁନନ୍ଦ ସହ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ସାକ୍ଷାତର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଲେ । ରାଜକୁମାରୀ ବେଶ୍ କିଛି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁନନ୍ଦ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲେ ଓ ତା’ପରେ ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ, “ସୁନନ୍ଦ ! ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର, ଏ ଦୁଇ ଭିତରୁ କିଏ ବଡ଼ ?”

“ସୂର୍ଯ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ବଡ଼ !” ସୁନନ୍ଦ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

“ତୁମ୍ଭେ ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ସୂର୍ଯ୍ୟ ହେବାକୁ ପସନ୍ଦ କରିବ ।”

ରାଜକୁମାରୀ କହିଲେ ।

ସୁନନ୍ଦ ରୁପଚାପ୍ ବସି ରହିଲା । ତା’ପରେ ସେ କହିଲା, “ଧନ୍ୟବାଦ ।” ସେଠାରୁ ଯାଇ ସେ ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲା କି ତା’ର ରାଜ୍ୟ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । ସେ ଅର୍ଥ ପାଇଲେ ଖୁସି ହେବ । ରାଜା ଆନନ୍ଦରେ ତାକୁ ବିପୁଳ ଅର୍ଥ ଦେଲେ । ସେ ଯାଇ ବ୍ୟବସାୟ କରି ଭଲରେ ରହିଲା । ଗାଁ’ର ସେ କନ୍ୟାଟିକୁ ବିଭା ବି ହେଲା ।

ବେତାଳ ଏତକ କହି ସାରି ଟିକିଏ ରୁପ୍ ରହି ତୀବ୍ର କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜା ! ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନ ପ୍ରହେଳିକା ଭଳି ମନେ ହୁଏନା କି ? ସୁନନ୍ଦ ସେଥିରୁ କ’ଣ ବୁଝିଲା ଯେ ରାଜ୍ୟରୁ ଅଂଶ ପାଇ ରାଜା ହେବାର ସୁଯୋଗ ଛାଡ଼ି ଦେଲା ? ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ ।

ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ସ୍ଫୁଟିବାର ହେବ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ଜଣେ କିଛି ଅସ୍ତ୍ର ଚାଳନା, କୁସ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଗଲେ ଓ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ପକାଇଲେ ଯେ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରିପାରିବ, ତାହା ନୁହେଁ । ଆମେ ଭୁଲିଗଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ଯେ ସୁନନ୍ଦ ଦିନେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାକୁ ବାହାରିଥିଲା । ଯାହାର ନିଜକୁ ଶାସନ କରିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ, ସେ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରିବ କ’ଣ ? ରାକ୍ଷସ ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ କହିଦେଇଥିଲା କି ସେ ରାଜାଙ୍କୁ ଆରୋଗ୍ୟ କରିସାରି ପୁରସ୍କାର ହିସାବରେ ଅର୍ଥ ହିଁ ନେବା ଠିକ୍ ହେବ, ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ନୁହେଁ । ସୁନନ୍ଦ ଆଂଶିକ ରାଜ୍ୟର ରାଜା ହୋଇ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଅଶାଙ୍କା କରି ଅନ୍ୟ ଏକ ଯୋଜନା କରିଥିଲା । ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ବିଭା ହେଲେ ସେ ପୁରୀ ରାଜ୍ୟ ପାଇବ; ଅଥଚ ରାଜକୁମାରୀ ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତା’ର ସହାୟତା କରିବେ । ବୁଦ୍ଧିମତୀ ରାଜକୁମାରୀ ତା’ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ଏସବୁ ବୁଝିପାରିଥିବେ । ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଲା, ସୂର୍ଯ୍ୟ ନିଜ ଆଲୋକରେ ଗରୀୟାନ । ଚନ୍ଦ୍ର କିନ୍ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କଠାରୁ ଆଲୋକ ପାଇ ଉଜ୍ଜଳ ଦେଖାଯାଏ । ସୁନନ୍ଦ ଯଦି ଅର୍ଥ ନେଇ ନିଜେ ସ୍ଵାଧୀନ ଭାବରେ ବେପାର ବଣିଜ କରିବ, ତେବେ ସେ ହେବ ଗରୀୟାନ । ରାଜା ହୋଇ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ପ୍ରତିଭା ଦ୍ଵାରା ଚାଳିତ ହେବା ଅର୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଳି ହେବା ।

ରାଜକୁମାରୀ ଏହା ଚେତାଇ ଦେଲେ ଓ ସୁନନ୍ଦ ବୁଝିଗଲା । ଏହା ହିଁ ହେଲା ଦୁହିଁଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତାର ରହସ୍ୟ ।”

ରାଜାଙ୍କ ମୌନ ଭଙ୍ଗ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

ଦୁଇ ଦେବୀ

ତୁହାକୁ ତୁହା ଶୀତଳ ପବନ ସାଙ୍ଗକୁ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ବର୍ଷା ମଧ୍ୟ ପିଚୁଥାଏ । ବଜ୍ରଧ୍ବନି ଓ ଶ୍ଵାନଶ୍ଵାପଦଙ୍କ ରଡ଼ି ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ ଅଶରୀରୀମାନଙ୍କ ଅଜହାସ୍ୟ । ଘନଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

ରାଜା ବିକୁମାର୍ଜ କିନ୍ତୁ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନକରି ପୁନର୍ବାର ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ସେ ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ ଶୁଶାନ୍ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କୁ କହିଲା, “ରାଜା ! ତମେ ଏ ଭୟାବହ ରାତିରେ ଯେ ଏଭଳି ଦୁଃସାହାସିକ କାମ ହାତକୁ ନେଇଛ, ଏହା ପଛରେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଶକ୍ତିଲାଭ କରିବା ହେଲା ତମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଜାଣିଥାଅ, ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ଶକ୍ତି ତୁମେ ଆୟତ୍ତ କର ନା କାହିଁକି, ତାହା ସହିତ ତମକୁ କିଛି ନା କିଛି ସର୍ତ୍ତ ନିଶ୍ଚୟ ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସବୁବେଳେ ସର୍ତ୍ତ ମାନିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଉଛି; ତାହା ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା: ଶିଳପୁର ରାଜ୍ୟର ସାମାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ବଣରେ ଥିଲେ ଦୁଇଜଣ ଯକ୍ଷିଣୀ । ଦୁହେଁ ତପସ୍ୟା କରି ଏଭଳି ସିଦ୍ଧି ଲାଭ କଲେ ଯେ କାଳକ୍ରମେ ଲୋକେ ଦୁହିଙ୍କୁ ଦେବୀ ଭାବରେ ପୂଜା କଲେ ।

ବଣର ଦୁଇ କୋଣରେ ଦୁଇ ଦେବୀଙ୍କର ମନ୍ଦିର ଥାଏ । ଜଣେ ଦେବୀଙ୍କ ନାମ ପ୍ରିୟାୟା ଓ ଅନ୍ୟ ଦେବୀଙ୍କର ନାମ ଭାଗ୍ୟାୟା ।

ପ୍ରିୟାୟା ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସୁଥିବା ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଯେ କୌଣସି ଜଣକର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ କରି ପାରୁଥିଲେ । ଭାଗ୍ୟାୟା କିନ୍ତୁ ଯେ କୌଣସି ଦୁଇଜଣ ଭକ୍ତଙ୍କର ଦୁଇଗୋଟି ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ କରି ପାରୁଥିଲେ ।

ଅବଶ୍ୟ ଭାଗ୍ୟାୟାର ଅଧିକା ଶକ୍ତି ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କୁ କେତେକ ସର୍ତ୍ତ ମାନିବାକୁ ପଡୁଥିଲା ।

ଲୋକେ ଅବଶ୍ୟ ଦେବୀ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ଶକ୍ତି ଏହିପରି ଭାବରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ବୋଲି ଜାଣୁ ନଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟାୟାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସୁଥିବା ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କର ମନକାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଥିବା ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଅଧିକ ଭକ୍ତ ଆସୁଥିଲେ ।

ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ରାତି ଅଧରେ ଦୁଇ ଦେବୀଙ୍କର ଭେଦ ହେଉଥିଲା । ଭାଗ୍ୟାୟା ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଅଧିକ ସଂକ୍ୟକ ଭକ୍ତ ଆସୁଥିବା ଯୋଗୁଁ ମନେ ମନେ ଗର୍ବ ବୋଧ କରୁଥିଲେ । ସେ ପ୍ରିୟାୟାଙ୍କୁ କହୁଥାନ୍ତି, “ତୋ ମନ୍ଦିରକୁ ଏତେ କମ୍ ଭକ୍ତ ଆସୁଛନ୍ତି ? ବଡ଼ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ।”

ପ୍ରିୟାୟା କହନ୍ତି, “ଦୁଃଖ ଯଦି ହେବାର କଥା, ତେବେ ସିନା ମୋର ହେବାର କଥା, ତୁ ଦୁଃଖୀତ ହେବାର କ’ଣ ଅଛି ? ତୋ ପାଖକୁ ତ ଅନେକ ଆସୁଛନ୍ତି ।”

“ହଁ ଭଉଣୀ, ମୋ ପାଖକୁ ବହୁତ ଭକ୍ତ ଆସୁଛନ୍ତି । ତୋ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମୋର ତୋ ପ୍ରତି ଦୟା ହେଉଛି ।” ଭାଗ୍ୟାୟା କହୁଥାନ୍ତି ।

ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ପ୍ରିୟାୟା କହନ୍ତି, “ଦେଖ, ତୋ ମନରେ ଏଭଳି ଗର୍ବ ଆସିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଗର୍ବଠୁଁ ବଳି କ୍ଷତିକାରକ ମନୋଭାବ କ’ଣ ଅଛି ? ମୋର ସୁଯୋଗ ଥିଲେ ତୋ ଶକ୍ତି କାଢ଼ି ନିଅନ୍ତି ।”

ଭାଗ୍ୟାୟା ହସି ହସି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି ।

ଦିନ କଟିଯାଉଥାଏ । ଦିନେ ଭାଗ୍ୟାୟାଙ୍କ ମନ୍ଦିରକୁ ଆସିଲେ ଶିଳପୁରର ରାଜା । ସେ ନମ୍ର ଭାବରେ ଦେବୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି କହିଲେ, “ଦେବୀ ! ମୁଁ ଆମର ପ୍ରତିବେଶୀ ରାଜ୍ୟ ମନ୍ଦରପୁର ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ

ଯାଉଛି । ଯେତେ ଲୋକ କ୍ଷୟ ହେଉ ନା କାହିଁକି, ମୋର ବିଜୟ ହେବା ଚାହେଁ । ମୋର ଏହି କାମନା ପୂରଣ କର ।”

ରାଜା ମନ୍ଦିରରୁ ଚାଲିଯିବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ ଉତ୍ତାରୁ ସେଠାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ରୁଦ୍ରସିଂହ ନାମକ ତାକୁ ସନ୍ଦାର । ସେ ଦେବୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି କହିଲା, “ଦେବୀ ! ଆଜି ସହରରେ ଶେଠ ମୋତିଲାଲ ଝିଅର ବାହାଘର । ବେଦୀ ପାଖରେ ଶେଠ ବହୁ ସୁନା ଓ ହୀରାର ଅଳଙ୍କାର ଠୁଳ କରିବ । ସେତିକି ବେଳେ ମୁଁ ମୋ ଦଳକୁ ନେଇ ଅତୀତକ ଚଢ଼ଉ କରି ସେସବୁ ଲୁଟି ନେବି ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଛି । ମୁଁ ଯେପରି ନିରାପଦରେ ଏପରି କରିପାରେ ।”

ତାକୁ ଚାଲିଯିବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ରକ୍ତ ଭୈରବ ନାମକ ରାକ୍ଷସ ଆସି ପ୍ରଣାମ କରି କହିଲା, “ଦେବୀ ! ଆଜକୁ ଚାରିଦିନ ଧରି ମୁଁ ମଣିଷ ଖାଇବାକୁ ପାଇ ନାହିଁ । ମୋତେ ଅନ୍ୟ ଆହାର ରୁଚୁ ନାହିଁ । ଆଜି ଯେପରି ମୁଁ ଚାରିଟା ମଣିଷ ପାଇଯିବି । ଦେଖ ମା ! ମୋର ଏ ବାସନା ଯେପରି ପୂରଣ ହୁଏ ।”

ଏହା କହି ସେ ଚାଲିଗଲା ।

ଦେବୀ ଭାଗ୍ୟାୟା ବଡ଼ ଅତୁଆରେ ପଡ଼ିଲେ । ଏ ତିନିଗୋଟି ପ୍ରାର୍ଥନାରୁ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟାୟ ଓ ଅନ୍ୟର ଅନିଷ୍ଟକାରୀ କାମନା । ସେ ଏଥିରୁ ଗୋଟିଏ ବି ପୂରଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ ନଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ନିୟମ ଅନୁସାରେ ସେ ଯଦି ଲୋକେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯେକୌଣସି ଦୁଇଟି ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ ନ କରିବେ, ତେବେ ତାଙ୍କ ଶକ୍ତି ଚାଲିଯିବ । କେହି ଯଦି ପ୍ରାର୍ଥନା ନ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ବର ନ ଦେଲେ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଆଞ୍ଚ ଆସିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତ ତିନିଜଣ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଛନ୍ତି ।

ସେ ଅନ୍ୟ କେହି ଭକ୍ତ ଭଲ ପ୍ରାର୍ଥନା ଧରି ଆସିବେ, ସେହି ଅଶୀଚେ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । କିନ୍ତୁ ଦିନଟି ବିତିଗଲା । ଆଉ କେହି ସେଦିନ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥନା ଜଣାଇଲେ ନାହିଁ ।

ଭାଗ୍ୟାୟା ବଡ଼ ଚିନ୍ତିତ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ରାତ୍ରିରେ ପ୍ରିୟାୟାଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ଓ ନିଜ ସମସ୍ୟା କଥା କହିଲେ । ତା'ପରେ ସେ ପଚାରିଲେ, “ମୁଁ କ'ଣ କରିବି କହିଲ ? ଏଭଳି ଅନ୍ୟାୟ ପ୍ରାର୍ଥନାମାନ ପୂରଣ କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ବରଂ ମୁଁ ଶକ୍ତିହୀନା ହୋଇ ମୋ ପୂର୍ବ ଯକ୍ଷିଣୀ ଅବସ୍ଥାକୁ ଫେରିଯିବି ।”

“ତୁ ଏପରି ବିବ୍ରତ ହେବାର କରଣ ନାହିଁ ।” ପ୍ରିୟାୟା କହିଲେ ।

“ବିବ୍ରତ ହେବି ନାହିଁ ? କେତେ ଶ୍ରମ ସ୍ବାକାର କରି ଶକ୍ତି ପାଇଥିଲି । ସେ ଶକ୍ତି ଚାଲିଯିବ । ଠିକ୍ ଅଛି । ଚାଲିଯାଉ ।” ଭାଗ୍ୟାୟା କହିଲେ ।

ପ୍ରିୟାୟା ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ କହିଲେ, “ତୁ କାହିଁକି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛୁ ? ତୁ ସେ ତିନି ପ୍ରାର୍ଥନାରୁ ଗୋଟିଏ ବି ପୂରଣ କରନା । ତୋର ଶକ୍ତି ଚାଲିଯିବ ନାହିଁ । ଗଲେ ବି ସେ ଶକ୍ତି ତୁ ଫେରି ପାଇବୁ ।”

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଭାଗ୍ୟାୟା ପଚାରିଲେ, “କିପରି ?”

ପ୍ରିୟାୟା କହିଲେ, “ତୁ ଦୁଇଟି ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ ନ କଲେ ତୋର ଶକ୍ତି ଚାଲିଯିବ ଠିକ୍ । କିନ୍ତୁ ତୁ ତା'ପରେ ମୋତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି କହିବୁ, “ଦେବୀ ! ମୋର ପୂର୍ବ ଶକ୍ତି ଫେରାଇ ଦିଅ ।” ଆଜି ସାରାଦିନ ମୋତେ କେହି କିଛି ପ୍ରାର୍ଥନା ଜଣାଇ ନାହାନ୍ତି । ଅତଏବ ଗୋଟିଏ ବର ଦେବାର ଶକ୍ତି ମୋର ଅତୁଟ ରହିଛି । ମୁଁ ତୋ ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ କରିବି । ତୁ ତୋର ଶକ୍ତି ଫେରି ପାଇବୁ ।”

ଭାଗ୍ୟାୟା ନୀରବରେ କ'ଣ ଭାବିଲେ । ତା'ପରେ କହିଲେ, “ବେଶ, ତାହା ହିଁ ହେଉ । ମୁଁ ଆଜି କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ କରିବି ନାହିଁ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ ନେଲି ।”

ସେ ଏହା କହିବା ମାତ୍ରେ ତାଙ୍କ କଳେବରରୁ ଜ୍ୟୋତି ଲିଭିଗଲା । ସେ ନିଷ୍ପେଜ ଅନୁଭବ କଲେ, ସେ ବୁଝିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ଶକ୍ତି ଚାଲିଗଲା । ସେ ପରେ ପରେ ଦେବୀ ପ୍ରିୟାୟାଙ୍କୁ ହାତଯୋଡ଼ି କହିଲେ, “ଦେବୀ ! ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ହେଲା, ମୁଁ ହରାଇଥିବା ଶକ୍ତି ଫେରି ଆସୁ ।”

ପ୍ରିୟାୟା କହିଲେ, “ତଥାସ୍ତୁ ।”

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭାଗ୍ୟାୟାଙ୍କ ଚେହେରା ପୁଣି ଉଜ୍ଜଳ ହୋଇଉଠିଲା । ସେ ତାଙ୍କ ଶକ୍ତି ଫେରି ପାଇଲେ ଓ ପ୍ରିୟାୟାଙ୍କ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇ ନିଜ ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲେ ।

ବେତାଳ ଚିକିଏ ରୁପ୍ ରହି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜା ! ପ୍ରିୟାୟା ଏପରି କିପରି କଲେ ? ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ ସେ ଭାଗ୍ୟାୟାଙ୍କ ଶକ୍ତି କାଢ଼ି ନେବେ ବୋଲି କେତେଥର କହିଥିଲେ । ଆଜି ଭାଗ୍ୟାୟାଙ୍କ ଶକ୍ତି ଚାଲିଯିବା ସ୍ଥଳେ ତାକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ପାଇଁ ସେ ବର ଦେଲେ କିପରି ? ପାରିଲେ ମୋ ସନ୍ଦେହ ମୋଚନ କର । ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶରୀର ହେବ ସ୍ୱଚ୍ଛତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ କହିଲେ, “ଭାଗ୍ୟାୟାଙ୍କ ଶକ୍ତି କାଢ଼ିନେବା ପ୍ରିୟାୟାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା । ଭାଗ୍ୟାୟା ଗର୍ବ କରୁଥିଲେ ବୋଲି ପ୍ରିୟାୟା ସେପରି କହୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ୟାରେ ପଡ଼ି ଭାଗ୍ୟାୟାଙ୍କ ଗର୍ବ ଚାଲିଯାଇଥିଲା । ସେ ଯେ ପ୍ରିୟାୟାଙ୍କ ପାଖରେ ନତମସ୍ତକ ହୋଇ ବର ଭିକ୍ଷା କଲେ, ତାହା ତାଙ୍କ ଗର୍ବ ଦୂର ହୋଇଥିବାର ପ୍ରମାଣ । ତା’ ଛଡ଼ା ସେ ଯେ ସେଦିନର ତିନି ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ କାମନା ପୂରଣ କଲେ ନାହିଁ, ତାହା ତାଙ୍କ ମହତ୍ତ୍ୱର ପରିଚୟ ଦିଏ । ଅନ୍ୟର ଅନିଷ୍ଟ ନହେଉ, ଏଥିପାଇଁ ସେ ନିଜ ଶକ୍ତି ପରିହାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲେ । ସେ ପ୍ରିୟାୟାକୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିଥିଲେ ତାଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କରି ନଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରିୟାୟାଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଓ ପ୍ରିୟାୟା ସେ ବିଶ୍ୱାସର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରଖିଲେ ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦାନ ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

ରାଜା ଓ ତାକୁ

ଘନ ଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।
 ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ କିନ୍ତୁ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନକରି ପୁନର୍ବାର
 ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି
 ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ସେ
 ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ତ ଶୁଶାନ୍ତ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ
 ବେତାଳ ତାଙ୍କୁ କହିଲା, “ରାଜା ! ତମେ ଏ ଭୟାବହ ରାତିରେ ଯେ
 ଏଭଳି ଦୁଃସାହାସିକ କାମ ହାତକୁ ନେଇଛ, ଏହା ପଛରେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି
 ଶକ୍ତି ଲାଭ କରିବା ହେଲା ତମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଅନେକ ସମୟରେ
 ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣ ଦିଗରେ ଠିକ୍ ଯେତେବେଳେ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା କଥା,
 ସେତେବେଳେ କେହି କେହି ପଦକ୍ଷେପ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଘଟଣା
 କହୁଛି, ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : “ଲକ୍ଷ୍ମଣବନ୍ଧୁ ରାଜ୍ୟରେ ରାଜୁତି କରୁଥିଲେ
 ରାଜା ଜୟାଦିତ୍ୟ । ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଯୁବରାଜ ଅଭୟାଦିତ୍ୟ ବାରଣାସୀରେ
 ରହି ବିଦ୍ୟା ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲେ । ଶିକ୍ଷା ଦିଗରେ ତାଙ୍କର ବହୁତ ଆଗ୍ରହ
 ଥିବାରୁ ସେ ଗୁରୁକୁଳରେ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ
 ସେହିଠାରେ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଅବଶ୍ୟ ଲକ୍ଷଣବନ୍ଧୁ ରାଜ୍ୟରୁ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ରାଜାଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନେ
 ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଭେଟୁଥାନ୍ତି । ରାଜ୍ୟର ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ବା ବଣିକମାନେ ମଧ୍ୟ
 ବାରଣାସୀ ଆସିଲେ ତାଙ୍କୁ ଭେଟୁଥାନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ବଣିକମାନେ ତାଙ୍କ
 ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଭୀଷଣ ତାକୁ ବିଷୟରେ କହୁଥାନ୍ତି । ଗଜାଧର ନାମକ

ସେ ତାକୁ ଯୋଗୁଁ ଲକ୍ଷଣବଦ୍ଧ ରାଜ୍ୟର ଲୋକେ ଆତଙ୍କିତ ବୋଲି ସେମାନେ ପ୍ରକାଶ କରୁଥାନ୍ତି । ସାଧାରଣ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାକୁ ବିଷୟରେ କହୁଥାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ କଥାରେ ତାକୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଛି ଅଭିଯୋଗ ଥିବାର ମନେ ହେଉ ନଥାଏ ।

ହଠାତ୍ ଦିନେ ଯୁବରାଜ ଅଭୟାଦିତ୍ୟ ଖବର ପାଇଲେ କି ତାଙ୍କ ପିତା ଗୁରୁତର ଅସୁସ୍ଥ । ସେ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଲକ୍ଷଣବଦ୍ଧ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଚାଲିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ରାଜଧାନୀରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ରାଜାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଗଲାଣି ।

ପରେ ପରେ ଅଭୟାଦିତ୍ୟ ସିଂହାସନରେ ବସିଲେ ଓ ରାଜ୍ୟ ଶାସନରେ ମନ ଦେଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ, ସେନାପତି, କରୁଆଳ, ସଭାସଦ୍‌ବର୍ଗ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରୁ ସେ ତାକୁ ସର୍ବାର ଗଜାଧର କଥା ଶୁଣିଲେ । ତାଙ୍କର ଧାରଣା ହେଲା, ରାଜ୍ୟରେ

ଆତଙ୍କର ବାତାବରଣ ରହିଛି । ତାକୁକୁ ଯିଏ ଧରିଦେବ, ସିଏ ଏକ ଲକ୍ଷ ମୁଦ୍ରା ପୁରସ୍କାର ପାଇବ ବୋଲି ଘୋଷଣା ସତ୍ତ୍ୱେ କେହି ତାକୁ ଧରିପାରୁ ନଥିଲେ । ସେ ମନେକଲେ, ସେଭଳି ବାତାବରଣ ଦୂର କରିବା ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ତାହା କରିବାକୁ ହେଲେ ଲୋକଙ୍କୁ ଉତ୍ସବ ମେଳା ଇତ୍ୟାଦି ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବାକୁ ହେବ । ସୁସ୍ଥ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପ୍ରତି ଲୋକଙ୍କ ଆକର୍ଷଣ ଯେତିକି ମାତ୍ରରେ ବଢ଼ିବ, ସେତିକି ମାତ୍ରାରେ

ରାଜ୍ୟରେ ସ୍ବାଭାବିକ ବାତାବରଣ ଫେରିଆସିବ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାକୁ ଗଜାଧରକୁ ଧରିବା ଦିଗରେ ଉସ୍ତାଦ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ସେ ପୁରସ୍କାର ପରିମାଣ ଦେଇ ଲକ୍ଷ କରିଦେଲେ ।

ସେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ଉତ୍ସବ ପାଇଁ ଯୋଜନା କଲେ । ସେଥିରେ ସଙ୍ଗୀତ, ନୃତ୍ୟ ଖେଳ କସରତ୍ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଦକ୍ଷତା ଲାଭ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଜ୍ୟରେ ଯିଏ ସବୁଠାରୁ ଜନପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇଥିବ, ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇବା ନିମନ୍ତେ ସେ ସ୍ଥିର କଲେ ।

ମାସକ ପରେ ସେ ଚରମାନଙ୍କଠାରୁ ଯାହା ଶୁଣିଲେ, ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ବିସ୍ମୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ସବୁ ଚର ତାଙ୍କୁ କହିଲେ କି ରାଜ୍ୟର ସବୁଠାରୁ ଜନପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି ହେଲା ତାକୁ ସର୍ଦ୍ଦାର ଗଜାଧର !

ଯୁବକ ରାଜା କ୍ରମେ ନିଜ ବିସ୍ମୟ ଦମନ କରି ଏହାର ରହସ୍ୟ ଉଦ୍ଘାଟନ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହୀ ହେଲେ । ତାକୁ ଗଜାଧର ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ କରୁଆଳ ଯେତେ ଗୋପନ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲେ, ସେ ସବୁ ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ପଢ଼ିଲେ । ଗଜାଧର ଦଳର ସବୁ ଲୋକ ଥିଲେ ବିଚକ୍ଷଣ ତାଙ୍କୁ । ସେମାନେ ଗଜାଧରକୁ ତିନି ଚାରି ପ୍ରକାର ସାଙ୍କେତିକ ଶବ୍ଦ ଦ୍ବାରା ଏପରି ଭାବରେ ସତର୍କ କରି ଦେଉଥିଲେ ଯେ, ଗଜାଧର ଅକ୍ଳେଶରେ ସିପାହୀମାନଙ୍କ କବଳରୁ ଖସି ଯାଉଥିଲା ।

ରାଜା ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲେ ଯେ ଗଜାଧର ଯେତେ ଲୋକଙ୍କଠୁଁ ଚୋରି କିରିଛି ବା ଧନ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଛି, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ବିଶିଷ୍ଟ ବଣିକ ବା ଜମିଦାର ।

ରାଜା ତାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସାଥରେ ଧରି ରାଜ୍ୟ ବୁଲି ବାହାରିଗଲେ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ଉଭୟେ ଛଦ୍ମବେଶ ପକାଇଥାନ୍ତି । ସେ ଦୁହଁଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲେ କେତେଜଣ ସୁଦକ୍ଷ ସିପାହୀ । ସେମାନେ ବି ଛଦ୍ମବେଶରେ ଥାନ୍ତି ।

ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହ ସେମାନେ ସେବେ ବି କଥା ହେଉ ନଥାନ୍ତି । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ସିଟି ବଜାଇବେ ଓ ସେମାନେ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଆସିବେ, ଏହି ହେଲା ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ସେମାନେ ଏଣେ ତେଣେ ରାତିଯାପନ କଲାବେଳେ ବା ବିଶ୍ରାମ ନେଲାବେଳେ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟରୁ ଆଗନ୍ତୁକ ପରିବ୍ରାଜକ ଭାବରେ ନିଜର ପରିଚୟ ଦେଉଥିଲେ । ସେମାନେ ଯେତେ ଲୋକଙ୍କ ସହ କଥା ହେଉଥିଲେ, ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଗଜାଧର କଥା ପଡ଼ିଲେ ତା' ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବ ଦେଖାଉଥିଲେ ।

ଦିନେ ରାତିରେ ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀ ଦୁହେଁ ଗୋଟିଏ ଚଟିଘରେ ରହିଥାନ୍ତି, ସେଠାରେ ସୁମିତ୍ର ନାମକ ଜଣେ ଯୁବକ ସହ ସେମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ହେଲା । ଛଦ୍ମବେଶୀ ରାଜା ଗପସପରେ ବହୁତ ଚତୁର ଥିଲେ । ସେ ସୁମିତ୍ର ସହ ଗପ ଜମାଇ କହିଲେ, “ହଜହେ, ତମ ରାଜ୍ୟର ତାକୁ ଗଜାଧରକୁ ଧରିଦେଲେ ଦେଡ଼ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ମିଳିବ ଶୁଣି ମୋର ଭାରି ଲୋଭ ହେଉଛି । ତମେ ତ ଏ ରାଜ୍ୟର ଲୋକ । ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କର । ଆମେ ତାକୁ ଧରିବା ଦିଗରେ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ ।”

ସୁମିତ୍ର ହସିଲା ଓ କହିଲା, “ଦେଡ଼ ଲକ୍ଷ ଛାଡ଼ି ଦେଡ଼ କୋଟି ପୁରସ୍କାର ଘୋଷଣା କଲେ ବି ତାକୁ କେହି ଧରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଲୋକେ ତାକୁ ଦେବତା ଭଳି ଦେଖନ୍ତି ।”

“ସୁମିତ୍ର, ଏହା ଲୋକଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ରାଜଦ୍ରୋହ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ ।” ରାଜା କହିଲେ ।

“ପଥକ ! ତମେ ଏ ରାଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥା ଜାଣନା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବଶ୍ୟ ନୂଆ ରାଜା ସିଂହାସନରେ ବସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଶାସନ କିପରି ହେବ, ଆମେ ଜାଣୁନା । କିନ୍ତୁ ପୁରୁଣା ରାଜା କିଛି ବୁଝୁ ନଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ପ୍ରତି ଖାତର କରୁ ନଥିଲେ । ଫଳରେ କର୍ମଚାରୀମାନେ ପ୍ରଜାଙ୍କ

ଉପରେ ଅକଥ୍ୟ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିଲେ । ଗରୀବମାନଙ୍କୁ ବି କର ପାଇଁ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଦେଉଥିଲେ । ଗଜାଧର କେବେ ବି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଡକାଏତି କରେ ନାହିଁ । ସେ ଠକ, ଶଠ ବେପାରୀ ଓ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ଜମିଦାରଙ୍କଠୁଁ ଧନ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଗରୀବ ଲୋକଙ୍କୁ ଦିଏ । ରୋଗୀର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ସେ ଧନ ଖର୍ଚ୍ଚ କରେ । ତେଣୁ ଲୋକେ ତାକୁ ଦେବତା ଭଳି ନ ମାନିବେ କିଆଁ ?” ସୁମିତ୍ର କହିଲା ।

ହଠାତ୍ ସୁମିତ୍ର ଚିକିଏ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ବୋଲି ରାଜା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ । ରାଜା ଆହୁରି ଶୁଣିଲେ ଦୂରରୁ କୋଇଲି ରାବୁଛି । ସେତେବେଳେ କୋଇଲି ରାବିବା ଥିଲା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ।

“ମୁଁ ଆସୁଛି” କହି ସୁମିତ୍ର ଚାଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଆଉ ଆସିଲା ନାହିଁ ।

ପରଦିନ ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ରାଜଧାନୀକୁ ଫେରିଗଲେ । ରାଜା ହସି ହସି କହିଲେ, “ମନ୍ତ୍ରୀ, ଗଜାଧରର ବଳ ଏମିତି ବେଶୀ ନୁହେଁ ।”

ମନ୍ତ୍ରୀ ହସି ଦେଇ କହିଲେ, “ଆପଣ ତେବେ ବୁଝିପାରିଥିଲେ ଯେ ସୁମିତ୍ର ହିଁ ଗଜାଧର ? ତା’ ଚରମାନେ ଆମ ଛଦ୍ମବେଶୀ ସିପାହୀଙ୍କୁ ଦେଖି ସନ୍ଦେହ କରି କୋଇଲି ଡାକ ଡାକି ତାକୁ ନେଇଗଲେ ।”

ଏହାପରେ ରାଜା ଯଥାବିଧି ଉତ୍ସବ କଲେ । କିନ୍ତୁ ସବୁଠାରୁ ଜନପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ସେ କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନକରି ଅନ୍ୟ ସବୁ ବିଭାଗରେ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପୁରସ୍କାର ଦେଲେ । ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସେ ଗଭୀର ମନ ଦେଇ ପରିଚାଳନା କଲେ । ଗରୀବମାନଙ୍କ ଉପରୁ କର ଛାଡ଼ି ହେଲା । ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦିଆଗଲା । ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ବେପାରୀ ଓ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ଜମିଦାରମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଗଲା ।

ବର୍ଷେ ଦୁଇବର୍ଷ ପରେ ତାକୁ ଗଜାଧରର ନାମ ଆଉ ଶୁଣାଗଲା ନାହିଁ । କ୍ରମେ ରାଜା ହେଲେ ଲୋକଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ଭଲ ପ୍ରିୟପାତ୍ର ।

ବେତାଳ କାହାଣୀଟି କହିସାରି ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ନୀରବ ରହି ତୀବ୍ର କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା, “ରାଜା ! ମୋର ଗୋଟାଏ ସନ୍ଦେହ ରହିଛି । ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ ଗଜାଧରକୁ ଏକୁଟିଆ ପାଇଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ସିଟି ବଜାଇଥିଲେ ସିପାହୀମାନେ ଦୌଡ଼ି ଆସିଥାନ୍ତେ ଓ ଗଜାଧର ଧରାପଡ଼ିଥାନ୍ତା, ରାଜା ତାହା ନକରି ତାକୁ ଖସି ଯିବାକୁ ଦେଲେ କାହିଁକି ? ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣରୂପତ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ରାଜା ବୁଝିଲେ ଯେ ଯେଉଁ ସବୁ କାମ ରାଜଦରବାର ତରଫରୁ ହେବା ଉଚିତ, ସେସବୁ କାମ ଗଜାଧର କରୁଛି । ଗଜାଧର ଅନ୍ୟାୟକାରୀଠୁଁ ଅର୍ଥ ଛଡ଼ାଇ ଆଣି ଦରିଦ୍ର ଓ ଅକ୍ଷମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ତେଣୁ ସେ ଜନପ୍ରିୟ । ରାଜା ତାକୁ ଧରି ପାରିଥାନ୍ତେ ଠିକ୍ । କିନ୍ତୁ ଧରି କରିଥାନ୍ତେ କ’ଣ ? ଯଦି ଜନପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ତାକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଦେଇଥାନ୍ତେ, ତେବେ ତାହା ଡକାଏତିକୁ ପଦ୍ମାର ସମର୍ଥନ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଗଜାଧର ସିନା ଥିଲା ଦୟାଳୁ, କିନ୍ତୁ ତାକୁମାନେ କୁର । ଡକାଏତି ରାଜକୀୟ ସ୍ୱାକୃତି ଦିଆଯାଇ ନପାରେ । ଆଜ୍ଞା, ରାଜା ତାକୁ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ ଦେଇ ପାରିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ତାହା ହେଲେ ରାଜ୍ୟରେ ବିଦ୍ରୋହ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଏ ଦୁଇଟିକୁ ଗୋଟିଏ ବି କାମ ନକରି ରାଜା ନିଜ ଶାସନକୁ ଦୃଢ଼ କଲେ ଓ ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ । କ୍ରମେ ତାକୁ ଗଜାଧରର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଲା ନାହିଁ । ଲୋକେ ତା’ କଥାକୁ ଭୁଲି ଗଲେ । ରାଜା ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ଜ୍ଞାନୀ । ସବୁଠାରୁ ଭଲ ପ୍ରତିକାର ସେ କଲେ ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦାନ ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ସେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରୁ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀର ବ୍ୟବହାର

ସାଇଁ ସାଇଁ ଶୀତଳ ପବନ ବହୁଥାଏ । ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଓ ଶ୍ଵାନଶ୍ଵାପଦଙ୍କ ରଡ଼ି ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ ଅଶରୀରୀମାନଙ୍କ ଅଳହାସ୍ୟ । ଘନ ଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନକରି ପୁନର୍ବାର ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ସେ ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ତ ଶୁଶାନ୍ତ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କୁ କହିଲା, “ରାଜା ! ତମେ ଏ ଘୋର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗଭରା ରାତିରେ ଯେ ଏଭଳି କାମରେ ହାତ ଦେଇଛ, ଏହା ଅନ୍ୟର ଉପକାର ପାଇଁ ନା ନିଜର ସ୍ଵାର୍ଥ ସାଧନ ପାଇଁ ? ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଉପରେ ଅନେକ କିଛି ନିର୍ଭର କରେ । ଏ ଦୁଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କ'ଣ ତାହା ବୁଝାଇଦେବା ନିମନ୍ତେ ତମକୁ ଗୋଟାଏ କାହାଣୀ କହୁଛି, ମନଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : “ଭରତପୁର ଗାଁ’ରେ ଭୋଲା ସିଂହ ନାମକ ଜଣେ କୃଷକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରେମନାଥ ନାମକ ଜଣେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁଥିଲେ । ପ୍ରେମନାଥଙ୍କର ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ପରଲୋକ ହୋଇଗଲା । ଏହାର କିଛିଦିନ ପରେ ପ୍ରେମନାଥଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ବି ପରଲୋକ ଗମନ କଲେ । ପଛରେ ଦୁହେଁ ସେମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ସାଗରକୁ ଛାଡ଼ିଗଲେ । ସାଗରକୁ ସେତେବେଳେ ବୟସ ମାତ୍ର ଛଅ ସାତ ବର୍ଷ ହେବ ।

ଭୋଳା ସିଂହ ଅତି ସ୍ନେହରେ ସାଗରକୁ ନିଜ ଘରକୁ ନେଇ ପୁଅ ଭଳି ପାଳିଲେ । ଭୋଳା ସିଂହ ସିନା ଜଣେ ସାଧାରଣ କୃଷକ ଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେ ଥିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୀତିବାନ ଓ ସାହାସୀ । ତାଙ୍କ ପ୍ରଭାବରେ ସାଗର ମଧ୍ୟ ସାହାସୀ ହେବାର ଦେଖଗଲା । ଭୋଳା ସିଂହଙ୍କର କନ୍ୟାଟିଏ ଥିଲା । ସେ ତାକୁ ସାଗର ସହ ବିଭା ଦେବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ଓ ଏକଥା ସାଗର ଜାଣିଥିଲା ।

ସେତେବେଳେ ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ରାଜପ୍ରତିନିଧି ଥିଲେ ଚୌଧୁରୀ ସୁଖବୀର । ରାଜାଙ୍କ ସେନାପତି ତାଙ୍କର ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ । ସେହି ସାହାସରେ ସୁଖବୀର ଯାହା ମନ ତାହା କରୁଥିଲେ । ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରିବା ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରିବା ତାଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା ।

ସେତେବେଳେ ସାଗର ଯୁବକ । ଦିନେ ସେ ରାଜଧାନୀ ଯାଇ ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟି ସୁଖବୀର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲା । କିନ୍ତୁ ରାଜଧାନୀରେ ସେ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ଅମାତ୍ୟଙ୍କୁ ଏକଥା କହିଲା, ସେ ହେଲେ ସେନାପତିଙ୍କର ସଖା । ପରଦିନ ସେ ରାଜାଙ୍କ ସହ ଭେଟ କରାଇଦେବ ବୋଲି ତାକୁ କହିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରଦିନ ସାଗର ରାଜାଙ୍କ ଆଗରେ ସୁଖବୀର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ସାଗର ନିଜେ ରାଜାଙ୍କ ଖଜଣାଖାନା ଲୁଣ୍ଠନ କରିବାର ଚକ୍ରାନ୍ତ କରୁଛି ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ ହେଲା । ରାଜା ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ କୁପିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ସେ ସାଗରକୁ ନେଇ ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁ ପରିବେଷିତ ବଣରେ ବାନ୍ଧିଦେଇ ଆସିବାକୁ ହୁକୁମ ଦେଲେ ।

କର୍ମଚାରୀମାନେ ତାହା ହିଁ କଲେ । ସାଗର ପ୍ରାଣର ଆଶା ତ୍ୟାଗ କରି ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ହଠାତ୍ ସେ ଶୁଣିଲା ଏକ ଆର୍ତ୍ତଧ୍ବନି, “ମୋତେ ଭୀଷଣ ଶୋଷ, ଭୀଷଣ ଶୋଷ ।”

ସାଗର ଅନାଇ ଦେଖିଲା, ଗୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀ ଠିଆ ହୋଇଛି । ନିର୍ଭୟରେ ସାଗର କହିଲା, “ପାଖରେ ନଇ । ତମେ ଯାଇ ପାଣି ପିଉନାହିଁ କାହିଁକି ?”

“ଆରେ ପୁଅ । ମୋ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଅଭିଶାପ ଅଛି । ମୁଁ ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରେ ନଇ ହେଉ ହୁଏ ହେଉ ତାହା ଶୁଖିଯିବ । କେବଳ ଯଦି କେହି ମୋ ମୁହଁରେ ପାଣି ଢାଳି ଦେବ, ତେବେ ଯାଇ ମୋ ତୃଷ୍ଣା ମେଣ୍ଟିବ ।” ଏହା କହି ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀ ସାଗରକୁ ବନ୍ଦନମୁକ୍ତ କଲା ।

ସାଗର ଯାଇ ଗୋଟିଏ ମାଟି ସରାରେ ପାଣି ଆଣି ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀକୁ ପିଆଇଲା । ତା’ପରେ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀ ତାକୁ କାହିଁକି ଦଣ୍ଡ ମିଳିଛି ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ସେ ନିଜ ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ଆଜିଯାଏ ଘଟିଥିବା ସବୁ ଘଟଣା ଗପିଗଲା ।

ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀ ସବୁ ଶୁଣି କହିଲା, “ତୁ ଅନ୍ୟର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ବିପଦ ବରଣ କରିଛୁ । ତୋ ଭଳି ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ସାହାସୀ ଯୁବକକୁ ମୁଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ ।”

ଏହା କହି ସେ ଶୂନ୍ୟରୁ ଧରି ଆଣିଲା ଖଣ୍ଡିଏ ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ଶାଢ଼ୀ ଓ ବହୁତଗୁଡ଼ିଏ ହୀରା ଓ ସୁନା ଅଳଙ୍କାର ।

“ଏସବୁ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କର । ନିଜ ବୁଦ୍ଧି ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଏହା ଦ୍ୱାରା କିପରି ସୁଖବୀର ବୁଦ୍ଧି ଶିଖିବ, ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କର ।” ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀ ଏହା କହି ସେ ସବୁ ସାଗରକୁ ଧରାଇ ଦେଲା ।

ସାଗର ଅନ୍ଧାରରେ ସେସବୁ ଜିନିଷ ସୁଖବୀର ଘର ଭିତରକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା । ସକାଳେ ସୁଖବୀରର ସ୍ତ୍ରୀ ସେସବୁ ଦେଖି ଅବାକ୍ ହେବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ବହୁତ ଖୁସି ବି ହେଲା । ସେ ସେସବୁ ପିନ୍ଧିବାର ଲୋଭ ସମ୍ବରଣ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ସେସବୁ ପିନ୍ଧି ସେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଘରେ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେଲା । ରାସ୍ତାଘାଟରେ ଓ ଉତ୍ସବ ସ୍ଥାନରେ ଲୋକେ କାବା ହୋଇ ସେ ଦୁର୍ମୁଖ୍ୟ ବେଶଭୂଷା ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ତେଣେ ସକାଳେ ରାଜାଙ୍କ ଉଆସରୁ ସେସବୁ ଚୋରି ହୋଇଥିବାର ଜଣାପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ଗୁପ୍ତଚରମାନେ ଏଣେତେଣେ ବିଛେଇ ହୋଇ ଗଲେ । ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ସୁଖବୀର ସ୍ତ୍ରୀ ସେ ସବୁ ପିନ୍ଧିଥିବାର ଦେଖି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଖବର ଦେଲା । ସିପାହୀମାନେ ଆସି ସୁଖବୀରକୁ ଗିରଫ କଲେ ଓ ଜିନିଷତକ ଜବତ କରି ନେଇଗଲେ ।

ସୁଖବୀରକୁ ବହୁତ ଦଣ୍ଡ ମିଳିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେନାପତିଙ୍କ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଯୋଗୁଁ ସେ ବଞ୍ଚିଗଲା । ତେବେ ସେ ଆଉ ରାଜପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ ରହିଲା ନାହିଁ ।

ନିଜ ପଦ ହରାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସୁଖବୀର ଦେଖିଲା ଯେ ସାଗର ନିରପଦରେ ଫେରି ଆସିଛି । ସାଗର ଉପରେ ତା'ର କ୍ରୋଧ ହେଲା ଓ ନିଜ ବିପତ୍ତି ସହ ତା'ର କିଛି ସମ୍ପର୍କ ଅଛି ବୋଲି ସେ ସନ୍ଦେହ କଲା ।

କିଛିଦିନ ପରେ ରାଜ୍ୟରେ ଚୋରି ଡକାଏଟି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ସୁଖବୀର ଓ ସେନାପତି ପରାମର୍ଶ କରି ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମହାରାଜ ! ଭରତପୁରର ସାଗର ନାମକ ଯୁବକ ଚୋର ଧରିବାର ମନ୍ତ୍ର ଜାଣେ ଆପଣ ତାକୁ ଚୋର ଧରିବାର ଦାୟିତ୍ବ ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ରାଜା ସାଗରକୁ ଡକାଇ କହିଲେ, “ବାବୁ, ମୁଁ ଶୁଣିଲି ତମେ ଚୋର ଧରିବାର ମନ୍ତ୍ର ଜାଣ । କିନ୍ତୁ ଜରୁର ଧରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସପ୍ତାହେ ସମୟ ଦେଲି । ଧରି ନପାରିଲେ ତମକୁ ଦଣ୍ଡ ମିଳିବ ।”

ସାଗର ପ୍ରମାଦ କଣିଲା କିନ୍ତୁ ଦବିଗଲା ନାହିଁ । ସେ ବଣ ଭିତରକୁ ଯାଇ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀକୁ ଭେଟି, ତା'ର ତୃଷା ମେଣ୍ଟାଇ ସାରି ତା' ପରେ ନିଜ ସମସ୍ୟା କଥା କହିଲା ।

ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୁଇଟି ବାଘ ଧରି ଆଣି କହିଲା, “ଏ ଦୁଇଟିକୁସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯା । ତାକୁ ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ ।”

ସାଗର ଡରିଗଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାଘ ଦୁଇଟି ଗୋଟିଏ ନବଦମ୍ପତି ପାଲଟିଗଲେ । ସାଗର ସେମାନଙ୍କୁ ସାଥରେ ଧରି ବଣରୁ ବାହାରିଗଲା । ସେମାନଙ୍କ ଦେହଯାକ ଅଳଙ୍କାରରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥାଏ । ରାତିରେ ତିନି ହେଁ ଗୋଟିଏ ଚଟିଘରେ ରହିଲେ । ହଠାତ୍ ରାତିରେ ଦୁଇଜଣ ତାକୁ ଘରେ ପଶି କନ୍ୟା ଦେହର ଅଳଙ୍କାରତକ କାଢ଼ି ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ବର କନ୍ୟା ଦୁଇଟି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବାଘରେ ପରିଣତ ହେଲେ ଓ ଦୁଇ ତାକୁ ଖଣ୍ଡିଆ ଖାବରା କରି ଦୌଡ଼ି ପଳାଇଲେ ।

ଆହତ ତାକୁ ଦୁଇଜଣ ଏଭଳି ଭୟଭୀତ ହୋଇଯାଇଥା'ନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ସାରାଦିନ କଥା କହିପାରିଲେ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ନିଜର ରହସ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ସୁଖବୀର ଓ ସେନାପତି ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏକଥା ଜାଣିବା ମାତ୍ରେ ରାଜା ସୁଖବୀର ଓ ସେନାପତିଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କଲେ । ନୂଆ ସେନାପତି ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲା ସାଗର ।

ଏହାର କିଛିଦିନ ପରେ ରାଜ୍ୟରେ ଆସିଲା ଭୀଷଣ ବନ୍ୟା । ରାଜା ଚିନ୍ତିତ ହେଲେ । ଲୋକେ ହାହାକାର କଲେ । ସାଗର ମୁଣ୍ଡକୁ ଗୋଟିଏ ବୁଦ୍ଧି ଆସିଲା । ସେ ବଣକୁ ଯାଇ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀକୁ ସବୁ କହିଲା । ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀ ତା' ସହ ଜନପଦକୁ ଆସି ବନ୍ୟାଜଳ ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରେ ତାହା ଶୁଖିଗଲା ।

ସମସ୍ତେ ସାଗରକୁ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କଲେ । ରାଜା ଏତେ ଖୁସି ହୋଇଗଲେ ଯେ ସେ ରାଜକନ୍ୟା ସହ ସାଗରର ବିଭା କରାଇଦେଲେ ।

କିଛିଦିନ ଗଲା । ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀ କିପରି ଅଛି ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ଦିନେ ସାଗର ବଣରେ ପ୍ରବେଶ କଲା । ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀ ତାକୁ ଦେଖି

ମଧ୍ୟ ନ ଦେଖିଲା ପରି ରହିଲା । ସାଗର ପଚାରିଲା, “ତୁମକୁ ପିଇବା ପାଇଁ ପାଣି ଦେବି ?”

“ଦରକାର ନାହିଁ । ବରଂ ମୁଁ ଶେଷରେ ରହିବି, ତୋ ଭଳି ବିଶ୍ୱାସଘାତକ ହାତରୁ ପାଣି ପିଇବି ନାହିଁ । ଯା, ପଳା ! ଏଣିକି ମୋତେ ବି କୌଣସି ମଣିଷ ଆଉ ଦେଖିବେ ନାହିଁ ।” ଏହା କହି ସେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ସାଗର ନିଷ୍ଠବ୍ଧ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ଓ ତା’ପରେ ପ୍ରସାଦକୁ ଫେରି ଆସିଲା ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ନୀରବ ରହି ବେତାଳ ତୀବ୍ର କଣ୍ଠରେ ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା : “ରାଜା ! ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀର ଏଭଳି ମତ ପରିବର୍ତ୍ତନର କାରଣ କ’ଣ ହୋଇପାରେ ? ସେ ତ ସର୍ବଦା ସାଗରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଆଜି ସାଗରର କୌଣସି ମାରୁଣି ନଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଏପରି କର୍କଶ ବ୍ୟବହାର କଲା କାହିଁକି ? ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସ୍ୱଚ୍ଛତ୍ୱାତ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ ଉତ୍ତର ଦେଲେ : “ସାଗର ଆଜିଯାଏ ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀର ସାହାଯ୍ୟ ପାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେନାପତି ହେବା ପରେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭୁଲିଗଲା ଓ ଯେଉଁ ପରିବାର ତାକୁ ମଣିଷ କରିଥିଲେ, ସେ ପରିବାରର ଅହିତ ହେଲା ଭଳି କାମ କଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ଭୋଲା ସିଂହଙ୍କର କନ୍ୟାକୁ ବିଭା ନ ହୋଇ ସେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିଭା ହେଲା । ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସୀ ତା’ ବିଷୟରେ ସବୁ ଜାଣିଥିଲା । ତେଣୁ ସାଗରର ଏ ବ୍ୟବହାରକୁ ସେ ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା ଆଖ୍ୟା ଦେଲା । ମଣିଷଙ୍କ ଉପରୁ ତା’ର ଆତ୍ମା ତୁଟିଗଲା ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦାନ ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ସେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

ସାହସୀ ଓ ଭୀରୁ

ଘନ ଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

ତଥାପି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନକରି ପୁନର୍ବାର ସେ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉତାରି ଆଣିଲେ । ତେବେ ତା'ପରେ ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ସେହି ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ କହିଲା, “ରାଜା, ତମେ ଏଭଳି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗପୂର୍ଣ୍ଣ ରାତିରେ ଯେ ଏଭଳି ଦୁଃସାହାସିକ କାମ ହାତକୁ ନେଇଛ, ଏହା ପଛରେ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ବିଶେଷ କାରଣ ରହିଛି । ତମେ ତମ ପାରିବାପଣ ପ୍ରମାଣକରିବା ପାଇଁ ଏ କାମ କରୁଛ ନା କାହାଦ୍ୱାରା ଭୟଭୀତ ହୋଇ କରୁଛ, ତାହା ଏକ ବଡ଼ ପ୍ରଶ୍ନ । ପୁରୁଣା ଦିନର ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଆମକୁ ଏହି ଧରଣର ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ମନେପକାଇ ଦିଏ । ଘଟଣାଟି କହୁଛି । ମନ ଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : ଜୟପୁର ରାଜ୍ୟର କଥା । ସେ ରାଜ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସମୃଦ୍ଧ ଗ୍ରାମରେ ଦୁଇ ଜଣ ଯୁବକ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ନାମ ସୁମନ୍ତ ଓ ଦୁରେନ୍ଦ୍ର । ସେ ଦୁହେଁ ଥିଲେ ଖୁବ୍ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ । ଖେଳ କ୍ଷରତ୍ ଅଭ୍ୟାସ କରିବାଠାରୁ ମେଳା ମଉଛବ ଯାଏ ସବୁଠି ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ଏକତ୍ର ଥିବାର ଦେଖା ଯାଉଥାଏ ।

ସୁମନ୍ତ ଥିଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛବାଦୀ । ସେ ଯାହା ଠିକ୍ ବୋଲି ଭାବୁଥାଏ, ତାହା ହିଁ କରୁଥାଏ । ନରେନ୍ଦ୍ର କଥାବାର୍ତ୍ତା ବହୁତ କମ୍

କରୁଥାଏ । ତା'ଛଡ଼ା ସେ କଥାବାର୍ତ୍ତରେ ଥିଲା ନମ୍ର । ସେ ସର୍ବଦା ମଧୁର ଭାବରେ କଥା କହୁଥାଏ ।

ସେ ଗାଁ'ରେ ଗୋଟିଏ ଅଖଡ଼ା ଥିଲା । ଯୁବକମାନେ ସଠାରେ କୁସ୍ତି କସରତ୍ ସାଙ୍ଗକୁ ଅସୀ ଓ ଗଦାଚାଳାନା ଇତ୍ୟାଦି ଶିକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ସେ ଅଖଡ଼ାରେ ଯିଏ ଥିଲେ ଶିକ୍ଷକ, ଦିନେ ତାଙ୍କ ଗୁରୁ ସେ ଗାଁକୁ ଆସିଥିଲେ । ଗୁରୁଙ୍କ ନାମ ବୀର ସିଂହ ।

ବୀରସିଂହଙ୍କ ସହିତ ଗାଁର ଯୁବକମାନେ ଅସୀ ଖେଳିଲେ । ବୀରସିଂହ ସବାଶେଷରେ ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ କହିଲେ, “ବାପା, ତୋ ଭଳି କୁଶଳୀ ଓ ସାହାସୀ ଯୁବକ ପାଇବା ସହଜ ନୁହେଁ । ମୁଁ ତୁମ ଭଳି ଜଣେ ଯୁବକକୁ ମୋର ପଟ୍ଟଶିଷ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମନେ ମନେ ଖୋଜୁଥିଲି । ମୋ ସହିତ ଚାଲ । ତମେ ଦିନେ ବିଖ୍ୟାତ ହେବ ।”

“ନରେନ୍ଦ୍ର ଏ ସୁଯୋଗ ଛାଡ଼ିବାର ନୁହେଁ ।” ସୁମନ୍ତ ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲା ଗାଁ ଲୋକେ ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ ବୀର ନରେନ୍ଦ୍ର ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ନରେନ୍ଦ୍ରର ବାପା ସେ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସମ୍ମତ ହେଲେ ନାହିଁ । ଫଳରେ ନରେନ୍ଦ୍ର ଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ ।

କିଛିଦିନ ପରେ ସେ ଗାଁକୁ ଆସିଲେ ରାଜକବି । ଗାଁ'ର ଉଦୀୟମାନ କବିମାନେ ସେମାନଙ୍କ କବିତାମାନ ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ । ନରେନ୍ଦ୍ରର କବିତା ଶୁଣି ସେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲେ । ସେ କହିଲେ, “ବାପା ! ତମେ ମୋ ସହ ଚାଲ । ତମକୁ ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ାଇବି । ରାଜଦରବାରରେ ସ୍ଥାନ କରିଦେବି ।”

ସୁମନ୍ତ ପୁଣି ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ କହିଲା, “ଭାଇ, ତୁମେ ଏ ସୁଯୋଗ ଛାଡ଼ ନାହିଁ ।”

ନରେନ୍ଦ୍ର ଯାଇ ତା ବାପାଙ୍କୁ ପଚାରିଲା ଓ ରାଜକବିଙ୍କୁ ନାସ୍ତିବାଣୀ ଶୁଣାଇଦେଲା ।

ଇତିମଧ୍ୟରେ ଆଉ
ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଘଟିଥାଏ ।
ସୁମନ୍ତର ସାନଭଉଣୀ ଶୀଳା
ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ ମନେମନେ ବହୁତ
ପସନ୍ଦ କରିଥାଏ ଓ ଦିନେ ସେ
ସେକଥା ତାକୁ କହିଦେଲା
ମଧ୍ୟ । ଏହା ଜାଣି ସୁମନ୍ତ ଖୁସି
ହେଲା ଓ ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ ତା ମତ
ପଚାରିଲା ।

ନରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା,
“ସୁମନ୍ତ, ଶୀଳାକୁ ବିଭା

ହେଲେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ମନେକରିବି ।”

“ତେବେ ତ ଅତି ଆନନ୍ଦର କଥା । ଏଥିରେ ବା ସମସ୍ୟା
କ’ଣ ?” ସୁମନ୍ତ ଉଲ୍ଲସିତ ଲାବରେ କହିଲା ।

“ତମେ ଯାଇ ମୋ ବାପଙ୍କୁ କୁହ ।” ନରେନ୍ଦ୍ର କହିଲା ।

ସୁମନ୍ତ ଯାଇ ନରେନ୍ଦ୍ରର ବାପାଙ୍କୁ ବାହାଘର ସକାଶେ ପ୍ରସ୍ତାବ
ଦେଲା । ସେ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲେ, “ନରେନ୍ଦ୍ର ଶୀଳାକୁ ବିଭା
ହେବାରେ ମୋର ଆପତ୍ତି ରହିବ ନାହିଁ—ଯଦି ମୋର ସର୍ତ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ ।”

“କ’ଣ ଆପଣଙ୍କ ସର୍ତ୍ତ ?”

“ହୁଏ ପାଖରେ ଥିବା ତମର ସେ ଜମି ଖଣ୍ଡିକ ମୋ ପୁଅକୁ ଦେଇ
ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ସୁମନ୍ତ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ରହିଲା । ତା’ପରେ କହିଲା, “କକା !
ମୋର ବାପା ମା ନାହାନ୍ତି । ଆପଣ ମୋର ବାପା ଭଳି । ସେ ଜମି
ଖଣ୍ଡିକ ହିଁ ମୋର ଭରସା । ମୁଁ ମୋ ଭଉଣୀକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ ଉପହାର
ଦେବି । କିନ୍ତୁ ସେ ଖଣ୍ଡିକ ଦେଇଦେଲେ ମୁଁ ଚଳିବି କିପରି ?”

“ମୁଁ କ’ଣ ସେ ଖଣ୍ଡିକ ଦେବାକୁ ପ୍ରଥମେ କହିଲି ? ତମେ ତମ ଭଉଣୀ ବିବାହ କଥା ପ୍ରଥମେ କହିଲ ।” ରୁକ୍ଷ କଣ୍ଠରେ ଭଦ୍ରଲୋକ କହିଲେ ।

ସୁମନ୍ତ ଟିକିଏ ଭାବି କହିଲା, “ହଉ । ପରେ କହିବି ।’ ସେ ତା’ପରେ ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ ସବୁ କହି ତା’ର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲା । ନରେନ୍ଦ୍ର ମୁହଁ ଶୁଖାଇ କହିଲା, “ମୁଁ ତେବେ କରିବି କ’ଣ ?”

ସୁମନ୍ତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୁଣି ଯାଇ ନରେନ୍ଦ୍ରର ବାପାଙ୍କୁ କହିଲା, “ସେ ଜମି ଖଣ୍ଡିକ ମୁଁ ଦେଇଦେବି । ବିବାହ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ ।”

ବିବାହ ପରେ ପରେ ନରେନ୍ଦ୍ରର ବାପା ଓ ମାଆ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । କ୍ରମେ ଶୀଳା ଉପରେ ଘରର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ବ ପଡ଼ିଲା । କେଇମାସ ଭିତରେ ଦେଖାଗଲା ଶୀଳା ତା’ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର କରୁଛି । ଦିନେ ସୁମନ୍ତ କହିଲା, “ଶୀଳା, ତୁ ତୋ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ସେବା କରୁ ନାହିଁ । ଏହା କ’ଣ ବୋହୂର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ?”

ଶୀଳା ରୋକ୍‌ଠୋକ୍ କହିଲା, “ଭାଇ, ସମୋନେ ମୋତେ ବୋହୂ କରି ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କ ପୁଅ ସହ ମୋର ବିବାହ କରାଇ ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ତମର ସେ ମୂଲ୍ୟବାନ ଜମି ଖଣ୍ଡିକ ଯୌତୁକ ପାଇବା ପାଇଁ ବିବାହ କରାଇଛନ୍ତି । ମୋର ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନାହିଁ ।”

ସୁମନ୍ତ ଶୀଳା ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେଲା । ଶୀଳା କାନ୍ଦିଲା କିନ୍ତୁ ତା ବ୍ୟବହାର ବଦଳାଇବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲା ନାହିଁ କି ବଦଳାଇଲା ନାହିଁ । ସୁମନ୍ତ ନରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କହିଲା, “ଦେଖ, ଶୀଳା ତମ ବାପା ମା’ଙ୍କ ପ୍ରତି ତାତ୍ତ୍ୱଲ୍ୟ କରିବା ମୋତେ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ । ତମେ ତାକୁ କଡ଼ା କରି କହିଦିଅ ।”

“ମୁଁ କ’ଣ କରିବି ?” ନରେନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ଏହାପରେ ଛଅମାସ ପରେ ରାଜା ଘୋଷଣା କଲେ କି ଦରବାରରେ ବିଭିନ୍ନ ପଦ ପାଇଁ ସେ କେତେଜଣ ଯୋଗ୍ୟ ଯୁବକ ଚାହନ୍ତି । ଏ ଘୋଷଣା

ଶୁଣି ଉଭୟ ସୁମନ୍ତ ଓ ନରେନ୍ଦ୍ର ରାଜଧାନୀ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲେ । ଦୈବକୁ ଅଧା ବାଟରେ ସେମାନେ ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ରାଜା ବଣ ପାଖରେ ତମ୍ବୁ ପକାଇଥିଲେ ।

ଦୁହେଁ ବେଳ ଉଣି ରାଜାଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ କଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଜଣାଇଲେ । ରାଜା କହିଲେ, “ମୋ ପ୍ରୟୋଜନ ସାହାସୀ ଯୁବକ । ସାହସର ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ? ଜବାବ ଦେଇ ଅନ୍ୟଥା କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ।”

“ଛାମୁ ! ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।” ଦୁହେଁ କହିଲେ ।

ରାଜା ସେଦିନ ବଣ ଭିତରୁ ଯୋଡ଼ିଏ ଜୀଅନ୍ତା ବାଘ ଧରିଥିଲେ । ସେ ଦୁଇଟି ଯନ୍ତ୍ରାରେ ଥିଲେ । ରାଜା ସୁମନ୍ତକୁ କହିଲେ, “ତମକୁ ଏ ଯନ୍ତ୍ରାରେ ପଶିବାକୁ ହେବ ।”

“ମହାରାଜ ! ମୁଁ ସିନା ସାହାସର ପରିଚୟ ଦେବି, କିନ୍ତୁ ଜାଣି ଜାଣି ଜୀବନ ଦେବି ବୋଲି ତ କହି ନଥିଲି ।” ସୁମନ୍ତ କହିଲା ।

ରାଜା ନରେନ୍ଦ୍ର ଆଡ଼େ ଅନାଇ କଠୋର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, “ତମେ ଯନ୍ତ୍ରାରେ ପଶ ।”

“ହଁ, ମହାରାଜ !” କହି ନରେନ୍ଦ୍ର ଯନ୍ତ୍ରା ଆଡ଼େ ଅଗ୍ରସର ହେଲା ।

ସୁମନ୍ତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଗକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ନରେନ୍ଦ୍ରର ବାଟ ଓଗାଳି ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲା, “ମହାରାଜ ! ମୋତେ ଏଭଳି ଆଚରଣ ପାଇଁ ଆପଣ ଦଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ଏ ଭୀରୁକୁ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ । ମୋ ଭଉଣୀ ବିଧବା ହେବା ଆପଣ କେବେ କି ଚାହିଁବେ ନାହିଁ ନିଶ୍ଚୟ !”

ରାଜା ସୁମନ୍ତକୁ କୁଣ୍ଠାଇ ପକାଇ କହିଲେ, “ତମେ ବାସ୍ତବିକ ସାହାସୀ ! ତମକୁ ମୁଁ ଏହିକ୍ଷଣି ମୋର ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଲି ।”

ବେତାଳ କାହାଣୀଟି ଏହିଠାରେ ସମାପ୍ତ କରି ଟିକିଏ ନୀରବ ରହି ତା’ପରେ ତୀବ୍ର କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜା ! ନରେନ୍ଦ୍ର ବୀର

ବୋଲି ଜାଣିଥିଲେ । ପୁଣି ସୁମନ୍ତ ବାଘ ଯନ୍ତ୍ରାରେ ପଶିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଶୁଣି ପଛଦୁଆ ଦେବା ସ୍ଥଳେ ନରେନ୍ଦ୍ର ସାହାସର ପରିଚୟ ଦେଇ ସେଥିରେ ପଶିବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ ନରେନ୍ଦ୍ର ତାକୁ ଭୀରୁ ବୋଲି ଅଭିହିତ କରିବାର ଯୁକ୍ତି କ'ଣ ? ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନୀରବ ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସ୍ନେହରୂପ ।”

କ୍ଷଣେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ୍ଜ୍ବ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ନରେନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବୋଲି କିଛି ନଥିଲା, ଯଦିଓ ତା’ର ପ୍ରତିଭା ଥିଲା । ସେ ତା’ ବାପା ଆଗରେ ଯେପରି ଭୀରୁ, ସ୍ତ୍ରୀ ଆଗରେ ବି ସେହିପରି ଭୀରୁ । ତେଣୁ ଶୀଳା ତା’ ବାପା ମା’ ପ୍ରତି ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ କିଛି କହିପାରୁ ନଥିଲା । ସେ ବାଘଯନ୍ତ୍ରାରେ ପଶିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଉଥିଲା, ତାହା ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ଭୟ ଯୋଗୁଁ । ସୁମନ୍ତ ତାକୁ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଚିହ୍ନିଥିଲା । ରାଜାଦେଶ ଲଂଘନ କରି ଦଣ୍ଡିତ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ସତ୍ତ୍ୱେ ସୁମନ୍ତ ବିବେକ ଅନୁସାରେ କାମ କରି ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ ଅଟକାଇ ଦେଲା । ତେଣୁ ସେ ପ୍ରକୃତ ସାହାସୀ । ଉତ୍ତରୀର ମନକାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଯେପରି ନିଜ ଜମି ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲା, ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହିପରି ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥ ଭୁଲି ଦଣ୍ଡ ପାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲା ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦାନ ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ସେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲିପଡ଼ିଲା ।

ବିଚିତ୍ର ସେବକ

ନିଶା ଗରଜୁଥାଏ । ତୁହାକୁ ତୁହା ବର୍ଷା ହେଉଥାଏ । ଶୀତଳ ପବନରେ ଗଛଲତାମାନେ ଥରି ଯାଉଥାନ୍ତି । ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଓ ଶ୍ଵାନଶ୍ଵାପଦଙ୍କ ରଡ଼ି ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ ଅଶରୀରୀମାନଙ୍କ ଅଙ୍ଗହାସ୍ୟ । ଘନଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ ଭୟାବହ ମୁହଁଟିମାନ ।

ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍କ କିନ୍ତୁ ତିଳେ ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ବୋଧ ନ କରି ପୁନର୍ବାର ସେ ପ୍ରାଚୀନ ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାରୋହଣ କରି ଶବ୍ଦକୁ ଉଡ଼ାରି ଆଣିଲେ । ତା'ପରେ ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କୁ କହିଲା, “ରାଜା ! ତମେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଜୟଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏ ଦୁଃସାହାସିକ କାମ ହାତକୁ ନେଇଛ ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ଥରେ ମଣିଷ ଜୟ ପ୍ରାପ୍ତିର ଦ୍ଵାର ଦେଶରେ ଠିଆ ହୋଇ ପରାଜୟ ବରଣ କରିନେବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଆଶା କରେ ତମେ ଏ ବିଷୟରେ ସଚେତନ । ତମକୁ ଗୋଟାଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଉଛି, ମନ ଦେଇ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲାଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : ଚନ୍ଦ୍ରଶୀଳା ନଗରୀରେ ରାଜୁତି କରୁଥାନ୍ତି ରାଜା କମଳଦେବ । ଉଆସରେ ରାଜାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସେବକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବିଜୟ ବୋଲି ଜଣେ ଲୋକ ଥିଲା । ବିଜୟ ସହ ଯିଏ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲା, ସିଏ ବୁଝୁଥିଲା ଯେ ବିଜୟ ଅସାଧାରଣ ବୁଦ୍ଧିମାନ । କିନ୍ତୁ ରାଜା ତାଙ୍କର ଜଣେ ପରିଚାରିକ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା ବା କାହିଁକି କରନ୍ତେ ?

ଦିନେ ରାଜା ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ଏକା ବସିଛନ୍ତି, ସେତିକିବେଳେ ବିଜୟ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅଙ୍ଗୁର ରସ ଧରି ଆସିଲା । ସୁନା ଗିଲାସଟି ଫେରାଇ ନେଲାବେଳେ ସେ ନମ୍ର ଭାବରେ ପଚାରିଲା, “ମହାରାଜଙ୍କ ଦେହ ଭଲ ଅଛି ତ ?”

ରାଜା ସେତେବେଳେ କାହା ସହିତ କଥା କହିବାକୁ ଲୋଡୁଥିଲେ । ସେ କହିଲେ, “ଦେହ ଭଲ ଅଛି ଯେ ମନ ଭଲ ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟରେ ଗୋଟାଏ ତାକୁ ମାତିଛି । ସେ ଅନେକ ଧନୀ ଲୋକଙ୍କ ଘରୁ ଚୋରି କଲାଣି । ସୁନା ତିଆରି ଜିନିଷ ଉପରେ ତା’ର ଅଧିକ ଲୋଭ । ମୋ ପ୍ରହରୀମାନେ ତାକୁ ଧରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଆଜ୍ଞା ବିଜୟ, ତମେ ରାଜା ହୋଇଥିଲେ କ’ଣ କରନ୍ତି ?” ରାଜା ହାଲୁକା ଭାବରେ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ଦେଲେ ।”

କିନ୍ତୁ ବିଜୟ ଧୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲା,

“ମହାରାଜ, ମୁଁ ରାଜା ହୋଇଥିଲେ ଏଇଆ କରନ୍ତି: ଆମ ରାଜଧାନୀକୁ ଲାଗି ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଯେଉଁ ଭଙ୍ଗା ଦେଉଳ ଅଛି ସେଇଠି କୋଡ଼ିଏ ତିରିଶି ମୂଲିଆ ଲଗାଇ ଖନନ କାମ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ପ୍ରଚାର କରି ଦିଅନ୍ତି ଯେ ମାଟି ତଳେ ସୁନାର ମୂର୍ତ୍ତି ରହିଛି । ତାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ମୂଲିଆ

ଛଦ୍ମବେଶରେ ଆସି ଦିନେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବ ଓ ମୂର୍ତ୍ତି ବାହାରିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବ । ଆମେ ନିୟୁକ୍ତ କରିଥିବା ମୂଲିଆମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଭଲ କରି ଚିହ୍ନିଥିବା ଦରକାର । ଅତଏବ ଜଣେ ଅପରିଚିତ ଲୋକକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଅସୁବିଧାଜନକ ହେବ ନାହିଁ ।

ରାଜା ବିଜୟର ଏ ପରାମର୍ଶ ଶୁଣି ଯେତିକି ବିସ୍ମିତ ହେଲେ, ସେତିକି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲ । ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ସେ କାମ କଲେ ଓ ସପ୍ତାହକ ପରେ ସତକୁ ସତ ମୂଲିଆର ଛଦ୍ମବେଶ ପକାଇ ଆସିଥିବା ତାକୁ ଓ ତା'ର ସହକାରୀ ଧରା ପଡ଼ିଲେ । ରାଜାଙ୍କ ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ ।

ଏହାର ଦୁଇ ତିନି ମାସ ପରେ ରାଜାଙ୍କ ଆଗରେ ଦେଖାଗଲା ଏକ ନୂତନ ସମସ୍ୟା । ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରଶୀଳାକୁ ଲାଗିଥିବା କପାଳପୁର ରାଜ୍ୟ । କପାଳପୁର ଚନ୍ଦ୍ରଶୀଳା ତୁଳନାରେ ବଡ଼ ରାଜ୍ୟ ଥିଲା ଓ ସେଠାକାର ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଥିଲେ । କପାଳପୁରର ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରଶୀଳା ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛନ୍ତି ବୋଲି ରାଜା କପାଳଦେବ ଖବର ପାଇଲେ ଓ ବିଶେଷ ଚିନ୍ତିତ ହେଲେ ।

ସେ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ବିଜୟ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁର ପାଖ ଉଦ୍ୟାନରେ ପାଣି ଦେଉଛି । ସେ ତାକୁ ଡକାଇଲେ ଓ ନିଜ ସମସ୍ୟା କଥା କହି ପଚାରିଲେ, “ବିଜୟ, ତମେ ମୋ ସ୍ଥାନରେ ଥିଲେ କ’ଣ କରିଥାନ୍ତି ?”

ବିଜୟ କହିଲା, “ମହାରାଜ ! କପାଳପୁର ଆମ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି ବୋଲି ଆଗତୁରା ସମ୍ବାଦ ମିଳିଛି । ଏହା ଆମର ସୌଭାଗ୍ୟ । ଆପଣ ତ ଜାଣନ୍ତି, କପାଳପୁରରୁ ଚନ୍ଦ୍ରଶୀଳା ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ରା ରାସ୍ତା ରହିଛି । ତାହା ପାର୍ବତ୍ୟ ରାସ୍ତା । ସେହି ରାସ୍ତାରେ କପାଳପୁରର ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଆସିବେ । ଆମ ସୈନ୍ୟମାନେ ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟାରେ ଘାଟି ରାସ୍ତା ଆଗରେ ଜଗି ରହିବେ ।

ଆମ ସୈନ୍ୟ ସହଜରେ ପରାସ୍ତ ହେବେ । ଆନନ୍ଦରେ କପାଳପୁର ସୈନ୍ୟ ଘାଟି ଭିତର ଦେଇ ମାଡ଼ି ଆସିବେ । ଆମ ସୈନ୍ୟଦଳର ଅଧିକାଂଶ କିନ୍ତୁ ସେ ପାହାଡ଼ସବୁ ଉପରେ ରହିଥିବେ । ସେମାନେ ଭୀଷଣ ପଥରମାଡ଼ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିଳା ଖଣ୍ଡମାନ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଥିବେ, ଗଡ଼ାଇ ଦେବେ । ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷର ଯେତିକି ସୈନ୍ୟ ଘାଟି ଟପି ଏ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏ ପାଖରେ ଥିବା ଆମ ସୈନ୍ୟମାନେ ବନ୍ଦୀ କରିନେବେ ।”

ରାଜାଙ୍କୁ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ବେଶ୍ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ମନେ ହେଲା । ସେ ସେହି ଅନୁସାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଲେ ଓ କପାଳପୁରର ଆକ୍ରମଣକାରୀ ସୈନ୍ୟଦଳକୁ ପରାସ୍ତ କଲେ । ବନ୍ଦୀ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଖଲାସ କରିବା ନିମନ୍ତେ କପାଳପୁର ବହୁତ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେଲା ।

ରାଜା ଦିନେ ବିଜୟକୁ ଡାକି କହିଲେ, “ବିଜୟ, ତମ ଭଳି ଚତୁର ଓ ବିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋର ସେବକ ହୋଇ ରହିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ତମେ ମୋର ପରାମର୍ଶଦାତା ରୂପେ ରୁହ ।”

“ମହାରାଜ, ଆପଣ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ସେବକର ପରାମର୍ଶରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି, ଏକଥା କେହି ନ ଜାଣିବା ଉଚିତ । ମୁଁ ଯେମିତି ଅଛି, ଆପଣ ମୋତେ ସେମିତି ରହିବାକୁ ଦିଅନ୍ତୁ ।” ବିଜୟ କହିଲା ।

ରାଜା ଆଉ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ଏହାର କିଛିଦିନ ପରେ ଦେଖାଗଲା ଆଉ ଏକ ପ୍ରବଳ ସମସ୍ୟା । ରାଜ୍ୟ ସୀମାନ୍ତରେ ଥିବା ବଣ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ରାକ୍ଷସ ଆସି ଦେଖା ଦେଲା । ବାଟରେ ଯାଉଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ଖାଲି ଗ୍ରାସ କରୁଥାଏ, ତାହା ନୁହେଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରକାରେ କଲବଳ କରୁଥାଏ । ସେ ନିଷ୍ଠୁର ପ୍ରକୃତିର ରାକ୍ଷସ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭୀଷଣ ଗର୍ବୀ । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହୁଥାଏ ଯେ ସେ ରାଜାଠାରୁ ବଡ଼ ।

ରାକ୍ଷସ ବିଷୟରେ ରାଜା କମଳଦେବ ବିଜୟକୁ କହିଲେ । ବିଜୟ ଏ ବିଷୟରେ ରାଜାଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ପରାମର୍ଶ ଦେଲା । ରାଜା ତାହା ଗ୍ରହଣ କରି ନିଜେ ରଥ ଚଢ଼ି ବଣ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲିଲେ । ବଣ ବାହାରେ ରଥ ରଖି ସେ ଭିତରକୁ ଗଲେ ଓ ଅନେକ ସମୟ ଏକାକୀ ବୁଲିବା ପରେ ରାକ୍ଷସକୁ ଭେଟିଲେ ।

“ମୁଁ ତମକୁ ଖୋଜୁଛି ।” ସେ କହିଲେ ।

ରାକ୍ଷସ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା, “ଏଡ଼େ ସାହାସ ? ତମେ କିଏ ?”

“ମୁଁ ଏ ରାଜ୍ୟର ରାଜା । ତମକୁ ଦୁଇଟି କଥା କହିବାକୁ ଆସିଛି । ତମେ ଯାହାକୁ ପାଉଛ ଧରି ଖାଇ ଯାଉଛ । ସେଥିରେ ଲୋକେ ଭୟରେ ଏଆଡ଼େ ଅସୁନାହାନ୍ତି । ବଣ ସେ ପାଖରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳ ସହିତ ବେପାର ବଣିଜ ହୁଏ । ତାହା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଗଲାଣି । ମୁଁ ବରଂ ସବୁଦିନେ ଯୋଡ଼ିଏ ଲେଖାଏଁ ମୋଟା ଲୋକ ତମ ପାଖକୁ ପଠାଇ ଦେବି । ତମେ ଖାଇବ । ଯାହାକୁ ତାହାକୁ ଧରିବ ନାହିଁ । ଏହା ପ୍ରଥମ କଥା ।” ରାଜା କହିଲେ ।

“ହଉ ଦେଖିବା । ଦ୍ଵିତୀୟ କଥା କ’ଣ ?” ରାକ୍ଷସ ଗର୍ବିତ ହୋଇ ପଚାରିଲା ।

“ତମେ ନିଜକୁ ମୋଠୁଁ ବଡ଼ ବୋଲି କହୁଛ । ଖାଲି କହିଲେ ତ ହେବ ନାହିଁ, ସେକଥା ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେଣିକି ମୁଁ ନିଜେ ସ୍ଵାକାର କରିବି ଯେ ତମେ ମୋଠୁଁ ବଡ଼ ।” ରାଜା କହିଲେ ।

“କିପରି ପ୍ରମାଣ ଚାହିଁ ?” ରାକ୍ଷସ ଉତ୍ସାହରେ ପଚାରିଲା ।

“ବଣ ବାହାରେ ଗୋଟିଏ ସରୋବର ଅଛି । ତାକୁମାନେ ସୁନାଟଙ୍କା ଭର୍ତ୍ତି ଗୋଟିଏ ସିନ୍ଦୁକ ଉଆସରୁ ଚୋରି କରି ସେ ସରୋବର

ମଝିକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ତାକୁ ବାହାର କରିପାରିଲିନି । ତମେ ଯଦି ପାରିବ, ତେବେ ତମେ ମୋଠୁଁ ବଡ଼ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ହୋଇଯିବ ।” ରାଜା କହିଲେ ।

ରାକ୍ଷସ ରାଜି ହୋଇ ରାଜାଙ୍କ ସହ ସରୋବର ଆଡ଼େ ଚାଲିଲା ଓ ବିରାଟ ଲମ୍ବ ଦେଇ ସରୋବର ମଝିକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା । ସେ ସରୋବରର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଲା, ତହିଁ ମଝିରେ ଭୀଷଣ ପଙ୍କ । ଅଠା ଭଲି । ସେଥିରେ ଥରେ ପଡ଼ିଗଲେ କେହି ବାହାରି ଆସି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ରାକ୍ଷସର ଗତି ବି ସେଇଆ ହେଲା । ସେ ମଲା ।

ଏହାର କିଛିଦିନ ପରେ ରାଜା ବିଜୟକୁ ଡାକି ଏକାନ୍ତରେ ପଚାରିଲେ, “ବିଜୟ, ମୋ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଦୁର୍ନୀତି ବ୍ୟାପିଛି । କିଭଳି ଉପାୟରେ ତାହା ବନ୍ଦ କରାଯିବ ?”

“ମହାରାଜ, ମୁଁ ଜାଣେ ସାମାନ୍ୟ ସେବକ । ମୁଁ ଏହାର କି ପ୍ରତିକାର କରିବି ? ଆପଣ ନିଜେ ଚିନ୍ତା କରି, ତପ୍ତର ହୋଇ ଏ ଅବସ୍ଥା ସୁଧାରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମୋତେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ । ମୁଁ କିଛି କହିପାରିବି ନାହିଁ ।” ବିଜୟ କହିଲା ।

ରାଜା ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲେ, “ତମେ ଯଦି ମୋତେ ପରାମର୍ଶ ନ ଦେବ, ତେବେ ତମର ଏଠାରେ ରହିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ତମକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବି । ରାଜ୍ୟ ସୀମାନ୍ତରେ ସମୀରଗଡ଼ ତାଲୁକରେ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ, ବଣୁଆ ଲୋକେ ବସବାସ କରନ୍ତି । ମୁଁ ଯେଉଁ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ସେଠାରେ ଥିବା ମୋ କୋଠିକୁ ପଠାଇ ଦିଏ । ତମେ ଯାଇ ସେ କୋଠିର ଦାୟିତ୍ୱ ନିଅ ।”

ବେତାଳ କାହାଣୀଟି ଏହିଠାରେ ବନ୍ଦ ରଖି କଠୋର କଣ୍ଠରେ ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, “ରାଜା, ମୋର କେତେକ ସନ୍ଦେହ ରହିଛି ।

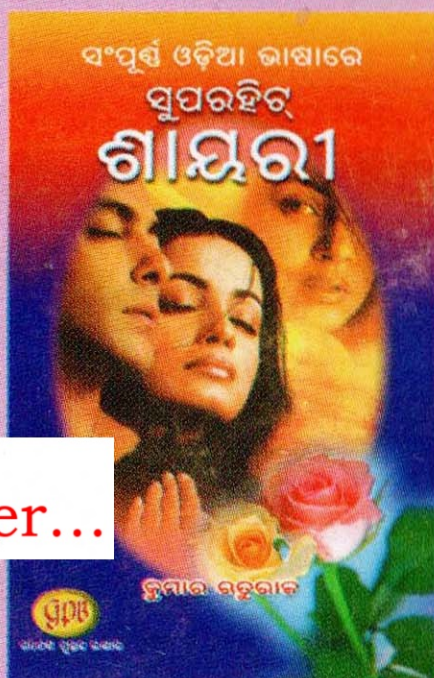
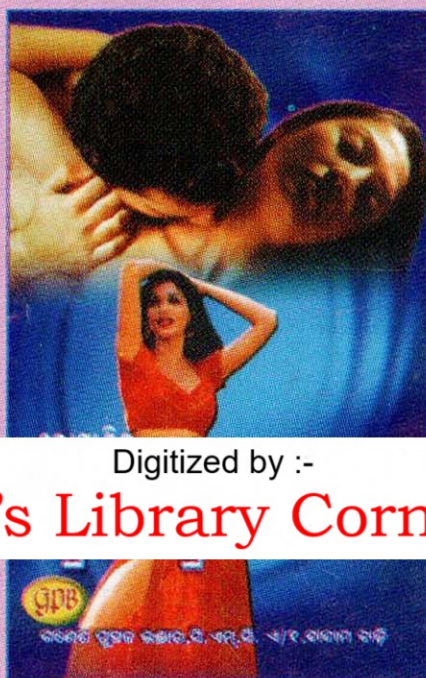
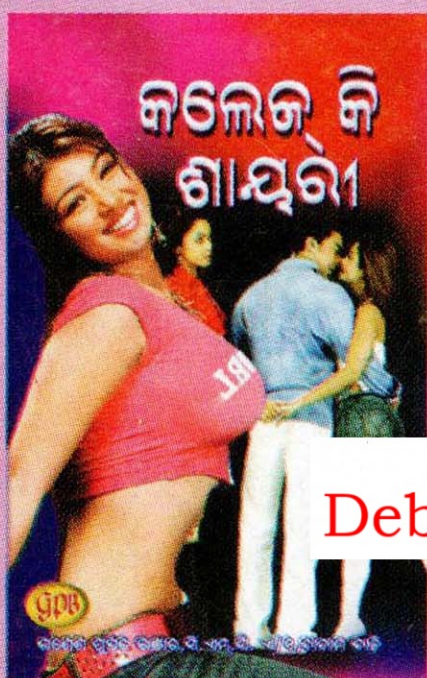
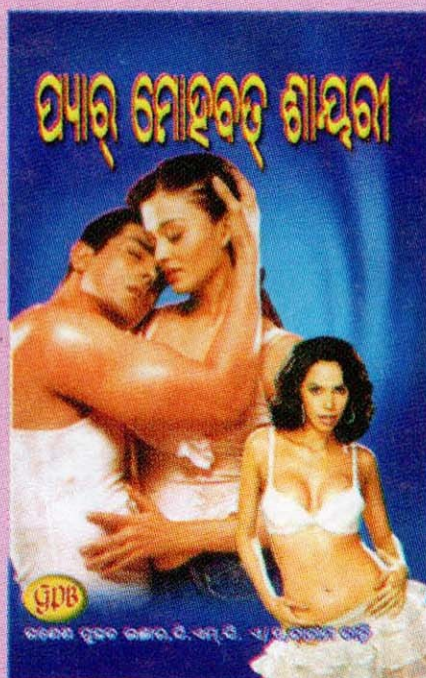
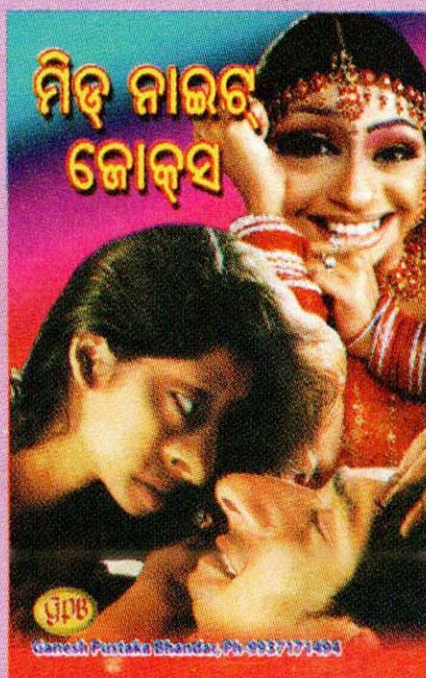
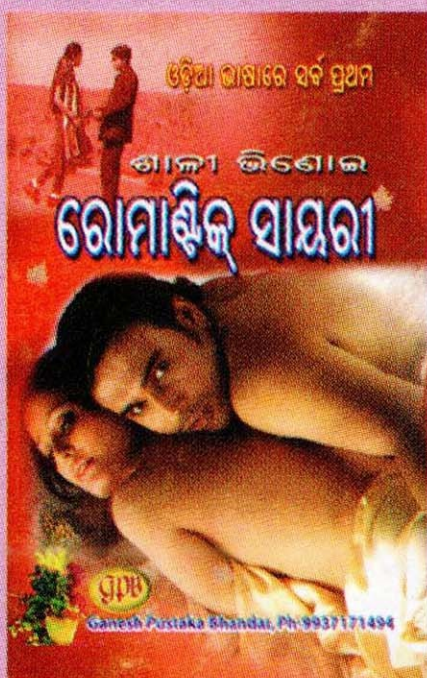
ବିଜୟ ବରାବର ରାଜାଙ୍କୁ ସତ୍ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିଲା । ହଠାତ୍ ସେ କାହିଁକି ପରାମର୍ଶ ଦେବାରୁ ଶାନ୍ତ ହେଲା ? ରାଜା ତା’ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେଲେ କାହିଁକି ? ରାଜା, ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନିରୁତ୍ତର ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶରୀର ହେବ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ବିକ୍ରମାର୍ଜ୍ଜ୍ବ କହିଲେ, “ବିଜୟ ଓ ରାଜାଙ୍କ ଭିତରେ କୌଣସି ଭୁଲ୍ ବୁଝାମଣା ହୋଇ ନାହିଁ । ବିଜୟ ଖାଲି ବୁଦ୍ଧିମାନ ନୁହେଁ, ବିବେକୀ । ସେ ଦେଖିଲା ରାଜା ଏଣିକି ସବୁ କଥାରେ ତା’ ବୁଦ୍ଧି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛନ୍ତି । ଫଳରେ ରାଜା ନିଜେ ସମସ୍ୟା ସବୁର ସମାଧାନ ଦିଗରେ ଚିନ୍ତା କରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏହା ରାଜାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅନୁଚିତ । ତେଣୁ ସେ ପରାମର୍ଶ ଦେବାରୁ ଶାନ୍ତ ହେଲା । ରାଜା ତାକୁ ସମୀରଗଡ଼ ତାଲୁକକୁ ପଠାଇ ନାହାନ୍ତି, ଦଣ୍ଡ ଦେବା ଆଳରେ ତାକୁ ବଡ଼ କର୍ମଚାରୀ ପଦ ଦେଲେ । ନିଜ ଉଆସରେ ସାଧାରଣ ସେବକକୁ ହଠାତ୍ ବଡ଼ ପଦ ଦେବା ଅନେକଙ୍କ ଆଖିକୁ ଭଲ ଦିଶନ୍ତା ନାହିଁ । ତେଣୁ ରାଜା ତାକୁ ଦୂରକୁ ପଠାଇଦେଇ ନିଜେ ବିବେକୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ଦେଲେ ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର ଦାନ ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ସେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ।

ଗଣେଶ ପୁସ୍ତକ ଭଣ୍ଡାରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ସବୁଠୁ ଅଧିକ ଓ
ବହୁଳ ପ୍ରଚାରିତ ତଥା ପ୍ରସାରିତ କେତେକ ମଜାଦାର ପୁସ୍ତକ

Digitized by :-
Deb's Library Corner...